

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
456

Subotica, 16. prosinca 2011. Cijena 50 dinara

TRADICIONALNO RUHO
HRVATA U VOJVODINI

Signature of the Accession Treaty of Croatia
Signature du Traité d'adhésion de la Croatie
Brussels 09.12.2011 Bruxelles

HRVATSKA POTPISALA
PRISTUPNI UGOVOR

PROSLAVLJENE
MATERICE

KOLOKVIJ POSVEĆEN
JOSIPU BULJOVČIĆU

INTERVJU
VOJISLAV SEKELJ

POVELJA MATIČNE
DOMOVINE
»NAZORU« I »GUPCU«

SUBOTICA**GAS**

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Tel: 021 488 4400 / 488 4401

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Matična kultura

Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« iz Sombora i Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu »Matija Gubec« iz Tavankuta predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović dodijelio je vrijedno priznanje – »Povelju Republike Hrvatske«. »Nazorovcima« je povelja uručena tijekom obilježavanja 75. obljetnice, a tavankutskom društvu, koja ove godine slavi 65 godina od osnutka i 50 godina organiziranog rada na planu izrade slika u tehnici slame, bit će uručena uskoro.

Inicijativu za dodjelu priznanja »Povelja Republike Hrvatske« dvjema udrugama podnijeli su Generalni konzulat Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata – s uvjerenjem da se dodjelama priznanja može povećati kako poštovanje tako i samopoštovanje Hrvata u Srbiji. Naime, u priopćenju se ističe kako su Hrvati u Srbiji izloženi strategiji prešućivanja i nijekanja, pa bi se razvijanjem institucije nagrađivanja učinci ove strategije mogli potirati strategijom afirmiranja. No, za to je potrebno i da mediji na srpskom jeziku pokažu veći interes za vlastite manjine (pokraj interesa koji pokazuju za srpsku manjinu u susjednim državama), a da hrvatske udruge razvijaju vlastite strategije vidljivosti u medijskom prostoru Srbije.

Hrvatska matica iseljenika je, pak, organizacijom izložbe »Tradicijsko ruho Hrvata u Vojvodini« dala svoj prinos povećanju vidljivosti kulture Hrvata iz Vojvodine u matičnoj državi. U ozračju obilježavanja šezdesete obljetnice svoga osnutka i djelovanja predstavljen je u Zagrebu reprezentativni postav iznimno vrijednih i unikatnih, starinskih narodnih nošnji koje pripadaju tradiciji hrvatskoga naroda u Vojvodini.

Pridružujemo se čestitkama »Nazoru« i »Gupcu« za veliko priznanje, a čestitke zaslužuju i svi oni koji čuvaju tradicijsko ruho, kao i organizatori ove uspjele izložbe.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Veliko priznanje za dvije hrvatske udruge

POVELJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA »NAZOROVCE« I »GUBECA«...6

TEMA

Prošloga tjedna u Bruxellesu Hrvatska potpisala Ugovor o pristupanju EU

PROMATRAČ KOJI SE »VRAĆA KUĆI«.....8-9

Srbija prošloga tjedna ostala bez statusa kandidata za ulazak u EU

RAZOČARANJE VELIKO, PROSTORA ZA MANEVAR MALO...10-11

INTERVJU

Vojislav Sekelj, književnik

POLITIKA I MORAL KOD NAS SU SE RAZIŠLI.....12-13

SUBOTICA

Javnim komunalnim poduzećima predstoji privatizacija

RADNICI STRAHUJU OD MEŠETARENJA.....18-19

DOPISNICI

U Zagrebu otvorena izložba »Tradicijsko ruho Hrvata u Vojvodini«
SNAŽNA POVEZNICA HRVATSKOG NARODA S POVIJESNIM KORIJENIMA.....23-25

Predblagdansko ozračje u Lemešu

KONCERT I IZLOŽBA BOŽIĆNjAKA.....27

KULTURA

Ciklus hrvatskoga filma u Subotici

KOLAŽ AVANGARDNOG, ANIMIRANOG I EKSPERIMENTALNOG.....32

SPORT

Ivan Budinčević, član stručnog stožera nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije

VELIKO NOGOMETNO NATJECANJE MANJINA.....49

ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA MO DSHV-A NOVI SAD

Mato Groznica novi predsjednik

Izborna skupština MO DSHV-a održana je u subotu, 10. prosinca, u prostorijama novosadske mjesne organizacije uz nazočnost članova, simpatizera i prijatelja DSHV-a. Otvarajući skupštinu, dosadašnja predsjednica *Ankica Jukić-Mandić* podnijela je izvješće o radu MO-a u prethodnom razdoblju. Predsjednica je predložila *Matu Groznicu* za novoga predsjednika, a drugih prijedloga nije bilo. Nakon glasovanja novoizabrani predsjednik obratio se nazočnima iznoseći svoj plan aktivnosti za naredno razdoblje.

MO je izabrao i deset izaslanika koji će zastupati MO Novi Sad na redovitoj izbornoj skupštini stranke.

A. J. M.

ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA MO DSHV-A SONTA

Predsjednik i u novom mandatu Andrija Adin

Izborna skupština MO DSHV-a Sonta održana je u subotu, 10. prosinca, u maloj dvorani MZ Sonta, uz nazočnost većine članova, te uzvanika iz MO DSHV-a Vajsa *Željka Pakledinca* sa suradnicima. Nakon usvajanja izvješća o radu u prethodnom četverogodišnjem razdoblju i konstatiranja ostavke na dužnost člana Predsjedništva jednog od osnivača MO DSHV-a Sonta *Marija Jakšića*, izabrani su i dužnosnici MO za novo mandatno razdoblje. Za predsjednika je ponovno izabran *Andrija Adin*, za dopredsjednicu *Renata Kuruc*, za tajnika *Andrija Matin*, za rizničara *Marko Šegrt*, a za preostalih troje članova Predsjedništva *Stipan Silađev*, *Snežana Vinko* i *Dominik Pejić*.

VELIKO PRIZNANJE ZA DVIJE HRVATSKE UDRUGE

Povelja Republike Hrvatske za »Nazorovce« i »Gubeca«

Predsjednik Republike Hrvatske *Ivo Josipović* odlučio je dodijeliti »Povelju Republike Hrvatske« dvjema kulturnim udrugama iz hrvatske zajednice u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, priopćeno je prošloga tjedna iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Riječ je o Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« iz Sombora, koje ove godine slavi 75 godina od osnutka, te Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu »Matija Gubec« iz Tavankuta, koje ove godine slavi 65 godina od osnutka i 50 godina organiziranog rada na planu izrade slika u tehnici slame.

Inicijativu za dodjelu priznanja »Povelja Republike Hrvatske« dvjema udrugama podnijeli su Generalni konzulat Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Kako se navodi u priopćenju ZKVH-a, razlozi za iniciranje dodjele povelje bili su sljedeći: činjenica da na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u Republici Srbiji dugostoljetno žive pripadnici hrvatskog naroda, koji su tijekom povijesti davali, a i danas daju značajne prinose u brojnim područjima društvenog života (kultura, politika, gospodarstvo, sport...), među kojima ima i onih koji su od svekolike važnosti za cijeli hrvatski narod; svijest da je hrvatska zajednica u Vojvodini, koja prema rezultatima popisa iz 2002. godine broji 56.546 pripadnika, još uvijek institucionalno slabo izgrađena, napose kada je riječ o autopercepciji i valorizaciji vlastite uspješnosti, bilo u povijesti, bilo u sadašnjosti, te da živi u državi u kojoj su još uvijek izloženi strategiji prešućivanja i nijekanja; činjenica da sve manjinske

zajednice u Vojvodini, osim hrvatske, imaju unutar sebe ustrojene i razvijene institucije nagrađivanja, kao oblik javnog odavanja priznanja uspješnicima iz njihovih redova, te da isto tako postoji razvijena praksa nagrađivanja istih od strane država matičnih im naroda, što se u našem slučaju tek počelo ustanovljavati; vjerovanje kako bi se dodjelom predloženog priznanja od strane predsjednika Republike Hrvatske udrugama kulture iz hrvatske zajednice u Vojvodini, čiji su prinosi od velikog značaja za ovdašnju regionalnu hrvatsku kulturu, gore naznačeno stanje i prilike unaprijedile; mišljenje da bi se na taj način u javnosti, te krugovima kulturne zajednice u matičnoj nam državi Srbiji povećao, prijeko potreban, respekt ovdašnjih Hrvata te takvim očitovanjem djelatnog interesa domicilne države ispravno svjedočila provedba Ustava Republike Hrvatske (članak 10, stavak 2) i spremnost da se hrvatskoj kulturi pristupa kao jedinstvenom fenomenu, koja nije omeđena državnim granicama Republike Hrvatske; te potreba da Republika Hrvatska nagrađuje i one Hrvate koji žive i rade izvan njezinih granica te njihovih institucija, koje su svojim djelovanjem uvelike doprinosili očuvanju i razvoju hrvatske kulture na područjima gdje Hrvati obitavaju.

Ovo priznanje Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« iz Sombora uručeno je u subotu, 10. prosinca, tijekom proslave 75. obljetnice društva, upriličenom u Hrvatskom domu u Somboru, a o uručanju priznanja Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu »Matija Gubec« iz Tavankuta javnost će, kako priopćuju iz ZKVH-a, biti pravodobno obaviještena.

D. B. P.

REDOVITA GODIŠNJA IZBORNA SKUPŠTINA MO DSHV-A U STANIŠIĆU

Ivan Karan ponovno predsjednik

Dosadašnji predsjednik Mjesnog odbora DSHV-a u Stanišiću *Ivan Karan* ponovno je izabran na tu dužnost. U idućem mandatu dopredsjednica će biti *Vanja Klinac*, za tajnika je izabran *Savo Tadić*, a članovi odbora su: *Ante Miletić*, *Kristina Gundić*, *Ana Crnković* i *Mijo Klinac*. Redovita godišnja izborna skupština MO DSHV-a održana je 10. prosinca u domu MKUD-a »Adi Endre« u Stanišiću. Izvješće o radu, koje je podnio Karan, jednoglasno je prihvaćeno, kao i plan rada za četverogodišnje razdoblje.

VESNA PUSIĆ O ODNOSIMA SA SRBIJOM

U načelu, za sporazum

Nova ministrica vanjskih poslova Republike Hrvatske *Vesna Pusić* izjavila je kako Hrvatska sa Srbijom ima niz otvorenih pitanja vezanih za rat u bivšoj SFRJ, a to su nestali, opljačkana imovina, ratni zločini. »Ako se oko toga uspijemo dogovoriti na razini međudržavnog sporazuma, onda po mojem mišljenju treba staviti na dnevni red i pitanje uzajamnih tužbi za genocid«, rekla je Pusićeva.

Predsjednik Hrvatske *Ivo Josipović* podržava ovu izjavu nove hrvatske ministricе vanjskih poslova Pusić, te kaže kako je načelno uvijek bolje stvari rješavati dogovorom, nego tužbom, a čak se i puno više toga može riješiti.

»Hoće li do toga doći, stvar je odluke. Vi procijenite što se može dobiti jednim, a što drugim putem. Kada je riječ o tužbi za genocid, dobrim dijelom sam i ja na njoj radio. Za odluku o tome što s tom tužbom napraviti važna je procjena, kakve imamo izgleda za uspjeh, možemo li ono što očekujemo dobiti bez skupog, dugotrajnog suđenja i ta procjena nas tek čeka«, rekao je Josipović.

D. D.

ZORAN MILANOVIĆ DOBIO MANDAT

Nova Vlada Hrvatske 21. prosinca

Predsjednik Republike Hrvatske *Ivo Josipović* je 14. prosinca predsjedniku SDP-a *Zoranu Milanoviću* dao mandat za sastavljanje nove Vlade. Konstituirajuća sjednica Hrvatskoga sabora, prema najavama iz Kukuriku koalicije, trebala bi se održati 20. prosinca, a istoga dana bi se održala i izvanredna sjednica Sabora na kojoj bi se izmijenili zakoni o ustroju vlasti, kako bi Hrvatska već sljedećega dana dobila novu Vladu na čelu s premijerom Milanovićem, a koja bi trebala dobiti tri nova ministarstva (graditeljstva, poduzetništva i socijale). Budući ministri već pripremaju zakone koje će donijeti na prvim sjednicama Vlade, ali najvažniji zadatak za sve, na čelu s ministrom financija *Slavkom Linićem*, bit će rezanje rashoda za ukupno 3,5 milijardi kuna, kako bismo sačuvali kreditni rejting. Novoizabrani ministri bi se trebali ponovno okupiti prije Nove godine, kada bi Vlada imenovala zamjenike ministara.

D. D.

TRIBINA NDNV-A O MEDIJSKOJ STRATEGIJI SRBIJE

U manjinskom informiranju ništa novo

Mi koji smo sudjelovali u izradi Medijske strategije u Srbiji pristali smo na određena rješenja svjesni da je ipak primarni

cilj da konačno poslije 11 godina, od 5. listopada 2000. godine, ova zemlja dobije ovakav dokument, te da će to biti nešto iz čega će kasnije proizići niz neophodnih zakonskih rješenja, izjavio je predsjednik Upravnog odbora Asocijacija neovisnih elektroničkih medija *Saša Mirković*. Na tribini Nezavisnog društva novinara Vojvodine, održanoj prošlog četvrtka u Novom Sadu, Mirković je dodao kako će se donošenjem strategije izbjeći kolizija zakona koja trenutačno postoji i protuustavnost nekih zakona.

O medijima na manjinskim jezicima kojima nije posvećena osobita pozornost u medijskoj strategiji govorila je *Žužana Serenčeš*.

»Osim što medijska strategija predviđa daljnji nastavak privatizacije medija, u tom dokumentu ne možete naići niti na jedan pokušaj da se na bilo koji način zamisli mehanizam ili sustav koji će riješiti taj problem. Osnivačka prava nacionalnih vijeća su zadržana kao rješenje, ali ni u ovoj domeni medijske strategije ne možemo pronaći ništa novo. Niti u medijskoj strategiji, niti u akcijskom planu nema izričitog navođenja Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Ponovo nije predviđeno da se riješi problem koji je očit, a to je da nacionalna vijeća imaju samo prava koja im zakon daje, ali da u biti nisu ničim obvezni, kao i da njihove obveze nisu utvrđene. U domeni manjinskog informiranja, medijska strategija nije ponudila ništa novo, osim da će se prilikom određivanja frekvencija imati u vidu sastav stanovništva i njihove potrebe u informiranju«, izjavila je *Žužana Serenčeš*.

Ankica Jukić-Mandić

Božićni domjenak

Generalna konzulica Republike Hrvatske u Srbiji *Ljerka Alajbeg* priredila je u srijedu 14. prosinca u prostorijama Generalnog konzulata RH u Subotici tradicionalni božićni domjenak kojemu su nazočili uzvanici iz redova hrvatske zajednice na ovim prostorima.

PROŠLOGA TJEDNA U BRUXELLESU HRVATSKA POTPISALA UGOVOR O PRISTUPANJU EU

Promatrač koji se »vraća kući«

Pripremila: Dušica Dulić

Poslije šest godina pregovaranja, Hrvatska postala pristupajuća zemlja* Slijedi referendum u Hrvatskoj, te ratifikacija u 27 zemalja članica EU* Hrvatska će postati 28. zemlja članica, a hrvatski 24. službeni jezik Europske Unije* Planiranim ulaskom u Uniju 1. srpnja 2013. godine, za Hrvatsku i njezine građane vrijede nova pravila, novi standardi

Poslije punih 20 godina neovisnosti Republika Hrvatska je prošloga tjedna, 9. prosinca, postala pristupajuća članica EU, koja treba 1. srpnja 2013. godine postati i njezina 28. članica. Prigodnom svečanosti u Bruxellesu, govornici čelnici Unije koji su veličali uspješne pregovore i provođenje reformi u Hrvatskoj, te poručivali zemljama u njezinu okruženju kako se napor isplati, a na koncu i govornici predsjednika Hrvatske Ive Josipovića i predsjednice tehničke Vlade Jadranke Kosor, zaključeno je razdoblje šestogodišnjeg pregovaranja. »Danas Hrvatska dio svoje suverenosti predaje Europi. Hrvatska danas ulazi u Europu, no, još je važnije da je Europa ušla u Hrvatsku«, rekao je tom prigodom, između ostalog, predsjednik Josipović, dok je premijerka Kosor istaknula kako se »Hrvatska danas vraća kući, vraća u zajednicu europskih naroda.«

VISOK STUPANJ PRIPREMLJENOSTI

Nakon što su se traženi generalli našli u Haagu i dobili svoje presude, zatim slovensko-hrvatsku granicu odredilo arbitražno povjerenstvo, te se zatvorila sva pregovaračka poglavlja, Hrvatska je konačno dobila zeleno svjetlo za ulazak u EU. Ugovor o pristupanju i Završni akt, završni politički dokument Međuvladine konferencije u kojemu se navodi sve što je usuglašeno tijekom pregovora, čelnici država članica, te Josipović i Kosor, potpisali su za tu prigodu posebno pripremljenim kemijskim olovkama koje su tim činom postale suveniri. Ugovor o pristupanju je sastavljen na 23

službena jezika Europske Unije, te na hrvatskome, koji će od 1. srpnja 2013. postati 24. službeni jezik Unije. Poslije tradicionalnog zajedničkog fotografiranja, izaslanstvo Hrvatske je po prvi puta, u statusu promatrača, nazočilo redovitom sastanku na vrhu EU.

U tekstu potpisanog Ugovora o pristupanju se kaže kako je Hrvatska dosegla visok stupanj pripremljenosti za članstvo

nedavnih izjava i mjera koje bi mogle dovesti u pitanje važnost pomirenja i potrebu izvršenja pravde kroz procesuiranje ratnih zločina i poziva političke vođe da se suzdrže od takvih izjava i mjera. Do 1. srpnja 2013. godine Hrvatska će imati status promatrača, a umjesto dosadašnjeg kandidatskog statusa sada ima status pristupajuće zemlje Unije. Hrvatska mora održati referendum na kojemu će gra-

fikacije Hrvatska će biti informirana i konzultirana o novim zakonima koji se budu donosili u EU i u tom razdoblju moći će dati svoj doprinos u oblikovanju tih zakona i propisa.

KAO RAVNOPRAVNA ČLANICA

Ulaskom u Europsku Uniju, Hrvatska će imati jednog povjerenika u Europskoj komisiji, te po jednog suca u Sudu i u Općem sudu, kao i jednog člana Revizorskog suda. U Europskom parlamentu imat će 12 zastupničkih mjesta, a bit će predstavljena i u Europskom vijeću, koje čine šefovi država ili vlada država članica, a koje Europskoj Uniji daje politički poticaj za djelovanje te utvrđuje opće političke smjernice i prioritete. Hrvatska će, poput Danske, Irske, Litve, Slovačke i Finske, imati 7 glasova pri donošenju odluka i akata u Europskom vijeću i Vijeću Europske Unije za koje se zahtijeva kvalificirana većina. U slučajevima kad se odluka donosi jednoglasno, hrvatski će glas imati jednaku težinu kao i glasovi ostalih država članica. Opće vijeće Europske središnje banke dobit će i jednog člana iz Hrvatske, guvernera Hrvatske narodne banke, kao i Vijeće guvernera Europske investicijske banke, gdje će Hrvatska također imati predstavnika. U Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te u Odboru regija Hrvatska će imati po devet predstavnika. Učvrstit će se mogućnost sklapanja različitih oblika strateških saveza i zajedničkih ulaganja hrvatskih partnera s partnerima iz ostalih zemalja članica Europske Unije radi zajedničkog nastupa na tre-

Potpisi za pristupajući status Republike Hrvatske

u EU, te da je se potiče da nastavi rješavati sva pitanja u području sudstva, slobode i sigurnosti, te tržišnog natjecanja. Od Hrvatske se očekuje da nastavi igrati aktivnu ulogu u regionalnoj suradnji na zapadnom Balkanu, uključujući i područja poput povratka izbjeglica, pravosudne suradnje i upravljanja granicama. Potiče je se, također, da nastavi rješavati otvorena bilateralna i regionalna pitanja, te izražava žaljenje zbog

đani podržati ulazak u Europsku Uniju, a sve zemlje članice trebaju do kraja lipnja 2013. godine ratificirati i predati isprave Vladi Republike Italije, koja je depozitar ugovora. Točan datum održavanja referenduma se još ne zna, budući da su novi izbori pobjednici, zbog neophodnog vremena za konstituiranje vladajućih institucija i samu tehničku pripremu, zatražili odgodu referenduma. Tijekom procesa rati-

Upozorenja analitičara

Mnogi analitičari u Hrvatskoj ukazuju na to kako s ulaskom u EU ne treba računati samo na blagodati, već da se treba znati nositi s ekonomskim nacionalizmom. Iako smatraju da je za Hrvatsku nužno da bude članica EU, tvrde kako za pet godina u hrvatskim rukama neće ostati ništa za što europski kapital pokaže interes, i da je to samo pitanje cijene.

ćim tržištima. Nakon pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji, hrvatski će građani moći kupiti robu u bilo kojoj državi članici Unije te je bez ikakvih carinskih pristojbi uvesti u Hrvatsku. Sve zemlje članice EU primjenjuju jednake carinske pristojbe na robu koja se uvozi iz zemalja koje nisu članice Unije.

NOVINE ZA HRVATSKU U EU

Pristupanjem Uniji granica sa Slovenijom i Mađarskom postat će unutarnja granica Europske Unije, na kojoj se ukidaju carinske kontrole, dok će granice Hrvatske s BiH, Crnom Gorom i Srbijom postati vanjske granice Unije i na njima se zadržava carinska kontrola. Svaka članica EU ima pravo korištenja sredstava iz zajedničkog proračuna Europske Unije, ali i obvezu uplate u proračun. Očekuje se da će za svaki uplaćeni euro u zajednički proračun Unije, Hrvatska iz njega dobiti oko tri eura. Godišnja sredstva koja će Hrvatska moći iskoristiti kao članica bit će višestruko veća od dosadašnjih u okviru pretpristupnih programa Unije. Državljanima Europske Unije već dvije godine mogu kupovati nekretnine u Hrvatskoj uz iste procedure kao i hrvatski državljani pa članstvo u Uniji neće ništa promijeniti. Poljoprivredna zemljišta državljani država članica Unije neće moći kupovati još 7 godina od dana pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji. Bude

li Hrvatska smatrala potrebnim, pod određenim uvjetima moći će tražiti produljenje za još 3 godine. Hrvatski će se građani moći slobodno zaposliti u zemljama EU bez posebnih odobrenja ili radnih dozvola, osim u onim zemljama koje odluče zadržati postojeća ograničenja u svojim nacionalnim pravima najdulje u razdoblju od dvije, pet ili sedam godina.

NOVI STANDARDI

Hrvatski državljani moći će studirati na europskim visokim učilištima pod istim uvjetima kao i državljani države članice u kojoj se nalazi sveučilište, a stručne kvalifikacije stečene u Hrvatskoj bit će priznate na području Europske Unije, i to u većini slučajeva bez složenih administrativnih postupaka. Energetski i prometni pravci u Hrvatskoj postat će dio zajedničke transeuropske mreže te će projekti na tim pravcima imati status prioritarnih projekata od europskog interesa – Hrvatska je kao takve projekte odredila rijeku Dunav, te željeznički smjer na X. koridoru (pravac Zagreb – Vinkovci). Financijska pomoć već je iskorištena za brojne projekte, poput obnove željezničke pruge Vinkovci–Tovarnik – državna granica. S danom ulaska ukida se i nulta stopa PDV-a, jer ona nije u skladu s pravnom stečevinom Unije pa će je i Hrvatska najkasnije s danom ulaska u Uniju ukinuti, ali će moći uvesti minimalne i snižene stope. Svi

proizvodi na hrvatskom tržištu morat će udovoljavati visokim europskim standardima sigurnosti hrane. Tradicionalni hrvatski proizvodi poput sira i vrhnja i dalje će se moći proizvoditi, ali će se u proizvodnji i prodaji takvih namirnica morati poštovati posebni higijenski uvjeti. U području veterinarstva uaprijedit će se uzgoj životinja na farmama, kao i sustav označavanja životinja; tako će se smanjiti trgovina životinjama »na crno«, bez veterinarske kontrole.

12 mjeseci od dana pristupanja na razini Unije registrira i zaštiti poljoprivredne i prehrambene proizvode već registrirane i zaštićene na nacionalnoj razini oznakama izvornosti, zemljopisnog podrijetla ili tradicionalnog ugleda (npr. istarski pršut i sl.). Na zajedničko tržište Unije može biti stavljen »pekmez«, tradicionalni hrvatski proizvod koji do sada nije bio prisutan na tom tržištu, a na listu tradicionalnih izraza Europske Unije bit će uključene oznake za vina

Prosvjed protiv potpisivanja ugovora

Prosvjedni skup protiv potpisivanja pristupnog ugovora Hrvatske s EU »Ne dajmo Hrvatsku«, u organizaciji stranke Akcija za bolju Hrvatsku, te desetak izvanparlamentarnih stranaka, održan je prošloga tjedna na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu. Na skupu, koji je okupio tek između 100 i 150 ljudi, potpisivanje ugovora je proglašeno činom nacionalne izdaje, a građani su bili pozvani da na referendumu glasuju protiv ulaska RH u EU.

Za financiranje mjera ruralnog razvoja Hrvatskoj će, unutar poljoprivrednih fondova, biti na raspolaganju dodatna značajna sredstva. Nadalje, povrh iznosa predviđenih za izravna plaćanja i ruralni razvoj, Hrvatskoj će biti dostupno i oko 10 milijuna eura na godišnjoj razini za financiranje programa u vinogradarstvu te 9,6 milijuna eura u narednom desetogodišnjem razdoblju za minirane i minske sumnjive površine, koje nakon razminiranja budu vraćene u funkciju poljoprivrede. Hrvatskoj je odobrena i mogućnost da u roku od

opolu i plavac te samoborski bermet, kao i oznake zemljopisnog podrijetla jakih alkoholnih pića: hrvatska loza, hrvatska travarica, pelinkovac, hrvatska stara šljivovica, slavonska šljivovica i zadarski maraschino. Precizirano je i da će Hrvatska u EU moći proizvoditi i stavljati na tržište 765 milijuna litara mlijeka godišnje, iako su hrvatski pregovarači tražili veću kvotu. Certifikati izdani u Hrvatskoj priznavat će se u svim državama članicama, čime će hrvatski proizvodi imati slobodan pristup europskom tržištu, a hrvatski će proizvođači izbjeći dvostruka testiranja prilikom plasiranja proizvoda na europsko tržište, što utječe i na smanjenje troškova. Postupno će se mijenjati registracije na vozilima. Do 2013. bit će uvedena vozačka dozvola u kartičnom obliku, ali je rok za povlačenje starih vozačkih dozvola tek 2033. godine. Nove registracije dobit će i znak EU. Putovnice ostaju iste, a osobne se iskaznice zasad neće mijenjati. S vremenom, radi razvoja elektroničkog poslovanja, bit će zamijenjene elektroničkim iskaznicama.

Hrvatska, promatrač u EU do 1. srpnja 2013.

SRBIJA PROŠLOGA TJEDNA OSTALA BEZ STATUSA KANDIDATA ZA ULAZAK U EU

Razočaranje veliko, prostora za manevar malo

Piše: Dušica Dulić

Srbija napravila značajan progres, ali mora poboljšati bilateralni odnos s Prištinom * Nova procjena u veljači, a odluka o kandidaturi u ožujku sljedeće godine * Vlast u Srbiji razočarana, ali ne odustaje od europskih integracija, oporba traži odgovornost vladajućih i prijevremene parlamentarne izbore * Crnoj Gori utvrđen uvjetni datum za početak pregovora o pristupanju EU

Srbija prošloga tjedna, i uz pozitivnu preporuku i ocjenu Europske komisije od prije dva mjeseca, nije dobila status kandidata. Takva odluka lidera Europske Unije izazvala je veliko razočaranje u političkom vrhu Srbije, koje je potvrđeno i u ostavci potpredsjednika Vlade Srbije zaduženog za europske integracije Božidara Delića, a naknadna tumačenja i obrazlaganja odluke iz Bruxellesa su vrlo šarenolika.

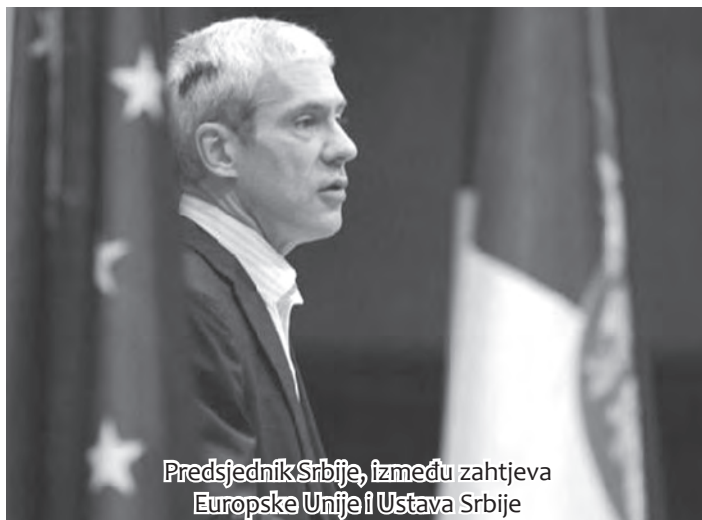
Stagnacija, neuspjeh, propast loše politike, nužnost odabira Kosovo ili EU, proces koji se svakako nastavlja, debakl vrijedan prijevremenih parlamentarnih izbora... I prije 9. prosinca, prema porukama nekoliko čelnika europskih zemalja, prije svega Njemačke, znalo se da kamen spoticanja može biti dijalog s Prištinom, a prema brojnim analitičarima, barikade su zasigurno pridonijele ovakvoj odluci EU. Je li kandidatura odbačena ili odgođena, a politikom prema Kosovu Srbija pritjerana uza zid, znat će se već do proljeća, točnije 12. veljače kada je sljedeća procjena, a za ožujak je Srbiji ostavljena nova šansa da postane kandidat, te tako vladajuća koalicija dobije ono na čemu je svih ovih mjeseci računala poentirati na predstojećim parlamentarnim izborima.

NAPREDAK POSTOJI, ALI...

U nacrtu zaključaka s prošlotjednog summita u Bruxellesu stoji da će lideri EU tražiti više napret-

ka u razgovorima Beograda i Prištine. Njemačka uz potporu Austrije, Danske, Finske i Velike Britanije kaže da je premalo dogovoreno s Kosovom i previše kasno, budući da su kosovski Srbi ranili vojnike Austrije i Njemačke u okviru snaga NATO-a na Kosovo prije

dva tjedna. U nacrtu zaključaka navode se još tri »ako«: provođenje sporazuma o carinama »s dobrom voljom«, »inkluzivna regionalna suradnja« i dozvoljavanje pripadnicima EU i NATO da »provode svoj mandat« na sjeveru Kosova. Procjenjuje se i kako je ožujak kao datum važan

Predsjednik Srbije, između zahtjeva Europske Unije i Ustava Srbije

Crnoj Gori uvjetni datum za početak pregovora

Europsko vijeće je 9. prosinca pozdravilo pozitivnu ocjenu Europske komisije o dobrom napretku Crne Gore koja je dostigla generalno zadovoljavajuće rezultate, te je odlučilo da pregovori Crne Gore o pristupanju u EU budu otvoreni lipnja 2012. godine, ukoliko Crna Gora ispuni niz uvjeta.

Europsko vijeće će ocijeniti napredak Crne Gore u implementaciji reformi, s fokusom na vladavinu prava i osnovna prava, i posebnim akcentom na borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala.

Crnogorski predsjednik Filip Vujanović izjavio je kako odluka Vijeća Europske Unije o uvjetnom datumu početka pregovora s Crnom Gorom predstavlja potvrdu kvalitete europskog puta te zemlje, a postavljeni uvjeti obvezu dodatnog zajedničkog djelovanja koja će Crnu Goru približiti EU.

zato što su pred predsjednikom Srbije Tadićem, kako se navodi u tekstu: »najvećim saveznikom EU u Beogradu«, parlamentarni izbori u svibnju.

Prema mišljenju predsjednika Europskog parlamenta Ježi Buzeka Srbija je napravila značajan progres u primjeni zakona i kreirala potpuno novu atmosferu zahvaljujući reformi sudstva, borbi protiv korupcije i jačanju demokratskih institucija. »Naravno, postoji i prigovor, koji je svima poznat, odnosno poboljšanje bilateralnih odnosa s Kosovom, ali to zahtijeva napor obje strana«, naglasio je Buzek, te je pohvalio Srbiju zbog suradnje s Tribunalom u Hagu. »Mislim da bi i mi trebali učiniti takav korak i podržati njihovu želju da postanu članica Europske Unije«, rekao je Buzek. Europski komesar za proširenje Štefan File izjavio je kako poštuje odluku Europskog vijeća, iako se ona razlikuje od mišljenja Europske komisije. Upitan znači li to da bi Srbija u konačnom ishodu morala priznati Kosovo kako bi ušla u EU, on je rekao da to »apsolutno« nije uvjet. Šef izaslanstva Europske Unije u Srbiji Vensan Dezer rekao je i kako građani ne trebaju na odluku EU gledati kao na odbijanje, ali da je moguće da su svi pretjerali u optimizmu nakon što je objavljeno mišljenje Europske komisije.

PROCES OD KOJEGA SE NE ODUSTAJE

Sagledavajući ono što su o odluci Europskoga vijeća rekli čelnici vladajućih stranaka u Srbiji, može se zaključiti da su datum za novu procjenu njihove politike doživjeli kao razočaranje, jer su svoja očekivanja gradili na ocjeni Europske komisije iz listopada. Od listopada do summita nastavilo se s postavljanjem i uklanjanjem barikada, te su se dogodili pucnji na pripadnike KFORA, što je očigledno promijenilo stavove čelnika nekoliko europskih zemalja, prije svega

Njemačke. Aktualna odluka europskih lidera je očigledno novo, vrlo konkretno upozorenje Srbiji kako treba mijenjati politiku prema Prištini, ma koliko joj to bolno bilo.

Predsjednik Srbije Boris Tadić je par sati poslije loših vijesti iz Bruxellesa izjavio kako Srbija ne može i ne smije odustati od europske budućnosti jer bi svaka drugačija odluka imala teške posljedice i istaknuo da politika »i EU i Kosovo« nije doživjela poraz. Na sjednici Glavnog odbora Demokratske stranke, održanoj samo dva dana kasnije, on je rekao kako je »ključno pitanje Srbije danas ekonomski

Srbija dobiti status kandidata u ožujku..

Poput njega, i zamjenik premijera Srbije *Ivica Dačić* ocjenjuje kako Srbija ni u ožujku neće učiniti značajan iskorak ka dobivanju kandidature za članstvo u EU jer je, kako kaže, uvjet za to priznavanje neovisnosti Kosova.

Predsjednik LSV-a *Nenad Čanak* ocijenio je kako odluka da se odgodi dodjeljivanje kandidature Srbiji za ožujak 2012. godine predstavlja veliku pobjedu proeuropskih snaga u državi. »U ožujku će biti označen definitivni krah antieuropskih snaga u Srbiji, koje su jedino uspjele usporiti, ali ne i zaustaviti

OPORBA TRAŽI ODGOVORNOST I IZBORE

Predsjednik najveće oporbene partije SNS-a *Tomislav Nikolić* izjavio je kako mu je žao što Srbija nije dobila status kandidata za članstvo u Europskoj Uniji i što Vlada kosovski pro-

u sastavu Srbije. Predsjednik DSS-a *Vojislav Koštunica* izjavio je kako Srbija ništa nije izgubila time što nije dobila kandidaturu za ulazak u Europsku Uniju. »Jedini gubitnik je vlast, jer se nedobivanjem kandidature okončava pogubna politika da EU nema alternativu«, naveo

Za spas eurozone

Na prošlotjednom summitu u Bruxellesu su se lideri 26 europskih zemalja, u cilju spasavanja eurozone, dogovorili da se odreknu dijela suvereniteta u okviru novog ugovora, ali nisu uspjeli privoljeti i Veliku Britaniju da im se pridruži. Pokušaj postizanja jedinstva EU na novim temeljima, s ciljem zaustavljanja dvogodišnjeg dužničkog vrtloga, koji je započeo u Grčkoj i doveo eurozonu u veliku krizu, a sada prijeti da izazove novi val recesije u svjetskoj ekonomiji, nije u potpunosti uspio, jer je završen podjelom između zemalja u novom ugovoru i onih izvan njega. Prema priopćenju iznijetom po završetku sastanka, vlade će morati imati uravnotežene proračune, što podrazumijeva da strukturni deficit neće smjeti biti veći od 0,5 posto bruto domaćeg proizvoda (BDP), a morat će i u svoje ustave uključiti tu odredbu. Ugovor će obuhvatiti »automatski mehanizam korekcije« za zemlje koje prekrše pravila, a detalji mehanizma još nisu dogovoreni. Vlade koje sudjeluju u novom sporazumu morat će pristati na dosad nezabilježeno uplitanje institucija EU u državne proračune. Osim toga, zemlje čiji deficiti premaše tri posto vrijednosti BDP-a suočit će se sa sankcijama. Kako bi se spriječili takvi deficiti, zemlje će prijedloge svojih proračuna morati dostavljati Europskoj komisiji, koja će biti ovlaštena da može zatražiti njihovu reviziju. Države će, također, morati unaprijed izvijestiti Uniju o tome koliko se planiraju zadužiti. Njemačka i Francuska, najveća gospodarstva eurozone, zalagale su se za sporazum koji bi obuhvaćao svih 27 zemalja. Predsjednik Francuske *Nikola Sarkozy* je napomenuo da će se sada raditi na »međunarodnom sporazumu« između 17 zemalja zone eura, plus devet drugih država, ne računajući Britaniju, a uključujući i prvo neodlučne Mađarsku, Češku i Švedsku.

Barikade, na cestama Kosova i europskom putu Srbije

ja, te da se mora izbjeći svaki potez koji zemlju vodi u zaoštajanje, političku nestabilnost i nemire.« Koliko će se i kako promijeniti odnos prema Prištini u predstojeća dva mjeseca bit će ključno za »popravni« u EU, ali i za izborni rezultat u Srbiji. Premijer *Mirko Cvetković* je ocijenio kako posljedica odlaganja odluke o statusu kandidata neće biti pad standarda, već pad proeuropskog entuzijazma među građanima, dok je potpredsjednik Vlade Srbije u ostavci *Božidar Đelić* rekao kako njegova ostavka nije odraz poraza državne politike, nego osobna odluka, jer je sam najavio da će to učiniti ako Srbija u prosincu ne dobije status kandidata za ulazak u EU. On je dodao kako mora reći, da što se tiče europske perspektive Srbije, nema garancija da će

put Srbije prema EU«, rekao je Čanak.

Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* kaže kako je odlukom iz Bruxellesa razočaran kao i većina proeuropski orijentiranih građana Srbije, te smatra »kako nije sve izgubljeno, jer još uvijek aktivnom politikom možemo dobiti kandidaturu i datum početka pregovora u predizbornoj kampanji, a na temelju toga i pobjedu proeuropski orijentirane Srbije na predstojećim izborima.« Za Kuntića je, pak, glavni kamen spoticanja u euro-integracijama »postojeći Ustav i njegova preambula o Kosovu, zahvaljujući čemu su retrogradne snage gradile svoju politiku koja je, nažalost, uspjela pomutiti europski pravac Srbije, koji je u početku bio veoma jasan, a na kraju veoma bljed.«

bleu nije rješavala u suradnji s oporbom, te je pozvao premijera Cvetkovića da se »zahvali na povjerenju« i podnese ostavku. Dužnosnici Srpske radikalne stranke zatražili su da Srbija odmah prekine pregovore o kandidaturi za članstvo u EU, jer je to jedini način da se zaustavi uništavanje države, a na prosvjedu održanom u Beogradu, pod nazivom »Srbija neće u EU«, zapalili su zastavu EU, te su predsjedniku Srbije ostavili zastavu Srbije i Ustav Srbije kako bi ga, kako su rekli, podsjetili kako se zakleo da će učiniti sve da Kosovo ostane

je Koštunica u pisanoj izjavi te poručio kako očekuje da se raspišu izvanredni izbori na svim razinama.

Predsjednik Liberalno-demokratske partije *Čedomir Jovanović* smatra kako je nužno promijeniti politiku koja je Srbiju dovela u slijepu ulicu i da vlast treba preuzeti odgovornost za veliki neuspjeh, a za predsjednika Saveza vojvođanskih Mađara *Istvána Pásztora* odluka Bruxellesa je novi debakl srpske politike, te je neuspjeh posljedica državne politike zasnovane na nereálnim pretpostavkama.

VOJISLAV SEKELJ, KNJIŽEVNIK

Politika i moral kod nas su se razili

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Društveno-politički kontekst danas je drugačiji u odnosu na devedesete godine prošloga stoljeća, tada su vremena bila »čupavija« i gadnija, ali situacija se nije mnogo promijenila od tada

Vojislavu Sekelju (Subotica, 1946.) nedavno je objavljena knjiga »Kako se branilo dostojanstvo« u nakladi Hrvatskog akademskog društva. Knjiga sadrži izbor novinskih napisa koje je Sekelj objavljivao devedetih godina 20. stoljeća u glasilima na hrvatskom jeziku – »Glas ravnice« i dvotjedniku »Žig«.

Vojislav Sekelj, pjesnik, romanopisac, književni kritičar, publicist i urednik, ove je godine dobio nagradu »Balint Vujkov Dida« za životno djelo na području književnosti, tako da je uz razgovor o novinarstvu u »olovna« vremena i današnjem novinarstvu, jedna od tema razgovora bila i manjinska hrvatska književnost.

HR: Jesu li tekstovi sadržani u knjizi »Kako se branilo dostojanstvo« isključivo kroničarski trag do vremena kada su objavljivani ili sadrže određenu aktualnost?

Ovih dana sam ponovno pročitao te tekstove, a s obzirom da su objavljivani prije više od desetljeća, iz sadašnje perspektive mogu reći da su nažalost ti novinski napisi i danas aktualni, jer se

u biti na političkom polju nije mnogo toga promijenilo, osim činjenice da su završeni ratovi na prostoru bivše Jugoslavije. Društveno-politički kontekst je drugačiji u odnosu na devedesete godine prošloga stoljeća, tada su vremena bila »čupavija« i gadnija, ali situacija se nije mnogo promijenila od tada. Traje gospodarska kriza, što nam je svima jasno po našim džepovima, a glede političke situacije, nakon listopadskih promjena i buđenja nade kod građana u bolji život, vremenom se dogodio totalni pad, urušavanje moralnih i etičkih vrijednosti i to me najviše boli. Ponovno smo zasuti kič proizvodima, počevši od medija, pa do kvazi kulture, a u polju politike nema morala, namnožili su se mediokriteti među političarima, a njihove izjave govore da nema suvislosti niti težine, čak ni ozbiljnosti u njihovim nastupima i radu, a to znači da nema odgovornosti. Politika i moral su se kod nas razili. Ni u ovome

aktualnom političkom kontekstu nema svježine. Tekstovi o kojima je riječ, kritički su govorili upravo o pojavama koje su bile aktualne i u političkom polju devedestih godina.

HR: Mislite li da su negativne pojave u političkom prostoru '90-ih godina ipak više nego danas »bole oči«?

Jesu jer se događala i strahota rata. Spominjani tekstovi koje sam pisao devedesetih godina bili su kritički žalac prema vladajućem režimu. S jedne strane, mogu reći, bez lažne skomnosti, da je u ono vrijeme trebalo hrabrosti za takvo pisanje, a s druge strane, u ono vrijeme bili smo kao smećem zasuti zaista ogavnim i jezivim događajima, i time temama za pisanje, a danas je zavladao sivilo i stereotipija na političkoj sceni kojima se ublažavaju aktualni društveni problemi, a tu su uvijek i razne kič televizijske emisije da razvesele narod. Mislim da su mladi sve dalje od politike, ne vidim nove

ideje i pitam se - jesmo li svi mi postali toliko frustrirani da više nema elana, volje, nastojanja i pokušaja da se situacija mijenja na bolje? Nešto ovdje nije dobro. Imamo li mi stotinu Radomira Konstantinovića? Nemamo! A kada je on umro, ni jedan političar se nije oglašio povodom njegove smrti, niti je bio na komemoraciji. To govori dovoljno o odnosu političara prema kulturi. Reagirao sam novinskim napisima na pojave koje su se tada oko nas događale, više-manje sam se bavio subotičkim društveno-političkim temama, naravno, u kontekstu države u kojoj smo tada živjeli, što će reći u kontekstu politike Miloševićeva režima.

HR: S koje ideološke pozicije su pisani tekstovi u dvotjedniku »Žig«?

Od početka izlaženja »Žiga« sa suradnicima smo zauzeli liberalno-građansku opciju pristupa raznim problemima, pitanjima i društvenim fenomenima. Pisali smo u ime morala i slobode,

nismo šutjeli. Svi moji tadašnji tekstovi su bili okrenuti protiv mržnje, a za neku pravicu, međutim, mržnja je u ono vrijeme postala pogled na svijet i način ponašanja, bitisanja. Ljudi su mrzili jedni druge, a znamo kako se sve završilo. O ljubavi se onda nije moglo pričati, to nikoga nije interesiralo, ljudske, civilizacijske vrijednosti su bile devalvirane. Postavljao sam pitanja i mislim da se i dalje trebaju postavljati pitanja političarima u vezi njihovog rada i brojnih obećanja. U ono vrijeme pisale su se zaista gadarije, počevši od rubrike »Odjeci i reagovanja« u novinama »Politika«, to je bilo toliko prljavo i nisko da je teško sada i povjerovati da se nešto tako pisalo, da ne govorim o televiziji, to je sve bilo strašno, a na kraju se pokazalo kakva je to bila politika. Bilo je u to vrijeme opasne zlouporabe riječi. Nisam vidio svjetlo, izlaz, a ni danas ga ne vidim, ovaj tunel, u kojem smo odavno, jako je dugačak. Mladi ne grizu jer ne vide perspektivu, a oni koji hoće nešto otišli su van. Golem intelektualni potencijal je otišao van, što je katastrofa za svaku državu, ali to se dogodilo, eto, baš nama.

HR: Kako gledate na pisanja medija danas u odnosu na devedesete godine, odnosno medijske slobode?

Izdavati hrvatske novine u ono vrijeme, na ovim prostorima nije bilo nimalo lagodno. Bilo je to vrijeme govora mržnje i nacionalne netrpeljivosti, vrijeme straha. Onda je bilo raznih pritisa, prijetnji, a bilo je i kadrovskih i financijskih problema, no, kao i druge male novine sa skromnom tiražom, napisima u »Žigu« borili smo se za uspostavljanje i razvoj demokratskog društva. Treba reći da su mali, neovisni mediji ipak nastavljali s radom i opstajali, a ustvari bio je to privid demokracije, jer su na medije koji su imali veliku tiražu i gledanost vršeni veliki pritisci. Tadašnji politički moćnici su ugušili slobodno i savjesno pisanje u velikim medijima. Sjetite se samo koliko je bilo naručenih, namjenskih tekstova

koji su blatili političke protivnike. Tih devedesetih godina mali mediji su obranili dostojanstvo novinarstva. Kod novinara se tada javljala i autocenzura, što je valjda još gore nego cenzura, a i danas ima puno autocenzure koja je pogubna. Znamo da se u tom slučaju piše sa zadržkom, ne piše se iskreno. Danas su razni pritisci na urednike i novinare suptilniji, moćnih je bilo i bit će ih. Hoću zapravo reći da i danas postoje problemi glede slobodnog pisanja u medijima.

HR: Kakav značaj ima za vas nagrada »Balint Vujkov Dida« koju ste dobili ove godine za životno djelo na području književnosti?

Nagrada mi znači kao priznanje, pišem već četiri desetljeća. Između ostalih i *Balint Vujkov* je utjecao na moje pisanje. Tako sam i počeo u svome pisanju koristiti i ikavicu, a rezultat je knjiga »Rič fali«. Osobno sam ga poznao i veoma cijenim njegov doprinos hrvatskoj kulturi na polju prikupljanja i obrade narodnih pripovijedaka. Mislim da je Subotici potrebna ovakva književna nagrada.

Balint Vujkov zaslužuje da jedna književna nagrada nosi njegovo ime, dakle ta nagrada je važna i zbog njega, kao i zbog pisaca kojima se uručuje. Nagrada se dodjeljuje u okviru manifestacije »Dani Balinta Vujkova«. Dragocjeno je što imamo takvu manifestaciju hrvatske književnosti, kako zbog promidžbe, tako i zbog programa i susreta između književnika, stručnjaka i publike. Na ovoj manifestaciji uspostavljaju se brojni književni dijalozi, a zbog njezina velikog značaja trebamo je njegovati i dalje.

Manifestacija »Dani Balinta Vujkova« promovira već desetu godinu narodni govor, dijalektalni ikavicu bačkih Hrvata, čime pridonosi očuvanju ikavice. Neki dan sam slušao na radiju da u svijetu svaki dan oko sto dijalekata nestane. Hoću reći da su važna djela napisana ikavicom, važna su zbog pisanog traga, tekstualnog memoriranja dijalekta bunjevačkih Hrvata.

HR: Kako gledate na aktualnu književnu scenu ovdašnjih Hrvata?

Činjenica je da imamo dosta izdanja, ove godine preko 40, ali je pitanje prati li se ta književna produkcija na adekvatan način kritikom? Postoji i problem nedovoljne vidljivosti naše književne produkcije na široj kulturnoj sceni. Književna kritika jest jedan od putokaza za bolje upoznavanje s djelima autora, daje usmjerenje i omogućuje valorizaciju. Mi nemamo permanentnu književnu kritiku, tek nekoliko hrvatskih književnika povremeno piše o djelima drugih hrvatskih književnika, uz rijetke iznimke, kada o djelima autora pišu srpski ili mađarski kritičari ili književnici. Na hrvatskom jeziku imamo jedan književni časopis i to je mjesto gdje bi se trebalo objavljivati što više književnih kritika. Problem književne scene ovdašnjih Hrvata je i nedostatak stručnjaka u oblasti književnosti koji bi se bavili književnom kritikom. Nemamo kontinuiranu književnu, glazbenu, likovnu niti kazališnu kritiku i to vidim kao velik problem kulturne scene ovdašnjih Hrvata. Kao što su književnici mizerno plaćeni kada im se objavi prilog u časopisu ili djelo, tako su i oni malobrojni koji pišu književnu kritiku i prikaze slabo ili nikako plaćeni za svoj stvaralački rad. Imajmo u vidu da majstor naplati svoj rad kada vam popravi, primjerice, stroj za pranje rublja. Zašto onda i pisci ne bi imali adekvatne honorare? No, unatoč tomu, piše se i dalje, jer je za pisca, pjesnika, kritičara, pisanje je život, opredjeljenje, životni stav, borba i zadovoljstvo, pobjede i porazi, potreba kao disanje.

HR: Što još vidite kao problem u vođavansko-hrvatskom književnom polju?

Primjetno je da se djelima ne javljaju mlađi autori, a bilo bi dobro da se u školama, u hrvatskim odjelima, barem dvomjesečno predstavi uvid u našu književnu i časopisnu produkciju, dakle, uvid u aktualno književno stvaralaštvo. Iznimno je važan i redakcijski život pri književ-

nim časopisima. U redakciji se puno stvari događalo. Sjećam se redakcije časopisa »Rukovet« iz vremena kada je *Lazar Merковиć* bio urednik, koncem šezdesetih godina. U redakciji je bilo veoma živo, razgovaralo se o tekstovima, dolazili su pisci. Sada toga nema u dovoljnoj mjeri, a to što se vidimo na književnim večerima nije dovoljno za književni život. Žao mi je i što nema više kazališnog kluba, u kojem su također vođeni bezbrojni razgovori o književnosti i uopće o kulturi.

HR: Nakon teških devedesetih, kako ocjenjujete mogućnosti u desetljeću s početka novog milenija za razvoj naše manjinske kulture?

Od kulture sve počinje. Dobro je što imamo Zavod za kulturu vođavanskih Hrvata, druge institucije i brojne udruge kulture, što znači da postoji briga o očuvanju i razvoju ovdašnje kulture hrvatske manjinske zajednice. Dobro je što imamo i novine, te radio i televizijske programe na hrvatskom jeziku, putem kojih se također promovira naša kultura. To su sve pomaci za našu zajednicu nakon listopadskih promjena. Kao najveći problem za daljnji razvoj kulture vidim nedostatak diplomiranih studenata iz naše zajednice koji su se bavili ili se bave proučavanjem disciplina s područja humanističkih znanosti. Pričamo i da nam treba drama na hrvatskom jeziku pri kazalištu u Subotici, a tko će režirati, tko će glumiti? Trebamo pronaći način i ulagati u neophodan kadar, jer se mora voditi dugoročna, osmišljena obrazovna politika. Treba ukazivati što više budućim studentima koji se profili određenih struka traže i koji će biti traženi i onda stimulirati te studente na određene načine. Ni ovo nisu sretna vremena za razvoj kulture, jer uz gospodarsku krizu imamo i krizu morala, potiskivanje kategorija etike i istine. Ljudi su na ovim prostorima prije devedesetih opuštenije i kulturnije živjeli, danas je i obitelj razorena na mnoge načine. Počnimo od toga kada promišljamo o kulturi...

SVEČANO OBILJEŽENA 75. OBLJETNICA HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« IZ SOMBORA

Povelja matične domovine povodom obljetnice

*Dvodnevnim aktivnostima obilježeno 75 godina neprekidnog rada HKUD-a »Vladimir Nazor« * Veliki broj uzvanika na svečanoj akademiji pozdravio dodjelu Povelje Republike Hrvatske jednoj od najstarijih hrvatskih institucija kulture u Srbiji*

Svečanim programima u petak i u subotu, 9 i 10. prosinca 2011. godine, obilježena je 75. obljetnica aktivnog rada Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora. Kako i priliči, slavljenici su pred brojnim uzvanicima i gledateljima u dvorani Hrvatskog doma prve večeri obilježavanja obljetnice na bogatom godišnjem koncertu prikazali rad članova svih svojih sekcija i predstavili novi broj lista »Miroljub«.

Na svečanoj akademiji, u subotu navečer, slavljenicima je uručena Povelja Republike Hrvatske, dodijeljena odlukom hrvatskoga predsjednika *Ive Josipovića*. U drugom dijelu subotnje večeri nastupili su mlađi članovi TO »Pajo Kolarić« iz Osijeka.

GODIŠNJI KONCERT

Prve večeri obilježavanja 75 godina postojanja uzvanici i gledatelji su uživali u bogatom kulturno-umjetničkom programu članova svih sekcija društva, a najistaknutijima su uručena i priznanja. Bogat program najavili su voditelji *Bojana Jozić* i

Mata Matarić, Ljerka Alajbeg, Šima Raić i Alojzije Firanj

Dalibor Beretić, a nazočne je pozdravio predsjednik društva *Mata Matarić*. »Za obilježavanje ovoga datuma pripremali smo se vrlo intenzivno, a u večerašnjem programu nastupit će oko sto sudionika, koji će vam pokazati rezultate rada u proteklom razdoblju. Članovi društva su u dobi od pet, šest godina, pa sve do onih koji iza sebe imaju životni staž od sedamdesetak i više godina. Oduvijek smo nje govali tradi-

ciju somborskih Bunjevaca i Šokaca, ali i kvalitetu, i tako ćemo nastaviti i u budućnosti. Sedamdeset i pet godina upisanih u kalendar postojanja i rada Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« predstavlja ustrajnost jedne kulturne udruge u očuvanju jezika, običaja i kulturnog izričaja hrvatskog naroda na području našega grada«, rekao je Matarić. Već u uvodnom nastupu članovi prve postave folklorne sekcije

izazvali su burni pljesak prepunog gledališta svojom novom koreografijom – »Igrama iz Banata«, a nakon nastupa članica literarne sekcije *Marice Mikrut* i *Kate Kovač*, te mješovitog pjevačkog zbora, nove salve pljeska izazvali su najmlađi članovi, uzdanice društva. Svoje umijeće u suvremenim plesovima pokazale su i djevojke iz Omladinske plesne skupine »Delirio«, predvođene *Leom Jeftić*. Na pozornici su se pojavili i članovi dramske sekcije s ulomkom iz predstave »Pa to je užas!«, te pjesnik *Antun Kovač* i recitator *Radoslav Šolaja Karas*. Novi broj glasila društva, list »Miroljub«, predstavio je njegov urednik *Alojzije Firanj*. Gledatelji su pozdravili i nastup ekipe koja je ove godine pod imenom »Salašari somborski« sudjelovala na maratonu lađa na Neretvi i bila prva među

Omladinsku plesnu skupinu »Delirio« predvodi Lea Jeftić

Najmlađi folklorci

ekipama iz dijaspore. U samoj završnici programa izvedbom standardnih bunjevačkih plesova novu buru pljeska pobrala je prva postava folklorne sekcije društva, a za nezaborav je i završna scena, u kojoj su svi sudionici programa, skupa s velikim dijelom gledališta i

Osnivanje Nazora

Pravila novoosnovanog HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru prihvaćena su 17. siječnja, 11. lipnja i 19. rujna 1937. godine, a svojim potpisima to su potvrdili: dr. Ladislav Vlašić, Stipan Bogdan, Josip Krajniger, Grga Pekanović, Antun Matarić, Franja Strilić, Franjo Matarić, Šima Karas, Josip Tumbas i Stipan Periškić.

Pjesnik i recitator Antun Kovačić
Radoslav Šolaja Karas

Komentari

MATA MATARIĆ, PREDSEDNIK HKUD-A »VLADIMIR NAZOR«

Moramo biti spremni na nove izazove

»Mi, čelnici ovog kolektiva, moramo se upitati kako će izgledati kulturni život naše manjinske zajednice na ovim prostorima zahvaćenim općom globalizacijom, a sve u cilju da spremni dočekamo tu skorašnju perspektivu. Da ne bi došlo do gašenja nacionalnih kultura, pa i naše, moramo se angažiranim radom oduprijeti toj pratećoj pojavi u političkom i ekonomskom ujedinjenju Europe. Ukoliko ne budemo spremni na nove izazove, to će prihvatiti netko drugi, a mi ćemo kroz izvjesno vrijeme konstatirati kako smo se više bavili sobom, uživajući u sjajnoj prošlosti, a nismo posvetili dovoljno pažnje razvoju i napretku društva u budućnosti, što bi trebala biti prioritetna zadaća čelništva.«

LJERKA ALAJBEG, GENERALNA KONZULICA RH U SUBOTICI

Poticaaj za očuvanje hrvatske kulture

»Sve čestitke HKUD-u »Vladimir Nazor« na 75. obljetnici, a osobito na vrlo visokom odličju koje im je dodijelio predsjednik matične domovine. Ovo je prva povelja uručena jednoj hrvatskoj instituciji u Srbiji i nadam se da će biti veliki poticaj svim srodnim udrugama da ne posustanu u očuvanju hrvatske kulture, tradicije i svojega identiteta. Mnoge udruge ovdje su se održale, u vrlo teškim uvjetima. Asimilacija nosi svoje, vrijeme nosi svoje, pa moramo čestitati svima koji uz iznimne napore održavaju taj plamen kojega su im ostavili preci. Drago mi je što ovo priznanje koincidira s velikim uspjehom Republike Hrvatske, potpisom Sporazuma o pridruživanju EU. Ovo bi nam svima trebalo dati novi elan u zajedničkom radu i trudu da održimo hrvatski korpus na okupu, da ne dopustimo odumiranje naše tradicije ulaskom u EU.«

ZVONIMIR LUKAČ, PROČELNIK DRAMSKE SEKCIJE

Zahvala za rad i zalaganje

»Čovjeku je najljepša zahvala priznavanje rada i zalaganja od strane društva. U »Nazoru« sam 11 godina, obavljao sam dužnost domaćina, pročelnika folklorne sekcije, a danas sam član Izvršnog odbora, pročelnik i glumac u dramskoj, te član pjevačkog zbora. Velika mi je čast raditi u društvu poput našega, a ovo priznanje će mi biti samo dodatni motiv za još sadržajniji rad u budućnosti.«

JOSO FIRANJ, PROČELNIK FOLKLORNE SEKCIJE

Dirnut priznanjem

»U »Nazoru« sam od 1986. godine. Član sam Upravnog odbora i pročelnik folklorne sekcije, koja je i moja prva ljubav. Dirnut sam ovim priznanjem, vjerujem da će me motivirati na još veći angažman. Velika mi je čast što sam plaketu dobio upravo na dan obilježavanja 75. rođendana »Nazora« s kojim se poklopilo i 25 godina mogega rada u društvu.«

MARKO MARUŠIĆ, PREDSEDNIK UDRUGE LAĐARA NERETVE IZ METKOVIĆA

Mladi su najsigurniji zalag za budućnost

»Petnaest godina rada moje udruge je puno, a 75 godina naših domaćina je za svaki respekt. Znam da im nikada nije bilo lako djelovati na prostorima na kojima djeluju. Lako je biti Hrvat u Hrvatskoj, njihova veličina je upravo u promicanju bogate baštine ovdašnjih Hrvata i osobito očuvanje njihovog nacionalnog identiteta. Najveća vrijednost viđenog u ove dvije večeri je veliki broj mladih u društvu, što je najsigurniji zalag za budućnost.«

uzvanika, otpjevali pjesmu »Ne dirajte mi ravnice«.

DODJELA PRIZNANJA

Svečana akademija, u subotu navečer, započela je himnama Republike Srbije i Republike Hrvatske, u izvedbi pjevačkog zbora domaćina. S pozornice je potom brojne uzvanike i gledatelje pozdravio predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« Mata Matarić, nakon čega je uslijedio kratki retrospektivni pregled rada društva u dosadašnjih 75 godina. »Rečeno u dosadašnjem govoru je povijest, a kako ne bismo ostali samo povjesničari, moramo misliti i raditi za budućnost. Staro je pravilo da povijest ne koristi onomu koji iz nje čita prošlost, nego onom koji iz nje nazire budućnost«, rekao je Matarić i otvorio svečanost. Uslijedio je najsvečaniji čin – voditeljica Bojana Jozić pročitala je Odluku predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića o dodjeli Povelje Republike Hrvatske HKUD-u »Vladimir Nazor« iz Sombora i najavila izaslanicu predsjednika, generalnu konzulicu *Ljerku Alajbeg*, koja je ovo visoko odličje uručila predsjedniku Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« Mati Matariću. Tako su, među institucijama kulture s hrvatskom nacionalnom odrednicom u Srbiji, Somborcima postali prvi

Dodijeljena su priznanja

kojima je ovo vrijedno državno priznanje matične domovine dodijeljeno odlukom predsjednika Josipovića. »Ovo je prvi put da Povelju dobiva jedna hrvatska udruga iz Vojvodine, odnosno Srbije. 'Vladimir Nazor' je svojim ustrajnim, neprekidnim 75-ogodišnjim radom na planu njegovanja i razvijanja tradicije Hrvata u Somboru i okolici dokazao da je zaslužuje«, rekla je na svečanosti Ljerkica Alajbeg. Zahvaljujući na priznanju, predsjednik »Nazora« Mata Matarić istaknuo je kako će udruga i dalje nastojati ispunjavati ono na što ova Povelja obvezuje, a to je očuvanje nacionalnoga identiteta Hrvata na ovim prostorima. Inicijativu za dodjelu ovoga priznanja Somborcima i

Odluka o dodjeli odličja

Na temelju članka 98. Ustava Republike Hrvatske i članka 2, 3 i 24 Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske, a na prijedlog Državnog povjerenstva za odlikovanja i priznanja, donosim ODLUKU O DODJELI PRIZNANJA – Povelja Republike Hrvatske za osobite zasluge u promicanju međunarodne kulturne suradnje, čuvanju i njegovanju kulture i tradicija Hrvata u Vojvodini, u prigodi 75. obljetnice osnivanja i djelovanja, dodjeljuje se HRVATSKOM KULTURNO-UMJETNIČKOM DRUŠTVU »VLADIMIR NAZOR« SOMBOR. Predsjednik Republike Hrvatske, prof. dr. sc. Ivo Josipović.

Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu »Matija Gubec« iz Tavankuta pokrenuli su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Generalni konzulat RH u Subotici. »Smatrajući i više nego potrebnim da Republika Hrvatska nagrađuje i one Hrvate

koji žive i rade izvan njezinih granica, skupa s Konzulatom pokrenuli smo inicijativu za dodjeljivanje ovoga prestižnog priznanja za dvije hrvatske kulturne udruge iz Vojvodine, čiji su doprinosi na području kulture Hrvata u Vojvodini teško mjerljivi«, rekao je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov. Društvo se na najsvečaniji način odužilo svojim zaslužnim članovima. Povelje za iznimno zalaganje i doprinosu radu dodijeljene su Zvonimiru Lukaču, Vesni Čuvarđić, Klari Šolaja Karas, Šimi Beretiću i Josi Firanju. Svečani program nastupom su oplemenili i pobjednica ovogodišnjeg »Guitar Art Festivala« Valentina Krempatić te dječji tamburaški orkestar i mješoviti pjevački zbor sa solistima Slavenskog tamburaškog društva »Pajo Kolarić« iz Osijeka, pod ravnanjem Tihane Huber.

Ivan Andrašić

Prva postava folkloraca predstavila se »Igrama iz Banata«

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Šime Stipića – Somborski put 48

Do 1901. godine dio parcele na kojemu se danas nalazi kuća pod brojem 48 prešao je u vlasništvo Šime Stipića i on je na parceli te godine podigao prizemnu građansku kuću prema projektu Titusa Mačkovića

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Unutrašnjosti parcele na kojoj se danas nalaze kuće pod brojevima 48 i 50 na Somborskom putu, 1778. godine nalazila se mala skromna prizemna seoska kuća, a ispred parcele, na ulici, bila je suvača. Tijekom katastarskog premjeravanja grada 1838. godine vršila se i djelomična regulacija ulica, pa je suvača svojim većim dijelom ušla u sastav ove parcele, koja je tada dobila broj 34.¹ Na parceli prvotne kuće više nema, već se na njoj nalazila prizemna seoska kuća zabatom orijentirana prema ulici i postavljena na regulacijskoj liniji ulice uz susjednu parcelu, tada vlasništvo Matije, udovice Ivana Franciskovića. Vlasnica parcele 34 bila je Barbara Sučić.

Zasad podataka o ovoj parceli nema, sve do 1870. godine, kada je tadašnji vlasnik Fabijan Balaž Piri podnio molbu za dobivanje građevinske dozvole da suvaču pomakne u unutrašnjost dvorišta, te da prema ulici izgradi kuću s dvije sobe, trgovinom, kuhinjom i ostavom.² U priloženom predmetu nalazi se samo crtež postojeće situacije parcele koji je nacrtao gradski inženjer Pál Karvázy s novom regulacijskom linijom ulice, ali nema projekta kuće, no kuća koju je podigao Fabijan na parceli je sačuvana i danas je pod brojem 50. Može se pretpostaviti prema izgledu kuće, koji iako devastiran nesumnjivo svjedoči o tomu, da je kuća

¹ HAS, F:272, Katastarski premjer grada Subotice iz 1838. godine.

² HAS, F:2, 1875/ polg. 1870.

izgrađena u stilu klasicizma, što znači da potječe iz sedamdesetih godina XIX. stoljeća.

DEKORATIVNI AMBLEM S INICIJALIMA

Do 1901. godine dio parcele na kojemu se danas nalazi kuća pod brojem 48 prešao je u vlasništvo Šime Stipića i on je na parceli te godine podigao prizemnu građansku kuću prema projektu Titusa Mačkovića,³ na mjestu stare seoske kuće koja je na ovome mjestu stajala još od 1838. godine. Mačković je kuću projektirao u neorenesansnom stilu, a ona je tijekom gradnje dobila bogatiju dekoraciju nego što je projektom bilo predviđeno. Kuća je imala osnovu u obliku latiničnog slova «L», s dvije sobe orijentirane prema ulici. U dvorišnom kraku kuće nalazila se kuhinja, a potom iza nje još jedna velika soba. Duž dvorišne fasade pružao se otvoreni trijem u koji se ulazilo iz podkapijskog prostora, a imao je i izravan izlaz prema dvorištu. Kuća je također imala i podrum. Svaka soba je prema ulici imala po dva prozora, koji su u projektu imali neorenesansnu dekoraciju, a na kući je izvedena barokna varijanta udvojenog prozora s prekinutim trokutastim timpanonom koji je vjerojatno imao na svom tjemenu neki dekorativni ukras. Iznad kapije, opet u neobaroknoj maniri, između dvije poluležeće figure, postavljen je dekorativni amblem s inicijalima Šime Stipića u

³ HAS, F:2, ép. eng. V kör 4/1870.

mađarskoj transkripciji i godina izgradnje kuće. Tako se ova kuća po svom izgledu, ali i simbolu iznad kapije, pridružuje nizu Stipićevih kuća na Somborskom putu.

SVJEDOČANSTVO BOGATE POVIJESTI

Kuća na Somborskom putu na broju 50 prešla je do 1906. godine u vlasništvo Manó Becka, tvorničara sapuna, kako svjedoči Maluševljev adresar.⁴ Manó Beck je proizvodnju sapuna pokrenuo još 1890. godine kada mu je izdana obrtnica (A 53/7901/1890). «Nakon 1918. godine, radionica je proizvodila sve vrste toaletnih sapuna, kao i sapun za pranje. Uređaj se sastoji od kotlova za kuhanje sapuna, koji imaju mehanički stroj za miješanje i stroj za izradu tzv. piliranih sapuna. Nalazila se na adresi u Ulici prijestolonasljednika Petra (Somborski put) 50. Nova dozvola za industrijsku radnju, koju će voditi sin osnivača Andrija Bek (Beck Andor), inženjer po obrazovanju, izdata je 1924. godine (C 33/27346/1924.). Novi strojevi kupljeni su 1928. godine u Berlinu. To su bili «strojevi za rendisanje, piliranje i presovanje sapuna». Cijena im je bila 2.270 RM. Uvezeni su bez plaćanja carine. Pokred izrade sapuna, tvrtka se bavila i proizvodnjom svijeća. Zapošljavala

je najviše do 20 radnika i proizvodila do 15 vagona sapuna i svijeća. U 1936. godini radi sa 70% kapaciteta. Sirovine – kokosovo ulje uvozi iz Indije i Južne Amerike, eterična ulja iz Francuske i Njemačke. Poslije rata je došla pod Upravu narodnih dobara. Tada je popisano 4 elektromotora, 2 stroja za piliranje, 2 prese, 2 prese za štancanje, 5 kotlova za kuhanje sapuna, 2 uređaja za sušenje i 1 stroj za hlađenje. Strojevi su nakon toga prenijeti dijelom u Osijek, dijelom u Kragujevac i Novi Sad⁵»

Obje kuće zaslužuju biti istražene na terenu i kao svjedočanstvo bogate subotičke povijesti sačuvane od propadanja. Kuća Šime Stipića to zaslužuje jer pripada grupaciji kuća obitelji Stipić, koje bi trebalo istražiti kao poseban fenomen, a kuća Manó Becka, zato što je bila tvornica sapuna o kojoj vrlo malo znamo, a koja govori o subotičkom poduzetništvu, koje je početkom stoljeća bilo vrlo razvijeno i koje bi moglo potaknuti ideje za razvijanje današnjeg poduzetništva spalog na vrlo niske grane. Osim toga, kuća Manó Becka, odnosno Fabijana Balaža Pirića jedna je od sve rjeđih primjera klasicističkih kuća u gradu. Na njoj ima dovoljno elemenata za restauraciju te bi mogla biti obnovljena u potpunosti.

⁵ Mačković, S., Industrija i industrijalci Subotice (1918 – 1941), Subotica: Istorijski arhiv Subotica, 2004. str. 213.

JAVNA KOMUNALNA PODUZEĆA ČEKA PRIVATIZACIJA

Radnici strahuju od mešetarenja

Osim profita, u slučaju javnih komunalnih poduzeća, kroz javno-privatno partnerstvo privatnici kroz legalnu proceduru dobivaju i pristup monopolnom tržištu, što je za njih nesumnjivo jak interes.

U Subotici bi prvi model javno-privatnog partnerstva mogla biti Tržnica

Prošloga tjedna su uposleni u gradskim javnim i javnim komunalnim poduzećima, priključujući se komunalcima Vojvodine, održali jednosatni štrajk upozorenja nezadovoljni usvajanjem dvaju zakona – o komunalnim djelatnostima i javno-privatnom partnerstvu i koncesiji. Ovi zakoni su, naime, usvojeni po hitnom postupku, bez prihvatanja zahtjeva i prijedloga sindikata i bez donošenja Strategije za restrukturiranje JKP-a, za koju se očekivalo da će prethoditi donošenju zakona. Budući da je država odustala od toga da sama uradi restrukturiranje javnih i javnih komunalnih poduzeća, sindikati strahuju da će ih zadesiti sudbina privatiziranih poduzeća u društvenom vlasništvu čiji su novi vlasnici, u namjeri da što brže ostvare enorman profit, to činili najčešće kroz otpuštanje radnika, smanjenje plaća, kao i povećanje cijena usluga ili proizvoda. Osim profita, u slučaju javnih komunalnih poduzeća, kroz javno-privatno partnerstvo privatnici kroz legalnu proceduru dobivaju i pristup monopolnom tržištu, što je za njih nesumnjivo jak interes.

UČITI NA POGREŠKAMA DRUGIH

»Mogu oni ući s određenim malim kapitalom, primjerice s udjelom od 20 ili 30 posto, ali to je uvijek početak nekoga da uđe u vaše poduzeće. Samim tim, on već sudjeluje u upravljanju, može podići neki kredit koji neće biti dovoljno isplativ, onda se kasnije pravi dodatno

zaduženje, ulazi još netko s vlasništvom i ako se preuzima 50 posto vlasništva to već postaje ozbiljniji problem. Znam da lokalne samouprave i u drugim gradovima razmišljaju o tomu. Postoje poduzeća u komunalnom sektoru koja ne ostvaruju dovoljan priliv novca i financiraju se iz proračuna, ali u tim slučajevim nastojimo stvoriti uvjete da oni ipak posluju s nulom,

Stevan Hudi

jer su ta poduzeća namijenjena davanju usluge građanima koja treba biti što jeftinija. Imamo primjere u susjednim zemljama gdje su privatizirana takva poduzeća i prvo što se dogodilo bilo je poskupljenje, jer svatko želi novac koji je uložio u kupovinu dionica što prije vratiti natrag i ostvarivati profit. To je naša bojazan. Mi u sindikatu želimo da se privatizacija odloži na dulje razdoblje zbog svjetske ekonomske krize, zbog toga što je sada svuda teško, poduzeća su obezvrijeđena i nemaju realnu cijenu. Stoga je pitanje i tko bi došao u takva poduzeća, a onda i kako bi vršio te usluge. Dakako, tražimo da se nekoliko

sektora, za koje smatramo da su od iznimna značaja za građane, ne privatiziraju bez jakog dogovora sa socijalnim partnerima, da sve bude transparentno, a ne kao prethodna privatizacija», kaže Stevan Hudi, potpredsjednik Saveza samostalnih sindikata Subotice.

On dodaje da se trebamo učiti na pogreškama koje su drugi napravili, navodeći primjer Budimpešte koja je prodala svoj vodovod da bi ga kasnije otkupila po daleko većoj cijeni, ali i suprotni primjer kupoprodaje Bratstva čiji je vlasnik želio ugovoriti apsolutno sve, od prve do posljednje točke kako bi bio siguran što ga koliko košta. »Ozbiljan kupac bi želio takav dogovor, ali problem su mešetari koji bi nešto kupili i rasprodali. Javna komunalna poduzeća su najosjetljiviji dio privatizacije u koju se mora ući s ozbiljnom kontrolom. Najprije, tu bi se najviše novca moglo izvući, a potom to su sustavi koji dobro rade, stoga ih ne treba dati ispod cijene. Ako se već nešto izdaje ili iznajmljuje ono mora biti u čvrstom dogovoru, s oštrom kontrolom, jakim kupoprodajnim ugovorima. Mislimo da zbog političke nestabilnosti u Srbiji i svega što se događa nije dobar trenutak za privatizaciju, da će se to opet 'na vrat na nos' učiniti i da će šteta biti velika i za građane i za radnike. Treba ju odložiti, ali pripremati se polako za novo razdoblje u kojemu ćemo valjda i mi biti uređena, demokratska i pravna država«, kaže Hudi.

Javno-privatna partnerstva podrazumijevaju poslovne

ugovore između javnih tijela, državnih ili lokalnih, i privatnog biznisa u područjima projektiranja, izgradnje, financiranja i upravljanja infrastrukturom, kao i uslugama koje je tradicionalno vodio javni sektor, u područjima kao što su: promet, zdravstvo, obrazovanje, upravljanje vodama i otpadom. Stoga, financiranje dolazi dijelom iz privatnog sektora, ali i iz javnog proračuna, ili od krajnjih korisnika. U uvjetima ekonomske krize i proračunskih ograničenja ovakav oblik zajedničkog investiranja u javne infrastrukturne projekte rabi se u mnogim zemljama. Primjerice, u Velikoj Britaniji je do 2008. godine putem ovakvih ugovora uloženo više od

16. prosinca 2011.

58 milijardi funti, a Flandrija je u tom smislu vodeća regija u Belgiji, gdje su tijekom prošle godine realizirani projekti vrijedni više od milijardu eura uloženi u cestovnu infrastrukturu, škole, bolnice, parkove. U većini zemalja srednje i istočne Europe model privatno-javnog partnerstva još je u početnoj fazi, a najviše takvih programa urađeno je u Mađarskoj gdje oni uključuju studentske hostele, sportske sadržaje, cestovne i željezničke projekte, zatvore, upravljanje otpadom, itd.

PRVI MODEL PARTNERSTVA

U Subotici će prvi model javno-privatnog partnerstva biti Tržnica. Premda nije riječ o tipičnom primjeru i više je nastao stjecajem okolnosti, ovo poduzeće ipak dosta dobro oslikava što bi javno-privatno partnerstvo trebalo biti i kako bi se ono trebalo koristiti. Nakon privatizacije i »čerupanja« poduzeća, potom raskida ugovora o privatizaciji, 70 posto dioni-

ca Tržnice je ostalo u vlasništvu Akcijskoga fonda, kasnije Agencije za privatizaciju, a 30 posto je vlasništvo malih dioničara. Većinski paket dionica je povučen iz portfelja Agencije za privatizaciju i trenutačno su u vlasništvu Republike Srbije, a Grad je pripremio zahtjev, na osnovi Zakona o javnoj svojini, da se one vrate Gradu na upravljanje i vlasništvo. Istodobno prema Zakonu o komunalnim djelatnostima tržnicama je ponovno vraćena komunalna djelatnost. Tržnica u svojemu vlasništvu ima zemljište na kojem se nalazi Buvljak, Autotržnica, te dvije tržnice u Aleksandrovu i na Paliću. Osim toga raspolaže tezgamama i manjim brojem butika i trgovina na Buvljaku, dok je veći dio toga svojedobno još tijekom izgradnje Integral prodavao privatnicima. Godišnje od zakupa tezgi poduzeće ostvari prihod od oko 110-120 milijuna dinara, te ima 49 uposlenih koji se bave naplatom, održavanjem, čišćenjem i sigurnošću na svim ovim lokacijama.

»Tržnica, sama po sebi, nije veliki gospodarski subjekt koji generira veliku dobit ili goleme prihode, ali je to poduzeće značajno za grad, jer je svojevrsni socijalni ventil i izravno ili neizravno nekoliko tisuća građana živi od toga, ostvaruje svoju egzistenciju. Tržnica ima zemlji-

Dejan Zvekić

šte na atraktivnim lokacijama u gradu i grad bi mogao od toga naći korist za sve građane. Sam sustav ne bi trebao nikada gubiti novac, zato što se troškovi iznajmljivanja tezgi, održavanja tržišnog prostora, čišćenja, energije, uvijek mogu ukalkulirati tako

da budu vrlo povoljni. Subotička Tržnica inače ima najpovoljnije cijene od svih robnih tržnica u zemlji i infrastrukturno je najbolje uređena. Tezge koštaju od 4.800 do 9.200 dinara mjesečno. Ne tvrdim da sve to skupa treba generirati veliki profit za grad, može biti izvjesne dobiti, ali u svakom slučaju generira dobrobit i to je koncept gdje se javno i privatno partnerstvo najbolje vidi. Dakle, grad ima interes, ne uvijek izravnu dobit, privatnici imaju maksimiziranje dobiti, i kada se nađe zajednički presjek tih dvaju interesa – dobrobit građana, uređen sustav, dobro funkcioniranje, a pri tomu ostvarivanje prihoda i dobiti uz rast i razvoj – to je zapravo javno-privatno partnerstvo«, kaže *Dejan Zvekić*, predsjednik Upravnog odbora Tržnice.

On dodaje da postoji inicijativa da se na prostoru Autotržnice izgradi poljoprivredna veletržnica voća i povrća, poput veletržnica u Hrvatskoj i Mađarskoj koje opskrbljuju robom trgovine, supermarkete i hipermarkete. U takvom projektu i privatni sektor bi imao jasan interes.

»Mislim da sada Grad treba pokazati ozbiljnost, ponuditi razvojne planove i programe manjinskim dioničarima i vidjeti jesu li oni voljni sudjelovati u tome i dalje. Možda se, primjerice, pojavi i neka druga velika tvrtka poput veletržnice ili netko tko se bavi veletrgovinom i ponudi, recimo, cjelokupan otkup manjinskih dionica i time ude s 30 posto, te na taj način otvori sebi mogućnost za dokapitalizacijom. Znači, ulaganjem svježeg novca u neki razvojni projekt poveća svoj udio i tako napravimo pravo javno-privatno partnerstvo. Dakle, time bi se udio Grada u vlasništvu mogao smanjiti za onoliko koliko bi oni stavili u investiciju, u objekte, opremu ili neke druge poslove. Ali, to je zasad sve samo teorija«, objašnjava Zvekić.

S. Mamužić

16. prosinca 2011.

Piše: Tomislav Žigmanov

Usvojena Strategija uključila i prijedloge Hrvata u Vojvodini

Uz predsjedanje *Jadranke Kosor*, Vlada Republike Hrvatske je na svojoj redovitoj sjednici održanoj 5. svibnja 2011. usvojila »Strategiju o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske«, čime je i okončana javna rasprava među Hrvatima u svijetu o ovome dokumentu, započeta gotovo godinu dana ranije. Po riječima tadašnjeg potpredsjednika Vlade i ministra vanjskih poslova i europskih integracija *Gordana Jandrokovića* Strategijom se željelo »po prvi puta sustavno urediti ustavna obveza Hrvatske o odnosu s Hrvatima izvan Hrvatske«. Usvojena Strategija uključila je i dio prijedloga Hrvata u Vojvodini i to u dijelu koji se odnosio na potrebu za razvojem društvenog položaja Hrvata izvan Hrvatske, kao i za njihovo djelatno uključivanje u procese donošenja odluka koje se odnose na njih.

TRI SKUPINE HRVATA IZVAN HRVATSKE

Formalno promatrano, Strategija je podijeljena u šest, obujmom nejednakih, cjelina. Nakon »Uvoda«, slijede također kratki dijelovi »Polazne osnove«, »Vizija« i »Misija«, u kojima se načelno govori o razlozima i osnovnim sadržajskim smjernicama Strategije. Najviše prostora posvećeno je, posve razumljivo, ciljevima Strategije, što je

iznijeto u petom dijelu, koji je, pak, podijeljen u četiri segmenta sljedećih naziva: »Uspostaviti novi zakonodavni i institucionalni okvir kao podlogu za provedbu strategije«, »Štititi prava i interese Hrvata izvan Republike Hrvatske te jačati njihove zajednice«, »Razvijati suradnju s Hrvatima izvan Republike Hrvatske« i »Poticati povratak hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Republiku Hrvatsku«. Posljednja, šesta cjelina svojim naslovom – »Provedba Strategije i financijska izdvajanja« – jasno govori o svojem sadržaju.

Strategija definira, i sukladno tome govori o odnosu prema trima kategorijama Hrvata izvan Hrvatske. Prvi su Hrvati u Bosni i Hercegovini, koji su »ravnopravni, suveren i konstitutivni narod« u toj neovisnoj državi. U drugu skupinu pripadaju »hrvatske manjine u europskim državama«, među kojima su i Hrvati u Srbiji, dok je u trećoj skupini riječ o »Hrvatima iseljenim u prekooceanske i europske zemlje i njihovim potomcima«. Ovakav pristup je posve razumljiv i više nego prihvatljiv, budući da takva dioba i razvrstavanje slijede, s jedne strane, razloge nastanka hrvatskih zajednica izvan Hrvatske, a s druge strane jasno ukazuje i na specifičnosti njihovoga društvenog položaja, te njihovih životnih perspektiva i očekivanja od Hrvatske.

No, bez obzira na navedene razlike izvandomovinskih Hrvata, Vladina Strategija ima jedinstveni cilj: djelatno povezati Hrvate izvan Republike Hrvatske »u ostvarivanju hrvatskoga kulturnog zajedništva«, a radi očuvanja

i jačanja hrvatskoga kulturnog identiteta i prosperiteta. Glede tako definiranoga stožernoga cilja, određeni su kanali djelovanja – »kroz unutarnju i vanjsku politiku« te područja istoga: »na kulturu i umjetnost, očuvanje hrvatskoga jezika, obrazovanje, znanost, školstvo i sport, zdravstvo, gospodarsku i regionalnu suradnju, medije, demografiju i druga područja od interesa«. Isto tako, radi jačanja odnosa s Hrvatima izvan Hrvatske, utemeljit će se i obilježavati »Dan Hrvata izvan Republike Hrvatske«.

NOVI ZAKON I NOVE INSTITUCIJE

Ostvarivanje Strategije omogućit će i donošenje novog, jedinstvenog zakona. Njime će se detaljnije urediti, piše u Strategiji, pitanje odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, te osnutak dviju novih institucija. Riječ je o središnjem tijelu, u čije ovlasti i odgovornosti će pripadati praćenje i usklađivanje aktivnosti na ovome planu te jačanje »veza između tijela državne uprave, Hrvatske matice iseljenika i drugih institucija i udruga u Republici Hrvatskoj s onima Hrvata izvan Republike Hrvatske«. Isto tako, osnovat će se i »Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske«, koje će imati status savjetodavnoga tijela. Ono će »pružati pomoć Vladi Republike Hrvatske u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske«.

Glede odnosa prema hrvatskim manjinama u europskim državama, u Strategiji se preci-

zira da će se posebna pozornost »posvetiti provedbi postojećih međunarodnih dvostranih ugovora za zaštitu hrvatskih manjina« te da će Republika Hrvatska »tražiti ispunjenje standarda i uvažavanje uzajamnosti, kako bi se osigurao opstanak i zaštitila prava za hrvatske nacionalne manjine u europskim zemljama kakva uživaju nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj«. Naravno, ovaj stavak izravno »pogađa« i Hrvate u Srbiji, budući da su Republika Srbija i Republika Hrvatska potpisale međudržavni sporazum o međusobnoj zaštiti manjina. Isto tako, naglašeno je kako je »u interesu Republike Hrvatske« da se trajno ojača »položaj hrvatskih zajednica izvan Republike Hrvatske kao mosta suradnje između država u kojima žive i Republike Hrvatske«.

U Strategiji je posebno apostrofirano da će se »ubrzati primitak u hrvatsko državljanstvo«, uz eksplicitno navođenje, a što je do izuzetne važnosti za Hrvate u Srbiji, da će se »uzimati u obzir i izjašnjavanje pripadnosti hrvatskome narodu u državi u kojoj žive (npr. posebni birački popisi nacionalnih manjina)«. Također, predviđen je i status Hrvata bez hrvatskoga državljanstva za osobe koje »očituju želju za hrvatskim identitetom i sudjeluju u promicanju hrvatskoga kulturnog zajedništva«. Na koncu, u Strategiji se ističe kako je njezina provedba obvezna »za sva tijela državne uprave koja izravno ili neizravno provode aktivnosti vezane za Hrvate izvan Republike Hrvatske« te da će biti osigurana i »sredstva iz državnog proračuna«.

(nastavit će se)

Besplatno zemljište za kompaniju Swarovski

Vijećnici gradske Skupštine usvojili su elaborat o opravdanosti otuđenja građevinskog zemljišta čime će Swarovski bez plaćanja naknade postati vlasnik 7,8 hektara zemljišta u Privrednoj zoni Mali Bajmok. Odluka je donijeta na izvanrednoj sjednici Skupštine grada, a kako je priopćeno Swarovski će realizirati investiciju vrijednu 13 do 15 milijuna eura, te tijekom prve tri godine sukcesivno uposliti 600 radnika. Vijećnici su dali i suglasnost da se ime grada koristi u gospodarskom društvu u osnivanju pod nazivom »Swarovski Subotica«. U Skupštini grada ponovno je formirana vijećnička grupa Ujedinjeni region i Srbije, koju čine vijećnici G17 plus *Hrvojka Stantić* i *Homolya Levente* i vijećnik Bunjevačke stranke Vojvodine *Branko Francisković*. Naime, vijećnička grupa URS-a rasformirana je na prošloj sjednici Skupštine nakon što je više vijećnika napustilo političku stranku G17 plus i formiralo novu vijećničku grupu. Nakon izvanredne sjednice održan je i nastavak 28. redovite sjednice, koja je prošli put kod posljednje točke prekinuta zbog nedostatka kvoruma. Sada je glasovanje završeno te je većinom glasova za ravnateljicu Art kina Aleksandar Lifka imenovana *Viktorija Šimon Vuletić*.

Agrokombinat ponovno na prodaji

Rešenjem stečajnog suca Privrednog suda u Subotici objavljen je Roglas za prodaju imovine AD Agrokombinata, a javno nadmetanje će biti održano 18. siječnja 2012. u Privrednom sudu u Subotici. Potencijalni kupci nadmetat će se za oko 1.300 hektara zemlje, više objekata na Bikovu, u Donjem gradu i Žedniku, poljoprivrednu mehanizaciju i opremu čija je ukupna početna vrijednost oko 7,5 milijuna eura. Pravo sudjelovanja imaju sve pravne i fizičke, domaće i strane osobe, a zainteresirani su dužni najkasnije tri dana do održavanja javnog nadmetanja položiti depozit u iznosu od 153 milijuna dinara na račun stečajnog dužnika koji se vodi kod subotičke filijale Agrobank.

Pobjeda SVM-a na ponovljenim izborima

Ponovljeni izbori za skupštine mjesnih zajednica održani su u nedjelju, 11. prosinca, na Kelebiji, u Bajmoku i Peščari (u kojima je najveći broj glasova osvojio Savez vojvođanskih Mađara), te prvi put u novoosnovanoj MZ Mišićevo, gdje je pet mandata osvojila Grupa građana Dom kulture i četiri mandata Socijaldemokratska partija Srbije. Najveća izlaznost, gotovo 50 posto, bila je u Bajmoku gdje je SVM dobio 4 mandata, SNS 3, po dva mandata su osvojili DS-DSHV, DSS, SPS, URS-SDPS, i po jedan SDS i BNL. Na Kelebiji je SVM dobio 7 mandata, DSS tri, a po jedan DS-DSHV, SNS i SPS. U Peščari je SVM dobio 4 mandata, DSS 3, po dva DS-DSHV i SNS, a po jedan LSV, SPS i SDPS.

SVM je najjača stranka u Subotici pred izbore za lokalnu samoupravu, a to je rezultat ozbiljne, dosljedne i poštene politike koju vodi SVM, ocijenjeno je u toj stranci. Gradski odbor Demokratske stranke također je zadovoljan rezultatima ponovljenih izbora, a kandidati DS-a su dobili više glasova nego na izborima u lipnju ove godine. To je dokaz da su građani prepoznali rezultate rada vladajuće koalicije u lokalnom parlamentu, ocjenjuju u DS-u. Ujedinjeni region i Srbije su zadovoljni rezultatima, premda oni pokazuju da građani još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri shvatili značaj decentralizacije, koju URS promovira, ocjenjuje URS. U DSS-u ocjenjuju da je izlaznost bila velika,

te da rezultati izbora pokazuju rast povjerenja u njihovu stranku, a Socijalistička partija Srbije je zadovoljna rezultatima i radom lokalnih aktivista, te ocjenjuju da ima prostora za širenje biračkog tijela ove stranke. Srpska radikalna stranka nije zadovoljna postignutim rezultatima izbora i konstatiraju da je to rezultat slabog rada aktivista na terenu.

Dobra suradnja Grada i MNV-a

Gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* i predsjednik Mađarskoga nacionalnog vijeća dr. *Tamás Korhecz* na zajedničkom sasatnaku su konstatirali da su dobri odnosi i suradnja između lokalne samouprave i MNV-a u interesu obje strane i svih građana Subotice. Postignut je dogovor da će Grad Subotica u sljedećoj godini ispuniti svoju zakonsku obvezu i u svom proračunu planirati sredstva za rad nacionalnih vijeća sukladno zakonu i financijskim mogućnostima. Gradonačelnik Vučinić je izrazio spremnost da Grad u najskorije vrijeme donese odluku o prijenosu dijela osnivačkih prava kazališta »Dezső Kosztolányi« na MNV, kao ustanove kulture od osobitog značaja za mađarsku nacionalnu zajednicu.

Kasza: Neće biti rušenja kazališta

Nema potrebe za bilo kakvim rušenjem, a postojeća visina objekta Narodnog kazališta u Subotici koje je u izgradnji, bit će i konačna, izjavio je *József Kasza*, predsjednik Upravnog odbora ovog teatra za Magyar Szó. On je prošloga tjedna o nastavku izgradnje kazališta razgovarao s gradonačelnikom *Sašom Vučinićem* i ministrom okoliša i prostornog planiranja *Oliverom Dulićem*. Prema riječima Kasze, izmjena će biti u unutrašnjosti prostora zgrade – umjesto tri planirane, bit će izgrađene dvije kazališne scene, dok će prostor prvobitno namijenjen komornoj sceni dobiti komercijalnu namjenu. On je naveo da su izmjene u projektu već u završnici te da će se uskoro o ponuđenim izmjenama, prije usvajanja, izjasniti i stručnjaci.

Na osnovi članka 10 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

da je d.o.o. »SUPPORT« iz Subotice, Petra Drapšina br. 1, podnijelo zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš za projekt: »Izgradnja poslovnog objekta – bravarska radionica« investitora »Pichler Markus«, Beogradski put 225a, na katastarskoj čestici br. 35918/1 k.o. Donji Grad, na teritoriju Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226, u periodu od 16.12.2011. do 26.12.2011. godine, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovome nadležnom tijelu.

U SUBOTICU DOPREMLJENI OSTACI VITRAŽA IZ CRKVE U KLJAJIĆEVU

Spašavanje vrijednih tragova prošlosti

*Slučajno otkriveni dijelovi tri nekada velika vitraža s crkve u Kljajićevu prenijeti su u subotičku radionicu »Tiffany« radi restauracije * Mada ostaci slika izrađenih od mozaika obojenog i oslikanog stakla rukom starih majstora još nisu složeni, na prvi pogled je jasno da su nestali mnogi djelići i da će obnavljanje potrajati*

Komadi vitraža na tavanu crkve na svjetlu dana

Vrijedna djela starih majstora vitraža s crkve u Kljajićevu, ili preciznije njihovi ostaci na temelju kojih se lijepe tvorevine mogu restaurirati i ponovno izložiti svjetlu i pogledima, odskora se nalaze u subotičkoj radionici SZR »Tiffany« kod iskusnih i potvrđenih stručnjaka za umjetničku izradu i restauraciju vitraža Rudolfa Meszarosa i Józsefa Kovácsa. Ovdje se treba dogoditi čudo obnavljanja slika svetaca načinjenih od dijelova obojenog i oslikanog stakla spojenih u mozaik, slijedeći tehniku majstora iz starih vremena, u suradnji sa slikaricom i restauratoricom Zsuzsannom Korhecz Papp, savjetnicom za umjetnost Subotičke biskupije.

Ipak, čudo je da su ostaci vitraža uopće otkriveni i iznijeti na svjetlo dana, smješteni u tavanjski prostor crkve nekada davno, o čemu nema svjedočanstava koja bi rasvijetlila okolnosti. Otkriveni su slučajno zahvaljujući Borisu Mašiću, istraživaču, kroničaru Katoličke crkve u Apatinu, zaljubljeniku u povijesnu baštinu, koji se krajem ljeta zatekao na tavanu crkve u Kljajićevu.

»Ispod dubokih naslaga otpada, potpuno zatrpani, ukazali su

se dijelovi vitraža. Kada smo ih izvadili i očistili pokazali su se nesvakidašnje lijepi i vrijedni vitraži«, kaže Boris Mašić u telefonskom razgovoru, dodajući da su na tavanu nađeni i dijelovi starog baroknog oltara iz 18. stoljeća. »Ne zna se točno kada su vitraži uklonjeni iz prozora crkve, je li to, možda, bilo prije ili poslije Prvog svjetskog rata, ali su davno odnijeti na tavan i vremenom su zaboravljeni. Možda su već i tada bili oštećeni, što će se možda pokazati prilikom restauracije.«

LJEPOTA STARIH DJELA

»Nađena su tri vitraža, sveti Stefan, sveti Ladislav i sveta Margareta. Pravo je čudo da su nađeni. Bit će restaurirani naredne godine kada nađemo sredstva za ovaj posao i nadamo se da će biti mogućnosti da budu stalno izloženi nakon restauracije«, kaže Zsuzsanna Korhecz Papp. Prema objašnjenju restauratorice Korhecz Papp, vitraži su rad Edea Kracmana, prvog i najpoznatijeg vitražista iz druge polovice 19. stoljeća u Mađarskoj. Kraljevsku radionicu za izradu vitraža Kracman je osnovao 1878. godine, a u svom bogatom stvaralačkom opusu izradio je i najstarije subotičke vitraže. »Vitraži iz crkve u Kljajićevu potječu s kraja 19. stoljeća, jako su kvalitetni, lijepi, golemi...« U pitanju su tri komada jednakih dimenzija, svaki širine 135 centimetara i visine gotovo tri metra. »Nađeni su u fragmentima, ali nadamo se da ćemo ih na temelju sačuvanih dijelova uspjeti rekon-

struirati i restaurirati. Važno je da su lice i ruke na slikama sačuvani.«

Vitraži su, inače, vlasništvo Subotičke biskupije, a crkva je data pravoslavnim vjernicima na korištenje.

Nakon što su komadi vitraža nedavno prenijeti u subotičku radionicu, slijedi analiza ostataka i procjena potrebnih radova na obnovi ovih velikih slika da bi se

doze poniznosti i poštovanja ne može se raditi ovakav posao, što je velik izazov. Kada smo čuli da je Kracmanov rad znali smo da je odrađen do perfekcije i visoko stručno«, ističu Kovács i Meszaros, ukazujući na kvalitetu izrade boja na staklu i bogatstvo nijansi boja na očuvanom komadu vitraža na kojemu je naslikano lice i kruna sveca. Meszaros i Kovács su se već

U radionici »Tiffany«

sukladno tomu osigurala i neophodna sredstva za restauraciju. »Poštovat će se svi principi u procesu obnove, originalna tehnika i originalni materijali«, ističe Korhecz Papp.

DIVAN I PRECIZAN RAD

Iako još nije počeo rad na starim vitražima iz Kljajića, Rudolf Meszaros i József Kovács svaki komad razbijenog umjetničkog djela uzimaju u ruke, razgledaju, zamišljaju, planiraju i pripremaju se za složen proces koji predstoji. »Imamo privilegij restaurirati iza velikog stručnjaka u stvaranju vitraža. Bez velike

susretali s Kracmanovim vitražima i restaurirali ih u subotičkoj »Žutoj kući«.

Konkretnim zahvatima u procesu restauracije sada prethodi ponovno »oslušivanje vremena« u kojem su vitraži nastali, sagledavanje načina nastajanja, materijala od kojih su načinjeni, korištenih boja, a onda i potraga za materijalima koji će slikama vratiti autentičan izgled iz razdoblja u kojemu su nastajale. Svi sudionici ovoga posla uživaju u procesu kojim će se lijepi vitraži nakon nekoliko desetljeća ponovno moći naći pred javnošću.

Katarina Korponaić

U ZAGREBU OTVORENA IZLOŽBA »TRADICIJSKO RUHO HRVATA U VOJVODINI«

Snažna poveznica hrvatskog naroda s povijesnim korijenima

»Ovo je neprocjenjivo blago tradicijskog ruha koje je nekada davno predstavljalo stvaran način života i odijevanja hrvatskog stanovništva na tim prostorima, a danas je tek uspomena koja ima veliku kulturnu vrijednost«, rekla je ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček

Uozračju obilježavanja svog velikog jubileja, šezdesete obljetnice osnutka i uspješnog djelovanja u promicanju nacionalnog i kulturnog identiteta Hrvata izvan granica Republike Hrvatske, Hrvatska matica iseljenika je organizacijom izložbe »Tradicijsko ruho Hrvata u Vojvodini« zaokružila slavljeničku 2011. godinu.

Riječ je o reprezentativnom postavu iznimno vrijednih i unikatnih, starinskih narodnih nošnji koje pripadaju tradiciji hrvatskoga naroda u Vojvodini, a osobitost ove izložbe jest u tome što se po prvi put, na jednome mjestu, predstavljaju sve narodne nošnje Hrvata s područja Srijema, Bačke i Banata. Naime, tradicijska kultura snažna je poveznica hrvatskog naroda sa svojim povijesnim korijenima i izraz našeg identiteta, to je naša nacio-

nalna baština koju smo dužni čuvati i njegovati, obnavljati i predstavljati, kako u domovini tako i izvan Republike Hrvatske. Naravno da se to osobito odnosi na hrvatske manjinske zajednice u susjednim zemljama koje, živeći u okruženju većinskog naroda, nerijetko gube nit svoje izvorne tradicije pa njezinu opstojnost mogu zahvaliti tek rijetkim pojedincima, postojanju zavičajnih zbirki, zatim kulturno-umjetničkim društvima, a tek rijetko i etnografskim zbirkama u muzejima.

POSEBNOST KULTURNOG PROSTORA

Izložbu »Tradicijsko ruho Hrvata u Vojvodini« otvorio je 7. prosinca u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu *Srećko Šestan*, ravnatelj Uprave za glazbeno-scensku djelatnost Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Pozdravnu je riječ uputila ravnateljica Hrvatske matice iseljenika *Katarina Fuček*, koja je tom prigodom zahvalila Posudionici i radionici narodnih nošnji iz Zagreba na značajnom doprinosu temeljenom na stručnom iskustvu i dugogodišnjoj suradnji s Hrvatima u Vojvodini, hrvatskom Ministarstvu kulture na materijalnoj potpori, a posebno Gradskom muzeju u Subotici koji je i omogućio posudbu dijela svoje vrijedne tekstilne zbirke, te obiteljima *Piuković* i *Vojnić Purčar* iz Subotice, obitelji *Čoban* iz Bača i *Rukavina* iz Zagreba, *Naci Zeliću* iz Zagreba i *Mariji Turkalj* iz Bačkog Monoštora.

»Iznimna mi je čast što u Hrvatskoj matici iseljenika imam prigodu predstaviti hrvatsku manjinsku zajednicu u Vojvodini, izložiti njihove narodne nošnje s pripadajućim uresima, nakitom i

Banatska nošnja

Hrvatska matica iseljenika bila je pretijesna za sve zainteresirane posjetitelje

Jasna Ivančić i Hrvoje Prčić

Goran Rotim u društvu Bunjevki

oglavljima. To je neprocjenjivo blago tradicijskog ruha koje je nekada davno predstavljalo stvaran način života i odijevanja hrvatskog stanovništva na tim prostorima, a danas je tek uspomena koja ima veliku kulturnu vrijednost«, rekla je ravnateljica Fuček i ustvrdila kako svaki detalj na ovoj izložbi govori o vrijednim rukama tkalja i vezilja, o pažnji koja je posvećivana tekstilu i ukrasima, o posebnosti tog kulturnog prostora gdje je sve to nastalo i živjelo tijekom mnogih stoljeća. »U narodnoj nošnji

možemo prepoznati u kojemu je selu nastala, položaj obitelji koja ju je posjedovala i svrhu kojoj je tijekom godine bila namijenjena. Narodna nošnja pokazuje i osobnost svog nekadašnjeg vlasnika, materijalni status, pripadnost užoj zajednici. Sama po sebi predstavlja izvrstan pokazatelj jednog vremena i naroda«, zaključila je Katarina Fuček te posebno pozdravila goste iz Vojvodine: *Andriju Adina*, dopredsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća, *Petra Kuntića*, predsjednika Demokratskog

saveza Hrvata u Vojvodini, *Tomislava Žigmanova*, ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, *Istvána Hulla* i *Svetislava Milankovića*, ravnatelja i tajnika Gradskog muzeja Subotica i fra *Josipa Bebića*, ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu.

REVIJA

Na otvorenju izložbe posjetitelji su imali prigodu vidjeti i reviju originalnih i prelijepih hrvatskih narodnih nošnji iz Vojvodine

koju su nosili ugledni Hrvati rođeni u Vojvodini, a sada žive u Republici Hrvatskoj: prvak hrvatskoga glumišta *Vlatko Dulić*, urednik na HTV-u *Goran Rotim*, *Ana Lederer*, intendantica HNK-a, *Slavica Babić*, urednica na HTV-u, *Jasna Ivančić*, leksikografkinja, sveučilišni profesor dr. *Luka Štilinović*, *Mirela Stantić*, predsjednica zagrebačke udruge Hrvatska mladež Bačke i Srijema, profesorica *Maja Buza*, pjesnik *Lajčo Perušić*, *Vesna Zorić*, etnologinja iz Etnografskog muzeja

Sve nošnje Srijema, Bačke i Banata na jednom mjestu

Dr. Luka Štilinović i Mirela Stantić

u Zagrebu, odvjetnik *Vladimir Lendvaji*, *Mrvoje Prčić*, glavni urednik National Geographica za Hrvatsku, *Zvonimir Cvijin*, predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata u Zagrebu, *Pavle Gašparović* iz Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, violonist *Emil Gabrić* i drugi. Uz njih, reviju su nosili i nekolicina vrijednih čuvara hrvatske tradicijske kulture iz Vojvodine: Marija Turkalj iz Bačkog Monoštora, Stanka Čoban, vlasnica etnokuće i iznimne zbirke nošnji iz Bača, te studentice i studenti Sveučilišta u Zagrebu podrijetlom iz Vojvodine. Režiju revije potpisala je koreografkinja *Iva Cvetko*. Izložbeni eksponati vlasništvo su Gradskog muzeja iz Subotice, Međunarodnog

centra za usluge u kulturi – Posudionice i radionice narodnih nošnji iz Zagreba, obitelji *Piuković* i *Vojnić Purčar* iz Subotice, obitelji *Čoban* iz Bača i *Rukavina* iz Zagreba. Uz narodne nošnje izložene su i uvećane fotografije iz starinskih obiteljskih albuma, kao i fotografije u vlasništvu Posudionice i radionice narodnih nošnji, te privatnih zbirki *Dalibora Mergela*, *Ivana Terzića*, *Nace Zelića*, *Zorana Vukmanova Šimokova*, *Pere Skenderovića*, *Dražena Bote* i *Lee Bogović*.

»Osim činjenice da su na izložbi, po prvi put na jednom mjestu, predstavljene sve narodne nošnje Hrvata s područja Srijema, Bačke i Banata posebice je zanimljiva banatska hrvatska narodna nošnja koja je posljednjih

desetljeća nestala iz života i s folklorne scene, kao posljedica migracija i nestajanja hrvatskoga življa u tom dijelu Vojvodine, pa je za ovu izložbu napravljena vjerna rekonstrukcija temeljena na starim fotografijama, što je iznimno vrijedan doprinos očuvanju i obnavljanju tradicije na tim prostorima«, naglasio je autor izložbe prof. *Josip Forjan*,

U glazbenom dijelu programa nastupila je *Antonija Piuković* iz Subotice, otpjevavši nekoliko čuvenih bunjevačkih pjesama uz Tamburaški orkestar Zagrebačkog folklornog ansambla pod ravnanjem *Marka Firsta*, dok je prvak hrvatskoga glumišta *Vlatko Dulić*, podrijetlom iz Subotice, recitirao pjesmu »Ljudi nizine«, hrvatskog

Marija Turkalj u šokačkoj nošnji

ravnatelj Međunarodnog centra za usluge u kulturi i Posudionice i radionice narodnih nošnji u Zagrebu. Takvu je banatsku narodnu nošnju na reviji nosila studentica Sveučilišta u Zagrebu *Teodora Lazović*, rođena u Vršcu, u Banatu.

pjesnika iz Vojvodine *Alekse Kokića*.

Izložba »Tradicijsko ruho Hrvata u Vojvodini« može se razgledati u Hrvatskoj matici iseljenika svakog radnog dana do 29. prosinca ove godine.

Zlatko Žužić

Ravnateljica HMI Katarina Fuček sa svojim uzvanicima

Slavica Babić i Zvonimir Cvijin

OBILJEŽEN BLAGDAN MATERICA U ZAGREBU

Stup i moralna snaga obitelji

To je svečani dan kojim se svim majkama izražava zahvala, poštovanje, počast, predanost i ljubav – za rođenje, odgoj, za sav trud – jer su »nositeljice kuće« i jer, po riječima jednog kazivača, na njima počivaju »tri čoške kuće«

Naše društvo kao sastavni dio današnjeg suvremenog, globaliziranog svijeta slijedi njegove brojne pozitivne, ali nažalost i negativne trendove. Tako danas živimo u klimi općeg otuđenja, u vremenu kada se minoriziraju sve kršćanske i ljudske vrijednosti, kada smo posvećeni sami sebi

riila je etnologinja *Biserka Jaramazović*, koja upravo provodi etnološka istraživanja na području Subotice i Sombora s okolicom o značenju tih blagdana kao snažne poveznice hrvatskog naroda u Bačkoj sa svojim povijesnim korijenima.

»Postoji određeni broj općih opisa ovih dvaju običaja (prem-

Subotica s okolicom – Bikovo, Mala Bosna, Žednik, Pavlovac, Tavankut i Ljutovo (nekadašnji Mirgeš), te Sombor s okolicom – Bezdanski salaši, Rokovci, Svetozar Miletić (nekadašnji Lemeš). Pojedinačna kazivanja vezujemo uz lokalitete odakle kazivači potječu i gdje su proveli prvi dio svog života, a ne nužno uz njihovo sadašnje mjesto prebivanja«, rekla je Biserka Jaramazović te dodala kako su se svi kazivači složili oko nekih činjenica: da se Materice obilježavaju treće nedjelje došašća kao majčin dan, da je to jedan jako svečan dan kojim se svim majkama izražava zahvala, poštovanje, počast, predanost i ljubav – za rođenje, odgoj, za sav trud – jer su »nositeljice kuće« i jer, po riječima jednog kazivača, na njima počivaju »tri čoške kuće«.

»Majka je od svijetu očigledno prepoznata kao stup i moralna snaga obitelji, unatoč negdašnjem patrijarhalnom ustroju i odgoju, pa se stoga smatra da ona zaslužuje taj dan, a i više«,

rekla je Jaramazović i zaključila kako je primijetila važnost ovih dvaju običaja pri tvorbi kolektivnog osjećaja pripadnosti bačkih Hrvata-Bunjevaca te da oni te običaje doživljavaju kao svoje autohtone i sredstvo vlastite afirmacije unutar multietničke sredine u kojoj žive.

U nastavku obilježavanja Materica, bunjevački Hrvati koji sada žive u glavnom gradu Hrvatske prisutnim su ženama čestitali Materice, a one su ih po starom običaju darivale tradicionalnim darovima.

Zlatko Žužić

© običajima i povijesti blagdana Materica govorila je etnologinja Biserka Jaramazović

i okrenuti isključivo vlastitim interesima i materijalnim vrijednostima, a sve manje primjećujemo smisao temeljnih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti koje su utkane u dubinu našeg bića i koje su temelj naše civilizacije.

Jedna od tih vrijednosti u bogatstvu tradicijske kulture i običaja bačkih Hrvata je i blagdan Materica koji se tradicionalno slavi prije Božića, treće nedjelje došašća.

Vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata i ove je godine 11. prosinca obilježilo Materice u svojim klupskim prostorijama u Zagrebu.

Obilježavanje ovog dragog blagdana u bogatoj tradiciji Hrvata Bunjevaca otvorio je predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata *Zvonimir Cvijin*, a o tradiciji i značenju Materica i Oca govo-

da više Materica, a manje Oca) u starijoj literaturi (među njima možemo spomenuti primjerice *Katu Prčić*, *Maru Malagurski Dorđević*, *Lazara Krmpotića*, *Matiju Evetovića*, *Ivana Antunovića*, *Ivana Ivanića*, svakako nezaobilaznog *Antu Sekulića*, te neke druge), no ti opisi su uglavnom dosta šturi i općeniti, stoga mi je namjera prikazati različite nijanse i mijene tih običaja, pa i priličnu raznolikost običajnih praksi. Terenskim ispitivanjima istražujem način čestitanja, sudionike, darove, njihovo značenje i kontinuitet kroz vrijeme, te ostala obilježja i pojedinosti ovih dvaju godišnjih obiteljskih običaja, prvog posvećenog majkama – Materice, a drugog očevima – Oce ili Očići. Ispitivanja sam provodila u nekoliko navrata od početka 2011. godine. Podaci su prikupljeni u sljedećim lokalitetima:

Radost Božića u Koprivnici

Usklopu proslave nadolazećih božićnih blagdana, u prostorijama Područne škole Bakovčica u Koprivnici, 10. je prosinca održana kulturna manifestacija »Radost Božića u Bakovčici«. Bila je to prigoda da se glavnom gradu Koprivničko-križevačke županije predstavi dio kulturne produkcije vojvođanskih Hrvata - književnica *Ljubica Kolarić-Dumić*, izložba slika general-pukovnika HV-a u mirovini *Franje Feldija* i profesorice *Ankice Fijale*. Ljubica Kolarić-Dumić je Riječanka,

podrijetlom iz srijemskog mjesta Kukujevci, Franjo Feldi je rođen u Srijemskoj Mitrovici i sada živi u Zagrebu, dok je Ankica Fijala rođena u Perlezu, u Banatu, a sada je profesorica u Virovitici.

Susret su u ime organizatora, Mjesnog odbora Bakovčica i Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, otvorili prof. *Radovan Knežević* i *Mato Jurić*.

Predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Mato Jurić podsjetio je

16. prosinca 2011.

PREDBLAGDANSKO OZRAČJE U LEMEŠU

Koncert i izložba božićnjaka

Izložba kolača božićnjaka se održava u Lemešu tek nekoliko godina. Tom prigodom i u duhu blagdansko ozračje HBKUD »Lemeš« se potrudio svojoj publici darovati jednu lijepu i ugodnu večer. U subotu, 11. prosinca, u Domu kulture održan je koncert pod nazivom »Ususret Božiću« i izložba kolača božićnjaka. Tradicionalno, ova udruga se u subotu pred Materice odružuje svojoj publici za potporu tijekom cijele godine koncertom.

Nastup je započeo molitvom »Priatelju malom Isusu«, koju je molila jedna od najmlađih članica udruge *Elizabeta Ileš*. Nazočne je pozdravila i program vodila dopredsjednica udruge *Tamara Brkić*. Pjesmom su se predstavile članice ženske pjevačke skupine KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, a poslije njih je nastupio tamburaški sastav HKUD-a »Ljutovo« iz Ljutova pod stručnim vodstvom *Marka Šimića*. Dobru suradnju s ME »Nemeth Laszlo« iz Svetozara Miletića dokazuje i nastup najmlađih članova ove udruge. Predstavili su se božićnim pjesmama pod ravateljskom palicom *Marie Farkas*

Odry. Vokalna solistica udruge *Kristina Kemenj*, u glazbenoj pratnji *Željka Zelića*, izvela je skladbu »Božić je«. Domaćini su se predstavili igrokazom »Materice« za koji je tekst napisala *Lucia Knezi Tošaki*, dok je scenski nastup osmislila *Tamara Brkić*. Ulogu Nane je tumačila *Marija Turčik*, čuvajući autentičnost starih vremena, u duhu od prije jednoga stoljeća, onako kako su se Materice čestitale, a djeci darovale jabuke. Najmlađi članovi su recitalom i plesom čestitali Materice. Na kraju večeri su svi sudionici skupa otpjevali »U to vrijeme godišta«, poželjevši sretne božićne blagdane i Novu 2012. godinu.

Ove godine božićnjake su napravile *Stana Tošaki*, *Krista*

Tošaki, sestre *Elizabeta i Antonija Ileš*, kao i gošće iz Sombora, članice HKUD-a »Vladimir Nazor«, *Marija Čuvardić* i *Snežana Beretić*, za što im je predsjednik udruge *Marko Vilić* uručio zahvalnice. Istu se večer svojim radovima od kože predstavila i učiteljica u mirovini *Agnes Pribilla*, a događaju su nazočili i svi članovi savjeta Mjesne zajednice Svetozar Miletić na čelu s *Aleksandrom Vidakovićem*. Treba napomenuti da mjesna uprava cijele godine udruzi daje prostor bez novčane naknade, što umnogome pomaže udruzi u radu. Generalni pokrovitelj večeri bilo je Hrvatsko nacionalno vijeće.

Lucia Tošaki

Vlač. Franjo Ivanković iz Tavankuta govorio je o božićnim običajima u Bačkoj

da je ova kulturna manifestacija mali podsjetnik na ono što su vojvodanski Hrvati dali hrvatskoj kulturi. »Nije ni moguće, ni potrebno vagati udjele pojedinih dijelova hrvatskoga etnikuma

u integralnoj hrvatskoj kulturi, ali samo pokušajmo zamisliti kako bi ta velika hrvatska matica izgledala bez Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. Hrvatska književnost je od početka pluricentrična, a regionalna kultura, a s njome i regionalni identitet, snažno je i duboko ugrađena u matičnu hrvatsku supstanciju. Time se upravo naglašava raznolikost unutar jedinstva, jer hrvatski nacionalni identitet zapravo i tvore mikroidentiteti društvenih zajednica koje ističu regionalne posebnosti kao čuvar razlika i

kulture na određenom prostoru, kao što su Hrvati u Vojvodini«, rekao je Mato Jurić.

Vlač. *Franjo Ivanković* iz Tavankuta je u prvom dijelu večeri govorio o božićnim običajima u Bačkoj, dok su učenici Područne škole Bakovčica recitali pjesme Ljubice Kolarić-Dumić i pjevali tradicionalne božićne pjesme. Nakon toga je uslijedilo otvaranje likovne izložbe Franje Feldija i Ankice Fijale, a za kraj je prof. Đuro Vidmarović, književni kritičar iz Zagreba, predstavio književnicu Ljubicu Kolarić-Dumić i njezinu knjigu »Uz baku je raslo moje djetinjstvo«.

»Ova knjiga za djecu je djelo duboko prožeto ljubavlju, a u isto vrijeme umjetnički zrelo i djetetu blisko. Već je primijećeno od književne kritike da je književno stvaralaštvo Ljubice Kolarić-Dumić, poezija, lirski

proza, priče i igrokazi, objavljivano u novinama, časopisima, knjigama i antologijama, protkano snažnim lirskim senzibilitetom i ljubavlju prema svemu što je okružuje, a na prvome mjestu ljubav prema djetetu, domovini i Bogu. Upravo te ljubavi izrodile su kod naše književnice vrlo često i poeziju i prozu antologijske vrijednosti«, rekao je prof. Vidmarović i dodao kako nas zbirka ove pripovjedne proze i nehotice vraća i u naša djetinjstva i svojim bakama koje su odigrale značajnu ulogu u našim životima.

Pokrovitelj manifestacije bio je Grad Koprivnica, a u glazbenom dijelu programa nastupili su i glazbenici *Marko i Vjekoslav Lukanec* s pjesmama »Ide Božić«, »Radujte se narodi« i »Bijeli Božić«.

Zlatko Žužić

Sudionici i uzvanici manifestacije

U BAČKOM MONOŠTORU OTVORENA IZLOŽBA FOTOGRAFIJA »ŽENE NA SELU«

Spremne mijenjati svoju ulogu

Putujuća izložba fotografija gostovala je 2009. i 2010. godini u: Novom Sadu, Rumi, Vajskoj, Srijemskoj Mitrovici, Kikindi, Kisaču, Banoštoru, Gložanu, Pančevu, Padini i Somboru. U 2011. godini izložba je gostovala u Bratislavi (Slovačka), Belom Blatu i Indiji

Putujuća izložba pod nazivom »Žene na selu« u Bačkom Monoštoru svečano je otvorena u ponedjeljak, 12. prosinca, a fotografije će biti izložene u prostorijama Centra građanskih aktivnosti do 22. prosinca. Domaćini izložbe su Udruga građana »NADE«, »Podunav« i Mjesna zajednica Bački Monoštor. Ovo je petnaesto mjesto u kome je izložba postavljena.

Ovaj studijski program fotografija realizirali su, povodom 15. listopada, Međunarodnog dana seoskih žena, Udruga građana »Vojvođanka – Regionalna inicijativa« u suradnji s Pokrajinskim tajništvom za rad, upošljavanje i ravnopravnost spolova, Zavodom za ravnopravnost spolova i Akademijom umjetnosti u Novom Sadu.

Fotografije putujuće izložbe snimljene su u kolovozu i rujnu 2009. godine u devet vojvođanskih sela – Bačkom Monoštoru, Kisaču, Moroviću, Vajskoj,

Bođanima, Padini, Belom Blatu, Bačkom Petrovom Selu i Banoštoru. U Monoštoru su fotografije nastale na dan održavanja »Bodrog festa« 2009. godine. Autori i autorice fotografija su profesori i studenti Akademije umjetnosti u Novom Sadu na smjeru fotografija: *Željko Škrbić, Predrag Uzelac, Rina Vukobratović, Boris Kočiš i Dubravka Lazić.*

Izložbom fotografija »Žene na selu« prvi put se predstavljaju žene, koje su dosada bile na marginama društvenih događaja u

našoj zemlji, osobito na selima. Izložba nije samo prikaz njihova svakodnevnog života, već kroz primjere dobrih praksi ukazuje da kod žena na selu postoji spremnost da mijenjaju svoju ulogu.

Putujuća izložba fotografija gostovala je 2009. i 2010. godini u: Novom Sadu, Rumi, Vajskoj, Srijemskoj Mitrovici, Kikindi, Kisaču, Banoštoru, Gložanu, Pančevu, Padini i Somboru. U 2011. godini izložba je gostovala u Bratislavi (Slovačka), Belom Blatu i Indiji.

Otvaranju izložbe u Monoštoru

nazočili su gosti i udruge iz Sombora, Bezdana, Stanišića i drugih okolnih mjesta, kao i domaćini iz sela, kojima su se obratili zvaničnici koji su sudjelovali u realizaciji projekta – *Anita Beretić*, pomoćnica za oblast ravnopravnosti spolova u Vladi Vojvodine, ravnateljica Pokrajinskog zavoda za ravnopravnost spolova *Vesna Šijački*, potpredsjednik Skupštine grada Sombora *Zoran Miler* i predsjednica UG »Vojvođanka« *Marija Gajicki*.

Zdenka Mitić

ZNANSTVENI SKUP U OSIJEKU

Krleži s ljubavlju

U Osijeku su održani 22. Krležini dani, znanstveni skup u organizaciji HNK u Osijeku, Filozofskog fakulteta i Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Odsjeka za povijest hrvatskoga kazališta, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Već tradicionalno, uz znanstveni skup organizira se i izložba kazališnih plakata, a predstavljene su i dvije nove knjige: »Uvod u suvremenu teatrologiju« *Borisa Senkera* i »O smješnicama – smješnice«

Zlate Šundalić i Ivane Pepić. Krležini dani uvijek su bili i smotra kazališnih uspješnica, pa su u četiri dana prikazane četiri odlične predstave HNK iz Osijeka i Varaždina, te gostujuće – Hrvatskoga kazališta iz Pečuha i beogradskog Ateljea 212.

Zahvaljujući velikom Krleži, Osijek je postao prepoznatljiv diljem Hrvatske i svijeta po Krležinim danima, rekao je profesor emeritus *Stanislav Marijanović* i dodao kako je dosad tiskano 20 zbornika u kojima je objelodanjeno 570 znanstvenih radova na više od 7.200 stranica, što je traj-

ni kapital ove nadasve lijepe manifestacije, i to ne samo domaće scene, već i gradova prijatelja s kojima je Osijek povezan – Pečuha u Mađarskoj, Bratislave u Slovačkoj, Subotice u Vojvodini, Krakova u Poljskoj, jer predstavnici svih su sudjelovali na nekim od dosadašnjih Krležinih dana.

Branka Hečimovića, čovjeka koji je među utemeljiteljima Kr-

ležinih dana i svih ovih godina je na čelu Odbora manifestacije, pitamo za ovogodišnji program prigodom polaganja vijenca na spomenik Miroslavu Krleži, koji u Osijeku stoji od 1987. godine, a rad je zagrebačke umjetnice *Marije Ujević*. Tom prigodom o Krleži je govorio akademik *Dubravko Jelčić*, a Krležine likove su utjelovili studenti Umjetničke

Na predstavljanju Zbornika

16. prosinca 2011.

HKD »VLADIMIR NAZOR« IZ STANIŠIĆA OBILJEŽENA OBLJETNICA KOLONIZACIJE HRVATA IZ DALMACIJE U VOJVODINU

Šezdeset i šest godina od »vlaka bez voznog reda«

Putovanje je trajalo dugo - i do nekoliko tjedana, a prilikom koloniziranja Hrvata vodilo se računa da u blizini već žive Hrvati, tako je u okolici Stanišića postojalo naselje Kačmar, naseljeno bunjevačkim Hrvatima

Mario Bara

Davne 1945. godine u Stanišić su stigli prvi kolonisti iz Dalmacije. Njihovi potomci, u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, već drugu godinu zaredom obilježavaju ovaj događaj. Manifestacija je upriličena 10. prosinca u prostorijama MKUD »Ady Endre« u Stanišiću.

O dolasku Hrvata iz Dalmacije govorio je *Mario Bara*, profesor Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba, s temom predavanja Koloniziranje Hrvata iz Dalmacije u Vojvodinu 1945/46. godine. Pripreme za kolonizaciju i agrarnu reformu vršene su još tijekom rata kroz aktivnosti

tijela AVNOJ-a i zemaljskih antifašističkih vijeća. Osnovano je Ministarstvo za kolonizaciju i donesen je Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji (23.VIII. 1945.). Naime, po okončanju rata u Vojvodinu su dolazila povjerenstva koja su pripremala kolonizaciju svojih sumještana. Ciljevi kolonizacije i agrarne reforme bili su promjena etničke strukture, stvaranje ideološkog i političkog uporišta novim vlastima i socijalno zadovoljenje, prije svega boraca.

Putovanje je trajalo dugo - i do nekoliko tjedana. Prilikom koloniziranja Hrvata vodilo se računa da u blizini već žive Hrvati, tako je u okolici Stanišića postojalo naselje Kačmar, naseljeno bunjevačkim Hrvatima. Nakon doseljavanja nastupilo je razočaranje uvjetima života u Stanišiću, zbog čega je došlo do povratka jednog

broja kolonista, primjerice od kolonista s Brača ostala je samo jedna obitelj.

Poslije predavanja, Mario Bara je iskoristio prigodu porazgovarati i čuti iskustva kolonista. Bilo je interesantno razmišljanje *Jure Vojkovića*: »Stvarao se pri-

štećeni i poslani na rad, zato i nisu slali bilo koga nego borce, sigurne i provjerene ljude.«

Pred kraj proslave gosti iz Surčina su uz gitaru počeli pjevati, a pridružila im se cijela dvorana – gosti iz Beograda, Surčina, Zrenjanina, Novog

Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Važne karike

»Rado smo se odazvali pozivu predsjednika HKD-a 'Vladimir Nazor' iz Stanišića *Ivana Karana* da budemo suorganizatori ove manifestacije. To je prilika da pokažemo da su Hrvati u Vojvodini heterogena zajednica i da uz one najvidljivije ima i drugih grupacija. Ove manifestacije su važne kako bi se učvršćivala sjećanja na događaje iz naše povijesti. Također, ovo su važne karike u učvršćivanju naših institucija u Vojvodini.«

vid da smo mi nagrađeni dolaškom ovdje. Otac mi je rekao da smo nagrađeni jer smo dobili osam jutara zemlje i kuću, švapsku. Osobno mi se činilo da smo

Sada, Subotice, Sombora, Riđice i Stanišića, te predstavnici Udruge lađara iz Metkovića i njihov predsjednik *Marko Marušić*.
Savo Tadić

Akademik Dubravko Jelčić
kod spomenika Krleži

akademije u Osijeku. »Ovogodišnje dane posvetili smo našim i stranim povjesničarima kazališta i hrvatske drame, te teatrolozima i kritičarima, a tu je i čitav niz popratnih događaja od bijenalne izložbe kazališnog plakata do predstavljanja novih knjiga, među kojima i dvije monografije posvećene poznatim redateljima, *Marinu Cariću* i *Joški Juvančiću*, a za znanstveni skup prijavljeno je 34 rada«, rekao je Hečimović.

Novi zbornik Krležinih dana predstavila je *Antonija Bogner-Šaban*, osječka znanstvenica na radu u Zagrebu. Predložila je da se uradi objedinjavanje svih tih kronologija u jednu cjelinu,

kao povijesno-dokumentarno svjedočanstvo, ako ni zbog čega drugog, a ono u čast trojednog utemeljiteljskog podviga Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta HAZU-a, HNK-a u Osijeku i Filozofskog fakulteta u Osijeku.

O bitnom suportu ovoj manifestaciji, koju i ove godine daje HNK-a u Osijeku, govorio je *Vjekoslav Janković*, ravnatelj drame i to u nekoliko oblika – od popratnih manifestacija do kazališne smotre, koju je otvorio osječki HNK-a predstavom »Prolaznici« *Damira Petričevića*, zatim s Krležom i predstavom Hrvatskog kazališta iz Pečuha, a odličnu predstavu ponudio je beogradski Atelje 212 koji odnedavno igra

Glembajevu i na kraju HNK iz Varaždina s »Enciklopedijom izgubljenog vremena« *Slobodana Šnajdera*.

I za kraj riječ, dvije s akademikom Jelčićem koji je govorio o Krleži iz vlastitoga kuta, nije se oslanjao na dosadašnje laudacije i priznao da se nije baš uvijek slagao s Krležom, niti je s njim uvijek dijelio mišljenje o svemu, ali veličinu mu nikada nije osporavao i uvijek je vjerovao u njegovu književnu riječ, koju i nadalje treba cijeniti i nastojati da svoju vrijednost afirmira ne samo u Hrvatskoj već i u svijetu, a Osijek to radi na najbolji način.

Slavko Žebić

VOJVODANSKA Svaštara

www.svastara.rs

Vojvodina na dlanu

SVAKOG UTORKA 16. GODINA SA VAMA

Dječja predstava »Poljubac« gostuje u tri mjesta

SUBOTICA – Glumci iz Osijeka odigrat će danas (petak, 16. prosinca) predstavu za djecu u Subotici, Sonti i Srijemskoj Mitrovici. Riječ je o predstavi »Poljubac« po motivima priče »Il portatore di baci«, autora *Roberta Piuminija*, u kojoj igraju *Nenad Pavlović* i *Petra B. Blašković*.

Predstava će biti igrana po sljedećem rasporedu: Subotica, dvorana »Mladost« u 9 sati; Sonta, Dom kulture u 12 sati; Srijemska Mitrovica, Hrvatski dom u 16 sati.

Redatelj predstave je Nenad Pavlović koji je i likovno osmislio predstavu. Lutke je izradio *Tibor Farago*, a autor glazbe i songova je *Arinka Šegando*.

Gostovanje ove predstave zajednički organiziraju Dječje kazalište iz Subotice i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata uz koordinaciju i menadžment *Petra Konkoja*, te uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

Promocija knjige »Šokačke narodne nošnje u Bačkoj« u Vinkovcima

VINKOVCI – U sklopu obilježavanja 10. obljetnice djelovanja KPZH »Šokadija« iz Sonte, HMI – Podružnica Vukovar, Matica hrvatska – Ogranak u Vinkovcima i Gradski muzej Vinkovci organiziraju predstavljanje knjige »Šokačke narodne nošnje u Bačkoj«, autora *Zvonka Tadijana*. Knjiga će biti predstavljena večeras (petak, 16. prosinca) u središnjem prostoru stalnog etnološkog postava Gradskog muzeja u Vinkovcima, u 18 sati. U predstavljanju će sudjelovati: muzejska savjetnica-kustosica etnologije mr. sc. *Ljubica Gligorević*, predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima doc. dr. sc. *Dražen Švagelj*, voditelj vukovarske podružnice Hrvatske matice iseljenika *Silvio Jergović*, urednik knjige, povjesničar i publicist prof. *Zdenko Samaržija*, lektorica knjige *Antonija Čota* i autor *Zvonko Tadijan*.

I. A.

Božićni koncert HKC-a »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Božićni koncert HKC-a »Bunjevačko kolo« bit će održan u petak, 16. prosinca, u Velikoj dvorani Centra (Preradovićeve 4) u Subotici. Cijena ulaznice je 200 dinara. Početak koncerta je u 19 sati i 30 minuta.

Igor Bošnjak u Galeriji dr. Vinka Perčića

SUBOTICA – Izložba multimedijalnog umjetnika *Igora Bošnjaka* (Bosna i Hercegovina) bit će otvorena večeras (petak, 16. prosinca) u Galeriji dr. Vinka Perčića u Subotici, u 20 sati. Igor Bošnjak je rođen 1981. godine u Sarajevu. Autor je i kustos međunarodne platforme za suvremenu umjetnost namaTRE.ba. Pokraj slikarstva, istražuje u polju novih medija, filma, koncepta i videa.

Izložba će se moći pogledati do 6. siječnja 2012. godine, svakog radnog dana od 9 do 18,30 i subotom od 10 do 14 sati.

Božićni koncert u Vajskoj

VAJSKA – Mjesni odbor Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Vajskoj i tamošnja Hrvatska kulturno-pjevačka udruga »Zora« organiziraju Božićni koncert, koji će biti održan u subotu, 17. prosinca 2011., s početkom u 18 sati, u župnoj crkvi sv. Jurja u Vajskoj.

Uz domačine, članove HKPU-a »Zora«, na koncertu će nastupiti članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Jelačić« iz Petrovaradina i Vokalno-instrumentalni sastav »Tekije«, također iz Petrovaradina.

Gostovanje Rumljana u Slavonskom Brodu

SLAVONSKI BROD – U nedjelju, 18. prosinca, Veliki tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume gostovat će u Slavonskom Brodu, u Republici Hrvatskoj, gdje će prirediti novogodišnji koncert. Tamburaši iz Rume time uzvraćaju posjet Folklornom ansamblu Broda.

»Veliko prelo« u HKC-u »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – »Veliko Prelo 2012« u organizaciji HKC-a »Bunjevačko kolo« održat će se 28. siječnja 2012. godine u Velikoj dvorani Centra, Preradovićeve br. 4, u Subotici, s početkom u 19 sati i 30 minuta. Tijekom večeri će svirati dva tamburaška ansambla. Cijena ulaznice s konzumacijom iznosi 2000 dinara. Za rezervaciju karata, kao i prijave za izbor za najljepšu prelu možete se javiti na broj telefona 024/555-589.

Organizatori su raspisali i natječaj za najbolju preljsku pismu predstojećeg prela. Napisane »preljske pisme« treba poslati na adresu: HKC »Bunjevačko kolo«, Preradovićeve 4, ili na e-mail bkolo@open.telekom.rs, s naznakom - za Veliko prelo. Natječaj je otvoren do 25. siječnja 2012. godine.

Veliko prelo Pučke kasine

SUBOTICA – Veliko prelo Pučke kasine 1878. bit će održano 4. veljače 2012. godine u dvorani restorana KTC-a u Subotici. Goste će zabavljati tamburaški ansambl »Ravnica« iz Subotice i tamburaški ansambl »Širok šor« iz Subotice. Za večeru je predviđena tradicionalna hrana koja se služi na prelma – krumpir-ča, a u ponoć fanci. Piće neće biti ograničeno, kao i prijašnjih godina. Cijena ulaznice s konzumacijom je 1200 dinara.

Rezervacije su moguće na brojeve telefona: 063/1823332, 064/1839657, 060/5627570, 024/566596.

Prikazani su filmovi
Tomislava Gotovca, *Borivoja
Dovnikovića Borde* i
Miroslava Mikuljana

Kolaž avangardnog, animiranog i eksperimentalnog

Dругu godinu zaredom u Subotci je priređen program »Ciklus hrvatskoga filma« u organizaciji Udruge za audiovizualno stvaralaštvo Artizana iz Zagreba i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Publika je ove godine u Art kinu »Aleksandar Lifka« od 10. do 12. prosinca imala prigodu pogledati ostvaraje više autora s područja avangardnog, animiranog i eksperimentalnog filma.

po čemu Gotovac zauzima značajno mjesto u povijesti svjetskog avangardnog filma. »To je linija minimalističkog filma u kojem se autor fokusira na odabir jednog postupka i njega varira, ističući sve moguće moduse takvog pristupa fotografiranju stvarnosti«, kazao je Šijan.

»Dead Man Walking« je svojevrsni rezime Gotovčeva filmskog rada, montiran iz dijelova njegovih ranijih ostvarenja.

»To je jedna vrsta razmišljanja o životu u njegovoj poznoj dobi i razmišljanje o vremenu u kojem je taj život protekao. Jer svi ti segmenti, sklopljeni u jednu cjelinu, vrlo labavo, ustvari su zabranjeni segmenti. Sve su to, u ovom ili onom trenutku tog življenja bile tabu teme, tabu slike i prizori«, kazao je Slobodan Šijan koji priprema knjigu o Gotovcu, s kojim se družio i surađivao.

U nedjelju, 11. prosinca, na repertoaru su bili animirani filmovi *Borivoja Dovnikovića Borde*, pripadnika zlatne generacije Zagrebačke škole crtanog filma. Publika je imala prilike pogledati čak osam filmova slavnoga autora: »Ceremonija«, »Znatiželja«, »Krek«, »Ljubitelji cvijeća«, »Putnik drugog razreda«, »Škola hodanja«, »Jedan dan života« i »Uzbudljiva ljubavna priča«.

To su priče o društvu, ljudskoj naravi i slobodi promatranje satirično iz kuta karikaturista, kazao je o svojim filmovima *Borivoj Dovniković*. »Ovih osam filmova, koji su prikazani diljem svijeta, su većinom alegorije. 'Ceremonija' iz 1965. je antiratne tematike, 'Krek' je prikaz 'drila' kroz koji prolazi intelektualac u vojsci, 'Putnik drugog razreda' iz 1973. predstavlja zapravo putovanje čovjeka kroz život, 'Ljubitelji cvijeća' govori o neukusu, neshvaćanju lijepoga i razmaženosti ljudi«, kazao je Borivoj Dovniković, dodajući kako je pokušao, ali se ne snalazi u suvremenoj računalnoj tehnologiji.

Dovniković je dobitnik brojnih priznanja i nagrada, a među ostalim, dobitnik nekoliko nagrada za životno djelo – 1995. u Trevisu (Italija), 2000. u Alabami (SAD), 2001. na Međunarodnom filmskom festivalu u Motovunu, te 2010.

PRISJEĆANJA NA TOMA

Program je otvoren u subotu, 10. prosinca, filmovima *Tomislava (Toma) Gotovca* (1937.-2010.), jednog od najradikalnijih umjetnika na području nekadašnje SFRJ. Prikazana su dva njegova filma iz pozne faze: »Glenn Miller 2000« i »Dead Man Walking«. Prema riječima redatelja i profesora na Fakultetu dramskih umjetnosti u Beogradu *Slobodana Šijana*, koji je bio gost večeri, film »Glenn Miller 2000« predstavlja »savršenstvo« u onome

Silvio Mirošničenko i Borivoj Dovniković

na Festivalu hrvatskog animiranog filma u Zagrebu.

VRH EKSPERIMENTALNOG ŽANRA

Zadnjega dana programa, u ponedjeljak 12. prosinca, prikazani su filmovi ove godine preminulog autora *Miroslava Mikuljana*. Subotičani su imali prigodu vidjeti više ostvarenja iz Mikuljanova amaterskog razdoblja (1970.-1972.):

»Nadgradnja«, »Seisana«, »Arijadna«, »Single Cross«, »Rodendan stalagmita«, »Post sezona«, »Putnici Eldorado expressa«, »Jesenice – Stuttgart«, »Intermezzo«, »In Continuo« i »Druga obala«.

Mikuljan je snimio velik broj amaterskih filmova s kojima je osvojio mnogobrojne domaće i inozemne nagrade te stekao titulu majstora amaterskog filma, kazao je govoreći o Mikuljanu hrvatski redatelj

Silvio Mirošničenko. »Kino klubovi su bili važna uporišta za filmske karijere mnogih stvaratelja u Jugoslaviji, tako i Kino klub Zagreb za Miroslava Mikuljana. Ovi eksperimentalni filmovi iz njegove rane faze smatraju se samim vrhom hrvatske kinematografije. Posebice je zanimljiv 'Rodendan stalagmita' iz 1970. u kojem se glavni junak kreće normalno, dok svi drugi idu unatrag. Taj film svi značaj-

niji redatelji i drugi koji se bave filmom, stavljaju u vrh eksperimentalnog žanra«, kazao je Silvio Mirošničenko.

»Ciklus hrvatskog filma« u Subotici omogućen je uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra, u suradnji s Hrvatskim filmskim savezom i Zagreb filmom, a predstavlja redovitu promidžbu hrvatskog filma u Vojvodini i Srbiji, u okviru programa inozemne suradnje.

D. B. P.

ZNANSTVENI KOLOKVIJ POSVEĆEN JEZIKOSLOVNIM OGLEDIMA JOSIPA BULJOVČIĆA

Arheolog kulturnoga pamćenja

Po rigoroznoj metodologiji i znanstvenoj trezvenosti, radovi Josipa Buljovčića nadilaze sve druge istraživače hrvatske pismenosti u Bačkoj

Dr. sc. Petar Vuković

Kada je riječ o jezikoslovlju, djelo subotičkog filologa i jezikoslovca *Josipa Buljovčića* predstavlja nezaobilazan predmet svih istraživača. Povodom 10. obljetnice njegove smrti, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizirao je prošloga tjedna znanstveni kolokvij s ciljem podsjećanja na najvažnije rezultate Buljovčićeva istraživanja.

Uvodničar, docent na Filozofskom fakultetu u Zagrebu dr. sc. *Petar Vuković* ocijenio je kako filološke studije Josipa Buljovčića predstavljaju »pravu arheologiju kulturnoga pamćenja«, budući da je dis-

kontinuitet – konstanta kulturne povijesti bačkih Hrvata.

»Baveći se u svojim ogledima poviješću hrvatske pismenosti na jugu historijske Ugarske, Buljovčić upozorava na njezine zaboravljene ogranke, na nezamijećene dodire s drugim strujama hrvatske pismenosti te na šire kulturno značenje nekih njezinih elemenata koje je u kolektivnom pamćenju bačkih Hrvata vremenom izbljedio. Najvažnija dostignuća njegova djela su rigorozna metodologija – ponajprije jezikoslovna analiza. Nadalje, autori i tekstovi koje analizira nemaju presudnu važnost, ali u njima prepoznajemo korijene današnje kulture bačkih Hrvata. Po znanstvenoj trezvenosti, izostanku patetike, znanstveni opus Josipa Buljovčića nadilazi sve druge istraživače hrvatske pismenosti u Bačkoj«, naveo je dr. sc. Vuković.

Petar Vuković smatra i kako je rad Josipa Buljovčića aktualan i danas jer problematizira podvojenost identiteta koja postoji među bačkim Hrvatima. »Josip Buljovčić razotkriva koji su korijeni tih podvojenosti i vrlo osviješteno prikazuje polemike koje su se vodile oko toga – tko smo mi, kakvi su naši odnosi prema hrvatskim

tradicijama u Bosni, Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji – po čemu je tradicija pismenosti Hrvata u Ugarskoj posebna. Njegovi ogledi su ipak uvjerljiviji u dokazivanju da je naša kulturna tradicija hrvatska, više nego svih onih koji su je nekritički veličali«, smatra Vuković.

Osim kao jezikoslovac i filolog, Josip Buljovčić (1932.-2001.) radio je i kao profesor, prevoditelj, dramaturg, te bio kulturni djelatnik. Pisao je o jeziku i književnoj, kulturnoj, povijesnoj i kazališnoj baštini bačkih Hrvata, među kojima se ističu njegovi »Filološki ogledi« iz 1996. godine, te »Subotički kazališni zapisi« objavljeni u Zagrebu 2008.

godine. Magistarsku radnju iz područja jezikoslovlja »Udeo 'Bunjevačkih i šokačkih novina' u razvitku pisanog jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini XIX. veka« obranio je 1980. u Sarajevu.

Bio je suradnik Enciklopedije Jugoslavije. Jedan je od osnivača ogranaka Matice hrvatske u Subotici i HKUD-a »Bunjevačko kolo« u Subotici. Bio je član Društva hrvatskih književnika, Društva za primijenjenu lingvistiku, Društva za srpskohrvatski jezik, Hrvatskog akademskog društva, te dobitnik priznanja Počasni građanin Subotice.

D. B. P.

1. ZIDNI KALENDAR

HRVATSKIH PROFESIONALNIH INSTITUCIJA
S VELIKANIMA HRVATA U VOJVODINI,

8 9 10 11 12 13 14

UZ POTPORU HRVATSKOGA NACIONALNOG VIJEĆA

I NIU „HRVATSKA RIJEČ“,

U PRODUKCIJI ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA,

USKORO ĆE SE POJAVITI
KALENDAR ZA SLJEDEĆU

2012.

ATRAKTIVNO LIKOVNO OPREMLJEN, KALENDAR DONOSI
BIOGRAFIJE I FOTOGRAFIJE 12 GLASOVITIH HRVAT(IC)A
IZ VOJVODINE. 22 23 24 25 26 27 28

U KALENDARU ĆE BITI OZNAČENI SVI BLAGDANI
I PRAZNICI KOJI SE SLAVE I OBILJEŽAVAJU U SRBIJI I HRVATSKOJ
I, PRVI PUTA, PRAZNICI HRVATSKE ZAJEDNICE U SRBIJI.

IZLOŽBA SLAVENA GABRIĆA U SUBOTICI

Interakcija fotografije i slučajnosti

U subotičkoj Modernoj galeriji »Likovni susret« do 9. siječnja iduće godine možete pogledati izložbu fotografskih i video radova *Slavena Gabrića*.

Na izložbi zastupljene su tri serije fotografija nastalih u posljednjih pet godina – »Cemetery Short Cuts« (Prečice), »The Dirty Dozen« (Priljava dvanaestorica), »The Land of the Two Suns« (Zemlja dva Sunca). U njima autor, kako sam kaže, istražuje mogućnosti interakcije fotografije i slučajnosti, odnosno ispituje prirodu medija i njegovu propustljivost, dopuštajući da slučajnosti uđu u polje nastanka fotografije, inzistiranjem na neumjetničkoj

intervenciji, omekšavajući i ublažavajući moguće krutosti foto medija, čineći ga bliskim slikarstvu. Njegovi radovi odgovaraju

na pitanje kako danas spojiti statičnost fotografije i dinamičnost istraživačkog duha umjetnika. Dva izložena video rada – »Mourning Exorcise« i »Bez naziva« – primjeri su poigravanja s okoštanim kategorijama i pogledima na realnost koju ne oblikujemo sami, već je usvajamo. Promatrači se dovode u situaciju izbora između svojih čulnih opažaja ili naučenih znanja o svojstvima predmetnog svijeta. Začudni, duhoviti i izazovni, ovi video radovi računaju na želju promatrača da se prepusti igri. »Umjetnost je igra. Zadovoljstvo onih koji su joj predani. Ispitivanje mekih granica. Nastojanje da otvoreno komu-

niciraju ideje. Pokušaj da se u stvaralački proces uvede slučajnost. Pozivanje na preispitivanje. Priznavanje postojanja nedoumica. Svijest o neadekvatnosti naučenih odgovora. Prizivanje intuitivnosti. Dobrohotna nada. Fotografije Slavena Gabrića nastaju i postoje upravo na tom tragu. One su ozbiljna igra iskrenog uma«, zapisala je u pratećem tekstu izložbe *Nela Tonković*, kustosica Moderne galerije »Likovni susret«. Slaven Gabrić je rođen 1971. godine. Diplomirao je na akademiji suvremenih umjetnosti Chelsea College of Art and Design u Londonu na odsjeku za slikarstvo. Izlagao je na skupnim izložbama diljem Europe (Velika Britanija, Njemačka, Italija, Austrija) te SAD-u. Dobitnik je nekoliko nagrada.

Izložba Slavena Gabrića u Likovnom susretu realizirana je u suradnji s Fondacijom »Fokus«.

D. B. P.

Razgovor s autorom

U sklopu izložbe, u utorak 27. prosinca od 17 sati, bit će priređeno vođenje kroz izložbu tijekom kojeg će zainteresirani moći razgovarati s autorom o izloženim radovima.

D. B. P.

»A-FEST« U NOVOM SADU

Regionalno okupljanje studenata glazbe

Posljednjega dana festivala bit će izvedena skladba »Jubilus« hrvatskog predsjednika Ive Josipovića

Večeras (petak 16. prosinca) u Multimedijalnom centru Akademije umjetnosti u 19 sati počinje »A-Fest«, festival studenata departmana Muzičke umjetnosti Akademije umjetnosti u Novom Sadu.

Na programu festivala, koji će trajati do 20. prosinca, i koji će obuhvaćati predavanja i koncerte studenata Akademije umjetnosti u Novom Sadu, ali

i gostiju iz regije, studenata Muzičke akademije iz Zagreba, Umjetničke akademije u Osijeku i Muzičke akademije iz Sarajeva, bit će održano ukupno 8 koncerata i 2 predavanja.

Svakog dana s početkom u 19 i 20,30 predstaviti će se studenti različitih studijskih programa: gudački instrumenti, solo pjevanje, puhački instrumenti, etnomuzikolo-

gija, komorna glazba, klavir, harfa... Posljednjeg dana festivala (utorak 20. prosinca) bit će izvedena skladba »Jubilus« Ive Josipovića, predsjednika Republike Hrvatske.

Osim koncerata, u okviru »A-Festa« održat će se predavanje radova studenata studijskog programa kompozicije, predavanja, koncerti...

Ovogodišnji festival podržali

su Gradska uprava za kulturu Novog Sada i Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje. Svi studentski koncerti i predavanja, osim narativnog koncerta »U susret jazzu« (Studio M, utorak, 21 sat), održavaju se u Multimedijalnom centru Akademije umjetnosti. Ulaz na koncerte i predavanja je slobodan.

ZAVRŠENA ELEKTRIFIKACIJA CRKVENIH ZVONA U ŠIDU

Zvona zvone od Svetog Nikole

ne, ukazala se potreba da i zvona budu elektrificirana. Izvođač elektrifikacijskih radova bilo je poduzeće »Elektrika Rašić« iz Rušića (Slavonski Brod), a zvona su svečano zazvonila na misi 6. prosinca.

S. D.

IZLOŽBA FOTO KLUBA »PANNONIA« U SJEDIŠTU RADIO MARIJE

Božić na fotografijama

U sjedištu Radio Marije, u Subotici, 9. je prosinca otvorena božićna izložba foto kluba »Pannonia«. Izložbu su otvorili Čaba Kovač, promotor Radio Marije, i Oliver Vicai, predsjednik foto kluba. Gosti su se okupili u lijepom broju, a na gitari je svirao Matija Perčić. U pozdravnom govoru Čaba Kovač je rekao: »Poznata je krilatica da je ljepše davati nego primati, a kao da se u božićno vrijeme ispunjuje ovo i među nama. Ljudi su ljubazniji i spremniji pomoći drugima. Tako su i nas darivali umjetnici foto kluba 'Panonija' svojim radovima. Ove izložene fotografije pokazuju detalje Božića kako ih pojedini fotograf vidi.« Oliver Vicai nazočne je upoznao s postavom izložbe i tri teme koje obuhvaćaju: obitelj, sakralne objekte i grad.

Foto klub »Pannonia« osnovan je 2006. godine i od tada je postigao značajne uspjehe. Klub broji 25 članova ljubitelja fotografije, amatera raznih zanimanja, primjerice: glumac, profesor, zlatar, optičar, odvjetnik, školarac, umirovljenik. Od osnutka organizirano je 12 samostalnih izložbi. Članovi »Pannonije« su

sudjelovali na više od 150 raznih natječaj s preko 200 izloženih radova. Za proteklih 5 godina osvojeno je mnogo nagrada i priznanja.

Božićna izložba se može pogledati svakoga dana u prostorijama Radio Marije u Subotici, Matije Gupca 8, ujutro od 8 do 20 sati navečer, do 10. siječnja 2012.

D. M.

NASTUP ZBOROVA U ZEMUNU

Najljepši završetak ekumenskog susreta

Četvrte, posljednje večeri prvog ekumenskog susreta zborova Crkvenog pjevanja u Zemunu, prošle su subote nastupili: mješoviti župni pjevački zbor »Sveta Cecilija«, zbor »Sv.

Đorđe« pri hramu sv. Velikomučenika Georgija, katedralni zbor »Svete Cecilije« iz Srijemske Mitrovice i pjevačko društvo »Preobraženje«. Time je na uistinu lijep način završen ovaj ekumenski susret.

Prvi ekumenski susret zborova crkvenog pjevanja počeo je 25. studenoga u zemunskoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije.

D. L.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 16. do 22. prosinca

16. PROSINCA 1998.

Na konstitutivnoj sjednici Vijeća Hrvatskog narodnog saveza izabrano je vodstvo ove novoosnovane stranke. Za predsjednika je izabran prof. povijesti *Kalman Kuntić*, a za potpredsjednike odvjetnik *Franjo Vujkov*, odvjetnica *Marija Sekulić*, pravnik *Zvonimir Sajfert* i gospodarstvenik *Branko Horvat*.

16. PROSINCA 1854.

U novopodignutoj zgradi subotičkog kazališta, s dvoranom od 450 sjedala i 48 loža, održana je prva kazališna predstava «A két Bárcsai – Dvoje iz obitelji Bárcsai», u izvođenju kazališne trupe *Endrea Latabara*. Osim stalne gradske kazališne publike, ovom događaju bili su nazočni mnogi predstavnici najstarijih bačkih plemićkih obitelji. Današnji Korzo i sporedne ulice bile su zakrčene vlastelinskim kočijama. Gradnja ovog objekta stajala je 10.309 forinti i 52 krajcare.

17. PROSINCA 1915.

Rođen je *Marko Čović*, pripovjedač, romanopisac, esejist, profesor filozofije. Uređivao je više listova i časopisa. Objavio je roman «Doktor filozofije», zbirku novela «Žito zove», te studije i eseje, među njima i raspravu «Bunjevci i Šokci» (s *Aleksom Kokićem*). Umro je u emigraciji, u Sao Paulu, 12. travnja 1983. godine.

17. PROSINCA 1919.

Rođen je *Antun Peić*, prozaist, aforističar, novinar, pravnik. Od 1945. objavljuje u «Hrvatskoj riječi», potom radi kao dopisnik

Tanjuga i Radio Beograda iz Subotice. Suraduje u književnim časopisima «Njiva» i «Rukovet». Zastupljen je u više zbornika i u izboru *Geze Kikića* «Antologija proze bunjevačkih Hrvata».

18. PROSINCA 1502.

Dalmatinsko-hrvatski ban i slavonski ban *János Korvin* pred zagrebačkom je Kaptolom predao subotičku utvrdu *Imreu Töröku*, te istoimeni grad Zabathku – Suboticu, u zalag za deset tisuća forinti, uz trgovišta Madaaras, Tavankut, Verušić i Šebešić.

18. PROSINCA 1848.

Nakon što je *Bolto Josić* podnio ostavku na svoj položaj, za velikog kapetana grada (zapovjednika policije) Subotice izabran je *Mate Lenard*. Tom prigodom je za glavnog odvjetnika grada imenovan *József Trencsényi*.

19. PROSINCA 1893.

U predbožićnom broju «Subotičkih novina» među ostalim je objavljena i sljedeća ponuda: «... niže navedene knjige, kao najljepše i najkorisnije za poklone, sada o Božiću i Novoj godini, i za najplemenitiju zabavu, razbibrigu i prekraćivanje zimnjih dugih večeri, svakome najvruće preporučamo:

1. *Andrija Kačić Miošić*, Razgovor ugodni naroda slovinskog, s tumačenjem manje poznatih riči, s 46 vrlo krasnih slika, izdanje slavne knjižnice *Lava Hartmana* u Zagrebu. Slike je risao *Václav Anderle*. Može se dobiti za malenu cinu od 1 forinte.

2) *Kraljević Marko* u narodnim pjesmama, može se dobiti po cijeni od samo 1 forinte».

20. PROSINCA 1830.

Dotadašnji gradonačelnik slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis *Šime Sarić* po drugi put je izabran za zastupnika u Zemaljskom saboru Ugarske. Prvi puta je biran 1825., a treći put 1832. godine. Osim njega, zastupnici grada Subotice u Saboru bili su *Lajos Vermes* i kasnije *Josip Sarić*.

20. PROSINCA 2001.

U organizaciji HAD-a održan dvodnevni seminar o pravima nacionalnih manjina u Vojvodini. Među izlagateljima su bili: dr. *Agnes Odri-Kartag*, pomoćnica saveznog ministra za nacionalne manjine, dr. *Tamás Korhec*, pokrajinski sekretar za prava nacionalnih manjina i pravnik mr. *Slaven Bačić*. Moderator skupa bio je prof. povijesti *Kalman Kuntić*.

21. PROSINCA 1918.

Župnik i prezbitar crkve svete Terezije Avilske *Dezider Vojnić* podnio je ostavku na svoje dužnosti, što je povjerenik Kaločke biskupije primio k znanju. Početkom sljedeće godine je za župnika izabran *Ljudevit Lajčo Budanović*, budući biskup.

21. PROSINCA 1945.

Ratna dobit tvornice čarapa »Fako« (kasnije nazvana »8. mart«) procijenjena je na 19 milijuna dinara. Prema procjeni nadležnih službi, tijekom okupacije 1941.-1945. tvornica je radila pojačanim kapacitetom, isporučujući najveći dio svog proizvodnog asortimana njemačkom *Wermachtu*.

21. PROSINCA 1992.

Prestalo je raditi najveće subotičko kino »Jadran«. Poslije preuređenja, prostorije kina predane su na uporabu *Ljubiši Ristiću* i KPGT-u. Istovremeno, kao što je opće poznato, velika dvorana subotičkog Narodnog kazališta, upravo je zbog nebrige vodstva KPGT-a, na čelu s *Ristićem*, potpuno devastirana i postala neupotrebljiva.

21. PROSINCA 2004.

Drama na srpskom jeziku subotičkog Narodnog kazališta premijerno je izvela djelo poznatog hrvatskog glumca i dramskog spisatelja *Filipa Šovagovića* – »Ptičice«.

22. PROSINCA 1476.

Umro je *János Pongrac* od Den gelenga, vlastelin Subotice. Sva očeva imanja i cijeli grad naslijedio je njegov sin *Mátyas*. Dvadesetak godina kasnije, zbog neplaćanja crkvenih poreza, kaločki biskup *Péter Váradi* nad gradom je izrekao – interdiktum, tj. zabranu bogoslužjenja. Anatema je ukinuta tek kada je *Mátyas Pongrac* u potpunosti izravnao svoja dugovanja prema crkvenoj blagajni.

22. PROSINCA 1961.

S nešto izmijenjenom podjelom uloga obnovljena je kulturna predstava subotičkog Narodnog kazališta »Č'a Bonina razgala«, *Matije Poljakovića*. Ovaj je igrokaz praiizveden 28. listopada 1950. i održao se na repertoaru sve do početka sedamdesetih godina XX. stoljeća, do kada je izveden oko 150 puta.

Mirisi i okusi hrvatske kuhinje

Lika i Gorski kotar

Hrvatska u svom srcu nosi

najljepše što priroda može

dati: drevnu gustu šumu –

ponos Gorana.

Ceste Karolina i Lujzijana, koje su izgrađene još u 18. i 19. stoljeću, služile su za prolaskе trgovaca, vojnika, misionara i drugih putnika. Iako nisu znatno utjecali na razvoj kuhinje, upravo su oni donijeli nešto novo.

Na kuhinju Gorskog kotara odražavaju se povijesni utjecaji naroda koji su prošli kroz te krajeve. Tako sarma i vrlo ukusna vučena tijesta, naročito savijače, potječu iz turskog područja. Crvena paprika, koja raznim jelima od divljači daje punoću okusa i lije-

pu crvenu boju, plod je utjecaja mađarske kuhinje.

Kuhinja Gorskog kotara i Like odražava životne navike života na planinama, među šumama i pašnjacima, gdje su ljeta kratka, a zime duge i hladne, što ograničava raznovrsnost ponude hrane.

Ova kuhinja je prilično kalorična i aromatična, jakih mirisa i okusa, a razlog tomu je što u ovim krajevima nikad

nije prevruće, za razliku od mediteranske kuhinje, koja je lagana zbog čestih visokih temperatura. Odlikuje se jednostavnošću (kuhanje i pečenje na otvorenoj

BAZLAMAČA - kukuruzna zljevanka

Potrebni sastojci:

2 jaja
mlijeko
brašno kukuruzno
šećer
vrhnje
pekmez
cimet

Priprema:

Posolimo dva jaja, istučemo žlicom za snijeg, dodamo malo mlijeka i brašna i tučemo dosta dugo jer o tome ovisi kako će uspjeti kolač. Priređeno tijesto ulijemo u jako zagrijanu i zamašćenu tepsiju i pečemo dok kolač ne porumeni. Ako je tijesto dobro priređeno, lijepo će se podignuti. Na pečeno tijesto mogu se staviti hrpice pekmeza.

vatri), kao što je slučaj i s regijama bližim moru (Dalmatinska zagora i središnja Istra), no svakidašnja jela uglavnom sadrže kontinentalne proizvode (pura ili palenta) – kuhani kukuruz, kuhani krumpir, žitarice, mlijeko i meso.

Zbog specifičnosti geografskog položaja, taj je kraj zadržao svoju autohtonu kuhinju koju karakteriziraju jela od pastve, graha, repe, kiselog zelja, krumpira te jela od divljači (medvjeda, vepra, jelena).

Piše i uređuje: Branka Dulić

GORANSKE PALAČINKE

Potrebni sastojci:
tijesto za palačinke / ulje

Za nadjev:

350 g dobro ocijeđenog svježeg kravljeg sira / 1 vanilin šećer /
100 ml slatkog vrhnja / 1 žlica šećera u prahu /
1 žličica naribane narančine kore / 150 ml mljevenih oraha

Za šećerni sirup:

100 g šećera / 200 ml vode / 50 ml narančinog soka /
1 žličica naribane narančine kore / 1 vanilin šećer /
3 žlice viljamovke

Priprema:

Ispeći palačinke. Sir pomiješati sa šećerom i vanilin šećerom,
dodajte vrhnje, naribanu narančinu koru i orahe. Sve izmije-

šajte, nadjenite palačinke i zarolajte. Posložite ih u vatrostalnu posudu koju ste namazali maslacem i svaku palačinku prelijte s 2-3 žlice pripremljenog sirupa. Zapecite ih na temperaturi od 180 celzijevih stupnjeva.

Goranske palačinke poslužite ukrašene ploškama naranče!

Također ne smijemo zaboraviti ni gljive, koje su nekad sastavni dio finih umaka, a nekad se pripremaju kao glavno jelo, budući da su same po sebi prilično jake i aromatične.

U oba kraja služe se slasne savijače od jabuka ili sira, a u Gorskom se kotaru prave savijače od jagoda, kupina i malina. Od ovog se bobičastog voća pripravlja razni slatki liker.

Na pašnjacima i livadama Gorskog kotara mnoštvo je različitog ljekovitog bilja koje se koristi u ljekarstvu. Tu se mogu naći: arnika, stolisnik, kantarion, jagorčika, preslica, mrazovac, kopriva, jagoda i dr.

Gorski kotar krasi kvalitetni med, koji nije samo dobra namirnica nego se koristi i kao pomoćno sredstvo za razne bolesti. Gorski med, kao prirodna mješavina šećera, sadrži i mnoštvo drugih ljekovi-

tih tvari u malim količinama, npr. pelud i matičnu mliječ koja povećava imunitet i otpornost organizma. Koristi se u kombinaciji s biljnim čajevima, npr. s lipom protiv prehlade, matičnjakom za dobar san i dr.

Ovaj kraj je poznat i po dobroj medovini, osvježavajućem i umirujućem piću koje djeluje dobro na krv, na tek i pospješuje probavu.

Hrvatska u svom srcu nosi najljepše što priroda može dati: drevnu gustu šumu – ponos Gorana.

Tko je bar jednom čuo iskonski zvuk šuma, njihov šum, slušao odjeke zelenih slapova, taj će biti trajno obogaćen. Blagost zelenih šuma i beskrajna zelena mirnoća oplemenjuju čovjeka unoseći u njegov život bogatstvo ljepote.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox,

Ellman-Radiotalasna kirurgija, EFT, Masaža, Bahove kapi, Bioptron, Magneti i ostalo...

20 godina sa vama

Novogodišnji popust! od 05.12. do 20. 01. 2012.

PREGLED OPĆE MEDICINE - 900 din, SPECIJALISTIČKI PEDIJATRIJSKI PREGLED - 960 din

SPECIJALISTIČKI GINEKOLOŠKI PREG.: Osnovni (SP+UZV+ KOLP.) - 3150 din. Kompletan (SP+UZV+ KOLP.+PAPA+VS) - 4410 din

Poliklinika za vašu obitelj

ŽUTI MEDI- TERANSKI CVIJET, ZUKA	"SRCE" NUKLEARKE	DENTIST, STOMATO- LOG	SUDSKO RJEŠAVA- NJE VLAS- NIČKOG ODNOSA	JEDNA OD MOGUĆNO- STI, VARI- JANTA	RIMSKA PEDESE- TICA	MAĐAR ANTUN	EUROPO- LITIČAR EIDE	IZNOVA, PONOVNO	BARIJ	OKOLIŠ, OKOLICA	RAT ZA NEOVIS- NOST HRVATSKE
BRZA ŽELJEZ- NIČKA KOMPOZI- CIJA								RUB ŠEŠIRA MALE OSE			
SINDROM REUMA- TIZMA					NAOPAČKE SOL OCTENE KISELINE						
POPRIMITI BORE									MJERA ZA EL. OTPOR POKRAJINA U ŠPANJOL- SKOJ		
IKAVSKI GOVOR, IKAVŠTINA							PISAC SVEVO PISANJE ANALA				
HOROS- KOPSKI ZNAK								GLUMICA TYLER KRUPAN MAČAK, MAČOR			
OVO		ŠAV NA NAJLONKI				ČUDOVIŠTA KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK: La)					
ROBERT REDFORD		MILANSKA OPERA PRODAVAČ SLADOLE- DA					MUŽAR, STUPA ... KRIST				
PRVO SLOVO ABECEDA		SKITNICA, LUTALICA VLAŽNOST								SUMPOR PROPAST SVIJETA	
ČOVJEK IZ SPLITSKOG ZALEĐA					GRADIĆ U PORTUGA- LU (anag- ram: ANIS)				SAŠA KOPLJAR NOVINSKA ILI TURIS- TIČKA ...		
DUGONOG ("KRAKAT") ČOVJEK, KRAKONJA					POTRESNI VAL "MELODIJE ISTRE I KVARNERA"						
NOVINARKA ROŽMAN					BIVŠI TENISAČ WILANDER RIVAL SUPARNIK				GAREŽ, ČAĐ TROČLANI MAT. IZRAZ		
RADMILA ODMILA											
LEGENDAR- NI TAL. MOTOCIK- LIST, GIACOMO							BILJEŽ- NICA OZANA ODMILA				
VRSTA KAPE (obrnuto: KAP+LAO)						NJEMAČKI FIZICAR, ARTHUR KVASINA				"TONA" PRIBOR ZA RAD	
"OPSEG"		VRH U TURSKOJ ... S ONOGA SVIJETA			MALA OAZA ARIJANA ČULINA						MJESTO KOD OPATIJE
50 SKANDI	SIR IZ EDAMA, EDAMER KIM BASINGER						INDIGO- BILJKA (MNOŽ.) KROM				
BILJKA MAGAREČI TRN (anag- ram: ČA CRKAVA?)								PRILIČNO JAK AUSTRIJA			
RATNIK ILI KARATAŠ					RIBARSKA MREŽA SA STRAŠILIMA						

brzi vlak, obod, reuma, naopako, naborati se, om, ikavica, italo, srtjelac, liv, to, nat, nemanj, rj, scala, avan, a, skitalica, s, vla, nisa, sk, klara, tsunamj, rada, mats, gar, agostini, teka, kalpak, kom, t, o, erg, oazica, edamac, anili, krvavačac, ojak, borac, tramata.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTOR: Vladan Čutura

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Zvonimir Pelajić

Od Plavne do Tokija

Simo Milojević (1936.) je novinar i profesionalni esperantist. Bio je tajnik Saveza jugoslavenske esperantske mladeži i Jugoslavenskog esperanto instituta. Kao član povjerenstva UEA (Svjetski esperantski savez) boravio je u Indiji, Nepal, a poslije preseljenja u Nizozemsku postao je urednikom časopisa »Kontakto«.

Godine 1974. zaposlio se u sjedištu UEA kao zamjenik ravnatelja i urednik časopisa »Esperanto«. Od 1983. do 1995. generalni je ravnatelj UEA, nakon čega je umirovljen.

Milojević je jedan od glavnih pokretača UEA i Svjetskih kongresa te autor brojnih članaka. I pokraj poslova koje je obavljao, Simo Milojević nije nikada zaboravio Plavnu, a svom je prijatelju iz Plavne u jednom pismu napisao nekoliko pouka o pisanju u novinama koje bi mogle poslužiti mladim novinarima:

»Skoro se najbolje može pisati o neuspjesima. Dobar razlog za pisanje je također i stanje u kome se ništa ne događa. Koliko članova ima vaša udruga, od toga koliko novih, koliko mladih? Koliko članova napušta društvo? Zašto? Što planirate? Imate li novca, prostorije, aktiviste? I tako dalje. Piši članak marljivo, što bolje i razumljivije. Dodaj fotografiju, ako ne članova društva, tada Plavne!«

Ovo se dakako, odnosilo poglavito na pisanje o društvu esperantista onoga vremena, ali može se primijeniti i danas u različitim udrugama.

Božićno vrijeme u Plavni 1969. godine. Autobusna postaja na ulazu u selo. Na fotografiji su dvojica putnika s popriličnom prtljagom, a ostali su samo znatiželjnici ili su pak došli ispratiti goste koji su nekoliko dana privlačili pozornost mještana ovoga pomalo zabačenoga i mirnog sela.

Za tih četrdesetak godina Plavna se nije mnogo promijenila, ulice su asfaltirane, izgrađene su i popravljene neke kuće, pojedine su već i prazne, a mnogo je propalih i oronulih zgrada. Središte sela s novom školom i obnovljenom crkvom danas ipak predstavlja ukras ovoga mjesta, u kome živi tek 1308 mještana.

PRVI POSJET JEDNOG JAPANCA

Upravo tih dana, kada je nastala ova fotografija, u Plavni je boravio, prvi put u povijesti ovoga mjesta, jedan Japanac, ugledni esperantist i etnolog *Tacuo Hudjimoto*. Ono što ovu priču čini zanimljivom jest upravo ovaj Japanac iz Kyota koji se našao u Osijeku, te je na poziv jednog esperantista iz ovog

šokačkog sela došao skupljati etnografsku građu šokačkih Hrvata u Bačkoj za Svjetsku etnografsku izložbu u Tokiju. Tako su se, 1970. godine, na toj izložbi našli mnogi predmeti ručno izrađeni u Plavni, a na njima je točno napisan naziv na hrvatskom, esperantu i japanskom jeziku. U to je vrijeme željeznička postaja u Baču bila još u funkciji i tako je dio plavanske šokačke kulturne baštine krenuo s ove postaje na daleki put do Japana, koji je još u ono doba znao cijeniti vrijednost narodnog stvaralaštva i identiteta različitih, pa i najmanjih naroda. Zbog toga se Tacuo u svojoj misiji služio isključivo esperantom kao neutralnim jezikom, a nastojao je od mještana naučiti pokoju njihovu riječ ili izraz. U Plavni je dobro naučio pozdrave: »faljen Isus«, »zbogom«, te riječi »fala«, »dobro«, ali i pokoju šokačku blažu psovku. Sve je to brižljivo bilježio i prevodio uz pomoć svoga domaćina na esperanto, dokazujući pritom da se uz pomoć esperanta može proći cijeli svijet i da je on, pokraj materinjeg jezika, dostatan za sporazumijevanje među svim ljudima.

SIMO MILOJEVIĆ

Na fotografiji koja je pred nama ne nalazi se mladi Japanac, jer je on autor fotografije, a kasnije smo doznali da je postao čuveni etnolog i znanstvenik, sa početom karijerom upravo na ovim prostorima, već je na njoj važna i poznata osoba u vrhu svjetskih esperantskih institucija *Simo Milojević* iz Beograda. On je tada bio već vrsni novinar i urednik esperantskog glasila »La suda stelo«. Na fotografiji je u prvom planu, s naočalama, a za svoja dva boravka u Plavni pomagao je japanskom znanstveniku u prikupljanju etnografske građe te sortiranju i isporuci nabavljenih i upakiranih predmeta.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

ODRŽANA TRADICIONALNA PRIREDBA ZA MATERICE I OCE U ŽUPI SVETOG ROKA

Faljen Isus gazdarice, čestitamo Materice

U prepunoj sali za tjelesni odgoj Osnovne škole »Ivan Milutinović« 10. prosinca održana je, sada već tradicionalna, priredba za Materice koja od ove godine zvanično nosi naziv »Priredba za Materice i Oce«. Veliki broj sudionika različite starosne dobi razveseljavao je majke i očeve, a izmamili su i po koju suzu.

Najprije su se predstavili najmanji iz Vrtića »Marija Petković«, potom su sudjelovala školska djeca župe svetoga Roka, pjevali su članovi VIS-a »Pro-roci«, a glumili su i čla-

Sutra božićno-novogodišnje radionice u Gradskoj knjižnici

Sutra će (u subotu) u čitaonici Dječjeg odjela Gradske knjižnice biti organizirane božićno-novogodišnje radionice za djecu uzrasta od 6 do 12 godina. U suradnji s »Kockicom« informatorice će s djecom izrađivati razne božićne i novogodišnje ukrase i dekoracije od drveta.

Cijena radionica je 150 dinara, a sve uratke koje naprave djeca će ponijeti doma. Broj sudionika je ograničen te

je potrebno prijaviti se ranije putem telefona 553-115 ili osobno na Dječjem odjelu.

Početak prve radionice je u 9, a druge u 11 sati. Ukoliko bude dovoljno prijavljenih postoji mogućnost organiziranja i treće radionice od 13 sati.

Ne propustite ove interesantne radionice!

novi Pastoralnog vijeća župe skupa sa svojim župnikom vlč. **Andrijom Anišićem**. Oni su govorili o nezaobilaznoj župnikovoj temi - kraju svijeta.

Kažem vam, bilo je fantastično! Svi su uživali - i sudionici i majke, a osobito očevi za koje je također priređen program.

Majka je najveće blago. Sva je naj - ima najveće srce, zna najviše praštati, najbolje nas poznaje, najviše brine, ima najtoplije ruke uvijek raširene za zagrljaj, najdulje bdi, i da ne nabrajam dalje... Ma sva je NAJ.

Otac je stup obitelji, on je sigurnost i snaga, ali i potpora majci.

Obitelj ne može bez majke ili oca - zahvaljujemo na njima! Pomožimo im u njihovim zadacima i uživajmo u blagdanima koji su pred nama.

16. prosinca 2011.

Kako je bilo na priredbi u subotu u Keru pogledajte na slikama.

KALENDAR ZA IDUĆI TJEDAN

- 18. prosinca - Međunarodni dan migranata – UN
- 19. prosinca - Dan suradnje zemalja u razvoju – UN
- 21. prosinca - Međunarodni dan solidarnosti – UN
- 21. prosinca - Svjetski dan snowboardinga
- 22. prosinca - Zimska kratkodnevica (solsticij); početak zime
- 22. prosinca - Dan pomoći bolnicama u ratu – dan Bijelog puta

PETAK
16.12.2011.

06:07 Najava programa
 06:12 Trenutak spoznaje (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 09:00 Ludi od ljubavi 1, serija
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Na vodenome putu 5:
 Fjord Sogner - Najveći
 morsk rukavac u
 Norveškoj
 11:10 Sve će biti dobro, serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 13:20 Dr. Oz, talk show
 14:05 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:15 Drugo mišljenje
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce
 - telenovela
 15:35 Razarajući Afion,
 emisija pučke i predajne
 kulture
 16:05 Skica za portret:
 Domenico Beccafumi -
 Bogorodica s djetetom
 17:00 Vijesti
 17:15 Globalno sijelo
 18:00 Iza ekrana
 18:35 Odmori se, zaslužio
 si 1 - TV serija
 19:30 Dnevnik
 20:08 Istina o Stonehengeu,
 dokumentarni film
 21:00 Premijera tjedna:
 Kraljica, britanski film
 22:55 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:35 Peti dan, talk show
 00:28 Filmski maraton: Sretan
 Božić, gospodine
 Lawrence - britansko-
 japansko-novozelandski
 film
 02:28 Filmski maraton:
 Srebrna linija, američki
 film (R)
 04:18 Skica za portret
 04:30 Ludi od ljubavi 1, serija
 05:20 Globalno sijelo (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela (R)
 07:00 Pipi Duga Čarapa, (R)
 07:25 Gladijatorska
 akademija, crtana serija
 07:50 Mala TV
 --:-- TV vrtić: Glačalo

--:-- Zauvijek prijatelji: Lav,
 crtani film
 --:-- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Veliko
 pospremanje
 08:20 Connor na tajnom
 zadatku 3, serija za djecu
 08:45 Školski sat: Vrijeme
 --:-- Puni krug
 09:30 Crno proročanstvo,
 serija za mlade
 09:55 Alisa, slušaj svoje srce -
 telenovela (R)
 10:40 Mariken, nizozemsko-
 belgijski film
 12:10 Val Gardena: Svjetski
 skijaški kup - superG
 (M), prijenos
 13:20 Pola ure kulture
 13:45 Drugi format (R)
 14:30 H2O Uz malo vode! 3,
 serija za mlade
 14:55 Edgemont 5, serija
 15:20 Školski sat: Vrijeme (R)
 15:50 Puni krug (R)
 16:05 Rupert, crtana serija
 16:20 Mala TV (R)
 16:50 Hej, Kitty - crtana serija
 17:05 Šaptač psima 5
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:35 Briljanteen
 19:15 Crtani film
 19:30 Glazba, glazba... pop
 20:00 Tina: Uživaj!
 21:05 Priljavi seksi novac 2,
 serija
 21:55 Umorstva u Midsomeru
 13, serija
 23:35 Na rubu znanosti: Atlas
 00:20 Vrijeme je za jazz: Yuri
 Honig "wired paradise"
 01:20 Retrovizor: Hitna služba
 15, serija
 02:05 Retrovizor: Trava
 zelena 3, serija (R)
 02:35 Retrovizor: Bez traga 7,
 serija (R)
 03:20 Noćni glazbeni program

06:20 Bakugan, crtana serija
 06:45 Jagodica Bobica
 07:10 Roary, crtana serija
 07:25 Bumba, crtana serija
 07:40 Ptica trkačica
 08:05 TV izlog
 08:30 Nate Berkus Show
 09:15 Kad lišće pada, serija R
 10:10 Ljubav i kazna, serija R
 11:10 Inspektor Rex, serija R
 12:10 IN magazin R
 13:00 Larin izbor, serija R
 14:00 Teresa, serija
 16:00 Inspektor Rex, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Humanitarni koncert -
 Želim život

23:30 Slijepa pravda,
 igrani film
 01:10 Divlja igra 3,
 igrani film R
 02:35 Rocket, igrani film
 04:05 Ezo TV, tarot show
 05:35 Nestali, serija R
 06:20 Kraj programa

06:40 RTL Danas, (R)
 07:15 Imperatriz,
 telenovela (R)
 08:15 Dragon Ball Z,
 animirani film (R)
 08:40 PopPixie, crtani film
 08:55 Ekkluziv Tabloid,
 magazin (R)
 09:35 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 11:30 Večera za 5, lifestyle
 emisija (R)
 12:20 Imperatriz, telenovela
 (dvije epizode)
 14:05 Krv nije voda, serija (R)
 15:00 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5
 17:05 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 18:00 Ekkluziv Tabloid,
 magazin
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Taxi, igrani film,
 akcijska komedija
 21:50 Lančana reakcija, igrani
 film, akcijski
 23:50 Osvetnik, film, western
 01:35 Astro show, emisija uživo
 02:35 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 03:10 Pljačka,
 igrani film, triler

SUBOTA
17.12.2011.

05:45 Najava programa
 05:50 Drugo mišljenje (R)
 06:35 Iza ekrana (R)
 07:05 Razarajući Afion,
 emisija pučke i predajne
 kulture
 07:35 Hrvatska kronika BiH
 07:50 Vijesti iz kulture (R)
 07:55 Vijesti
 08:00 Kinoteka - ciklus
 klasičnog vesterna:
 Konjanici, američki film
 10:00 Vijesti
 10:10 Kućni ljubimci
 10:45 To je Europa: Tople
 kuće budućnosti (R)
 11:15 Normalan život, emisija
 o obitelji
 12:00 Dnevnik
 12:30 Veterani mira, emisija
 za branitelje

13:17 Prizma
 13:59 Duhovni izazovi
 14:30 Eko zona
 14:55 Prirodni svijet 4,
 dokumentarna serija
 15:45 Jelovnici izgubljenog
 vremena: Priča o
 crvenom luku i kapuli
 16:05 Euromagazin
 16:30 Potrošački kod
 17:00 Vijesti
 17:25 Reporteri: Povratak
 izgubljenih dječaka
 18:30 Lijepom našom: Otočac
 19:20 LOTO 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:03 Ples sa zvijezdama
 22:05 Vijesti
 22:25 Vijesti iz kulture
 22:35 Che: Part Two,
 američko-spanjolsko-
 francuski film
 00:45 Filmski maraton - noć
 Predatora: Predator,
 američki film
 02:30 Filmski maraton - noć
 Predatora: Predator 2,
 američki film
 04:15 Skica za portret
 04:25 Reporteri: Povratak
 izgubljenih dječaka
 05:25 Potrošački kod (R)

07:05 Patak Frka,
 crtana serija (R)
 07:30 Djevojčica iz
 budućnosti 2, serija
 07:55 Mala TV (R)
 --:-- Baltazar: Svirka za Mirka,
 crtani film
 --:-- Danica i noćni leptir
 --:-- Čarobna ploča - 7
 kontinenata: Azija (R)
 08:25 Trolovi, crtana serija
 08:50 ni DA ni NE: Djeca i
 vrhunski sport
 09:50 Premijera tjedna:
 Kraljica, britanski film
 11:35 4 zida
 12:05 Val Gardena: Svjetski
 skijaški kup - Spust
 (M), prijenos
 13:25 Hrabro i na rezultat,
 dokumentarni film
 14:40 Crtani film
 14:55 Hokej, egzibicijska
 utakmica: Medveščak -
 Dinamo (M), prijenos
 17:30 KS automagazin
 18:00 Beverly Hillbillies,
 američki film
 19:30 Glazba, glazba... rock
 20:00 Poker u Jalti 1945,
 dokumentarni film
 20:45 Veliki hakleri,
 američki film
 22:35 Fringe - na rubu 1, serija (R)
 23:25 Fringe - na rubu 1, serija (R)
 00:15 Advent u Dresdenu
 01:30 Noćni glazbeni program

06:30 TV izlog
 06:45 I tako to..., serija
 07:15 Smallville, serija
 08:10 Bakugan, crtana serija R
 08:35 Roary, crtana serija R
 08:50 Peppa, crtana serija
 09:05 Winx, crtana serija
 09:30 Medvjedići koji su
 spasili Božić, crtani film
 09:55 Sretni patuljak,
 crtani film
 10:40 Frikovi, serija
 11:40 Larin izbor, serija R
 13:40 Huk, igrani film
 15:30 Slatki Božić, kulinarski
 show
 16:00 Provjereno,
 informativni magazin R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Supertalent, show R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Zorro: Maskirani
 osvjetnik, igrani film
 22:35 Hollywoodski murjaci,
 igrani film
 00:40 Krvavi zločin, film
 02:10 Slijepa pravda,
 igrani film, R
 03:40 Ezo TV, tarot show
 05:10 Kraj programa

06:20 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 06:55 Crvene kapice,
 animirani film
 07:25 X-Men, animirani film
 07:50 PopPixie, animirani film
 (dvije epizode) (R)
 08:25 Učilica, kviz za djecu
 09:00 Ruža vjetrova, dramska
 serija (dvije epizode) (R)
 11:00 Goli pištolj, igrani film,
 komedija
 12:40 TV event: Stupovi
 zemlje, povijesna drama
 (dvije epizode) (R)
 14:50 Taxi, igrani film,
 akcijska komedija
 16:35 Na visokoj nozi,
 humorna dramska serija
 (dvije epizode)
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 20:00 Kralj lavova, igrani
 film, animirani
 21:45 Eragon,
 igrani film, fantastika (R)
 23:40 Crna udovica, igrani
 film, triler
 01:40 Astro show, emisija uživo
 02:40 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 03:15 Osvetnik,
 igrani film, western

NEDJELJA
18.12.2011.

05:50 Najava programa
05:55 Duhovni izazovi, međureligijski magazin (R)
06:20 Euromagazin (R)
07:00 Pipi Duga Čarapa, crtana serija (R)
07:25 Mala TV (R)
---: TV vrtić: Izgubljene stvari
---: Brlag: Podolci
---: Tajni dnevnik patke Matilde: Veliko pospremanje (R)
07:55 Vijesti iz kulture (R)
08:00 Vijesti
08:05 Prijatelji 3
09:00 Vesele trojke, crtana serija
09:25 Hamtaro, crtana serija (R)
10:00 Vijesti
10:15 Poirot 2, serija
11:10 Opera box
11:40 manjinski MOZAIK
12:00 Dnevnik
12:25 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:30 Biblija: David, mini-serija
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:50 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show
19:20 LOTO 6/45
19:30 Dnevnik
20:05 Sve u 7!, kviz
21:00 Loza, TV serija
21:50 Vijesti
22:05 Vijesti iz kulture
22:15 Oko globusa, vanjsko politički magazin
22:50 Šetnja gradom: Taj divni Beč, dokumentarni film
23:35 Nedjeljom u dva
00:35 Poirot 2, serija (R)
01:30 Biblija: David, mini-serija (R)
03:00 Vrtlarica
03:25 Lijepom našom: Otočac (R)
04:20 Oko globusa, vanjsko politički magazin (R)
04:50 Plodovi zemlje (R)

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
07:20 Najava programa
07:25 Marija Kuhar Šoša i Petrit Čeku u Samoboru
08:25 Zlatna kinoteka: Bijeli Božić, američki film
10:25 Alta Badia: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 1. vožnje
12:00 Biblija
13:20 Alta Badia: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 2. vožnje
14:25 Ples sa zvijezdama
16:40 Olimp

17:25 Košarka, ABA liga: Zagreb - Cibona, prijenos
19:15 Crtani film
19:30 Magazin nogometne lige prvaka
20:00 Spartak, američki film
23:05 Filmski boutique: Bad Santa, američki film
00:35 Svjetsko prvenstvo u rukometu (Ž) - snimka finala

02:05 Noćni glazbeni program

05:10 I tako to..., serija R
05:30 I tako to..., serija
05:55 Smallville, serija
06:50 Bakugan, crtana serija R
07:15 Roary, crtana serija R
07:30 Peppa, crtana serija
07:45 Winx, crtana serija
08:10 Ali Baba i pirati, crtani film
09:30 Automotiv Lifestyle
10:00 ZelenJava, magazin
10:30 Larin izbor, serija R
12:30 Gle tko to govori 2, igrani film
14:05 Hollywoodski murjaci, igrani film R
16:15 Zorro: Maskirani osvetnik, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Zorro: Maskirani osvetnik, igrani film R - nastavak
19:05 INA Plave vijesti
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Supertalent - superfinale, uživo
22:30 Red Carpet, showbiz magazin
23:45 Urnebesna pljačka, igrani film
01:35 Krvavi zločin, igrani film R
03:05 Televizijska posla, serija
03:30 Televizijska posla, serija
03:55 Brza blagajna, serija
04:20 Red Carpet, showbiz magazin R
05:30 I tako to..., serija R
05:55 Automotiv Lifestyle R
06:20 Kraj programa

06:30 RTL Danas, informativna emisija (R)
07:05 Crvene kapice, animirani film
07:35 X- Men, animirani film
08:00 PopPixie, crtani film (tri epizode) (R)
08:55 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
11:00 Božićni duhovi, igrani film, komedija
12:55 TV event: Stupovi zemlje, povijesna drama (dvije epizode) (R)

HRT1 16.12.2011. 21:00 Premijera tjedna: Kraljica, britanski film (THE QUEEN, 2006.)

»Kraljica« je ukupno osvojila 60 nagrada i gotovo jednako toliko nominacija, a H. Mirren za ulogu Elizabete II. dobila je Oscara.

London, 2. svibnja 1997. godine. Tony Blair (M. Sheen), vođa novih laburista, novi je britanski premijer, najmlađi nakon Lorda Liverpoola, 1812. godine. On i njegova supruga Cherie (H. McCrory) odlaze na audijenciju kraljici Elizabeti (H. Mirren), na kojoj će ga kraljica proglasiti premijerom. Prvo vatreno krštenje za Blaia dolazi već četiri mjeseca poslije: princeza Diana poginula je u Parizu, a kako će je pokopati, bit će uzrok prvog sukoba između dvora i Vlade. Kraljica Elizabeta smatra da je princeza Diana nakon rastave prestala biti član kraljevske obitelji, te da njezin pokop

mora biti privatna, a Tony Blair smatra da će to biti veliki izazov za britanski narod, koji je pokojnu Dianu smatrao svojom, narodnom princezom. Princ Charles (A. Jennings) od majke traži pokop s kraljevskim počastima, jer je Diana majka dvojice prinčeva, Williama i Harryja...

Trajanje: 103 min.
Uloge: Helen Mirren, Michael Sheen, James Cromwell, Aley Jennings, Helen McCrory, Roger Allam, Mark Bazeley, Sylvia Syms
Scenarij: Peter Morgan
Redatelj: Stephen Frears

14:55 Kralj lavova, igrani film, animirani (R)
16:40 Discovery: Jessica, dokumentarna serija
17:40 Ekkluziv Vikend, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Druga Žikina dinastija, igrani film, komedija
21:50 CSI: Miami, serija (tri epizode)
00:35 Astro show, emisija uživo
01:35 RTL Danas, (R)
02:10 Crna udovica, igrani film, triler

**PONEDJELJAK
19.12.2011.**

05:37 Najava programa
05:42 Rijeka: More (R)
06:12 Mir i dobro (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Ludi od ljubavi 1, serija
09:53 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Na vodenome putu 5: Kanadski otoci Magdalen, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:32 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:20 Dr. Oz, talk show
14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik

14:15 Treća dob, emisija za umirovljenike
14:45 Glas domovine
15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
16:50 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:05 8. kat, talk show
18:50 Odmori se, zaslužio si 1 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:30 Provodi i sprovodi, humoristična serija
21:05 Puls Hrvatske
22:20 Svijet profita
22:55 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:25 Jascha Heifetz - Božji guslač, glazbeno-dokumentarna emisija
01:00 Dr. House 6, serija (R)
01:45 Žica 5, serija (R)
02:40 CSI: Las Vegas 10, serija
03:25 Skica za portret
03:40 Eko zona
04:05 Glas domovine (R)
04:35 Ludi od ljubavi 1, serija
05:20 8. kat, talk show (R)

06:10 Najava programa
06:15 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
07:00 Pipi Duga Čarapa, crtana serija (R)
07:25 Gladijatorska akademija, crtana serija
07:50 Mala TV
---: TV vrtić: Rukavice

---: Brlag: Kunić (R)
---: Čarobna ploča - 7 kontinenata: Europa (R)
08:25 Connor na tajnom zadatku 3, serija za djecu
08:50 Školski sat: Astronomija u školi
09:35 Crno proročanstvo
10:25 Alta Badia: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje
11:25 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show (R)
12:55 Vrtlarica (R)
13:25 Alta Badia: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
14:25 H2O Uz malo vode! 3, serija za mlade
14:50 Edgemont 5, serija
15:15 Školski sat: Astronomija u školi
15:45 Ton i ton: Izazov u baletu i poezija u slici
16:00 Rupert, crtana serija
16:15 Mala TV
16:50 Hej, Kitty - crtana serija
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 Mijenjam svijet
19:05 Pipi Duga Čarapa, (R)
19:30 Glazbeni specijal
20:00 Život ide dalje 3, serija
20:50 Dr. House 6, serija
21:35 CSI: Las Vegas 10
22:20 CSI: Las Vegas 10
23:10 Žica 5, serija
00:20 Traumatologija
00:45 Retrovizor: Hitna služba 15, serija
01:30 Retrovizor: Trava zelena 3, serija (R)
02:00 Retrovizor: Bez traga 7, (R)
02:45 Noćni glazbeni program

06:30 Bakugan, crtana serija
07:00 Jagodica Bobica
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Tarzan, čovjek majmun, igrani film
00:25 Umnebesna pljačka, film R
02:05 Seinfeld, serija 38/180
02:30 Heroji, serija 18/19
03:15 Gle tko to govori 2, igrani film R
04:40 Ezo TV, tarot show
05:40 Nate Berkus Show R
06:20 Kraj programa

06:30 RTL Danas, (R)
07:10 Dragon Ball Z, animirani film (R)
07:40 PopPixie, crtani film
07:50 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
10:00 Ekkluziv Vikend, magazin (R)
10:45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11:35 Imperatriz, telenovela (dvije epizode)
13:15 Ruža vjetrova, dramska serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5, (R)
18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Umri muški, igrani film, akcijski triler
23:15 Marinac iznad zakona, igrani film, akcijski triler
00:55 RTL Vijesti
01:10 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
02:50 Astro show, emisija uživo
03:50 CSI: Miami, serija
04:35 RTL Danas, (R)

**UTORAK
20.12.2011.**

06:07 Najava programa
06:12 Treća dob, emisija za umirovljenike (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:57 Ludi od ljubavi 1, serija
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Na vodenome putu 5: Gdanjski zaljev, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:32 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:20 Dr. Oz, talk show
14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:15 Među nama
14:40 Znanstvene vijesti
14:45 Znanstvena petica
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:05 8. kat, talk show
18:50 Odmori se, zaslužio si 1 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 Sve u 7!, kviz
21:00 To je Europa
21:30 U Europi: 1922. - Berlin, dok. serija
22:10 Otvoreno
22:55 Dnevnik 3
23:30 Ciklus europskog filma - suvremeni rumunjski film: Politist adjectiv
01:25 CSI: Las Vegas 10
02:10 CSI: Las Vegas 10
02:55 Žica 5, serija (R)
03:50 Skica za portret
03:55 Znanstvene vijesti
04:00 Znanstvena petica (R)
04:30 Ludi od ljubavi 1, serija
05:25 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
07:05 Pipi Duga Čarapa, (R)
07:30 Gladijatorska akademija, crtana serija
07:55 Mala TV
08:25 Connor na tajnom zadatku 3, serija za djecu
08:50 Školski sat: Blagdanske radionice - tradicijski simboli
09:35 Crno proročanstvo
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:45 Prizma, multinacionalni magazin (R)
11:30 Glas domovine (R)

12:25 TV vijesti, američki film (R)
14:30 H2O Uz malo vode! 3, serija za mlade
14:55 Edgemont 5, serija
15:20 Školski sat: Blagdanske radionice - tradicijski simboli
15:55 Navrh jezika: Jezik učimo od začeca
16:05 Rupert, crtana serija
16:20 Mala TV
16:50 Hej, Kitty - crtana serija
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 Generacija Y: Lijenost (R)
19:05 Pipi Duga Čarapa, (R)
19:30 Garaža
20:00 Romeo i Julija, američki film
22:00 CSI: Las Vegas 10
22:45 CSI: Las Vegas 10
23:35 Žica 5, serija
00:30 Flachau: Svjetski skijaški kup - slalom (Ž), snimka
01:15 Retrovizor: Hitna služba 15, serija
02:00 Retrovizor: Trava zelena 3, serija (R)
02:30 Retrovizor: Bez traga 7, serija (R)
03:15 Noćni glazbeni program

06:30 Bakugan, crtana serija
07:00 Dječjih deset Božjih zapovjedi, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Životinja, igrani film
23:50 Tarzan, čovjek majmun, igrani film R
01:45 Seinfeld, serija
02:15 Heroji, serija
03:00 Seinfeld, serija R
03:30 Heroji, serija
04:15 Ezo TV, tarot show
05:00 Nate Berkus Show, R
05:45 IN magazin R
06:20 Kraj programa

06:50 RTL Danas, (R)
07:25 Dragon Ball Z, (R)
07:55 PopPixie, crtani film
08:05 Cobra 11, (dvije epizode)
10:15 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:45 Večera za 5, (R)
11:35 Imperatriz, telenovela (dvije epizode)
13:15 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:00 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5, (R)
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Junior, film, komedija
22:55 Crna ovca, film, komedija
00:35 RTL Vijesti
00:50 Umri muški, igrani film, akcijski triler (R)
03:10 Astro show, emisija uživo
04:10 RTL Danas, (R)

**SRIJEDA
14.12.2011.**

06:07 Najava programa
06:12 Među nama (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
08:57 Ludi od ljubavi 1, serija
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Na vodenome putu 5: Zimska čarolija, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:32 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:20 Dr. Oz, talk show
14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:15 Riječ i život: Što je ostalo od Božića?, religijski program
14:45 Indeks, emisija
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:00 8. kat: Sreća u nesreći, talk show
18:45 Odmori se, zaslužio si 1 - TV serija
19:20 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:05 Stipe u gostima 4, serija
20:45 Misija: Zajedno
21:40 Paralele
22:10 Otvoreno
22:55 Dnevnik 3
23:25 Zavjet hrvatskog branitelja, dok. film
23:55 Drugi format
00:45 Zakon mržnje, američki film (R)

02:20 Žica 5, serija (R)
03:15 CSI: Las Vegas 10
04:00 Skica za portret
04:05 Paralele
04:30 Ludi od ljubavi 1, serija
05:25 8. kat: Sreća u nesreći, talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
07:05 Pipi Duga Čarapa, (R)
07:30 Gladijatorska akademija, crtana serija
07:55 Mala TV
08:25 Connor na tajnom zadatku 3, serija za djecu
08:50 Školski sat: Sviramo zajedno
09:35 Crno proročanstvo
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:45 Flicka, američko-britanski film
12:15 Reprizni program
12:40 Potrošački kod (R)
13:10 Briljanteen (R)
13:50 H2O Uz malo vode! 3
14:15 Edgemont 5, serija
14:40 Školski sat: Sviramo zajedno
15:10 Izazovi: Lotte - kako biti dobar, njemački dokumentarni film
15:25 Flachau: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje
16:20 Rupert, crtana serija
16:35 Mala TV (R)
17:05 Hej, Kitty - crtana serija
17:20 4 zida (R)
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Flachau: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
19:15 Pipi Duga Čarapa, (R)
19:40 Glazba, glazba... šansone
20:00 Gavin i Stacey 2, serija
20:30 Mobitel, američki film
22:05 CSI: Las Vegas 10
22:55 Žica 5, serija
23:50 Retrovizor: Hitna služba 15, serija
00:35 Retrovizor: Trava zelena 3, serija (R)
01:05 Retrovizor: Bez traga 7, serija (R)
01:50 Noćni glazbeni program

06:30 Bakugan, crtana serija
07:00 Dječjih deset Božjih zapovjedi, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R

10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Erin Brokovich, film
00:45 Životinja, igrani film R
02:05 Seinfeld, serija 40/180
02:30 Nestali, serija 18/18
03:15 Heroji, serija R
04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Nate Berkus Show R
05:45 IN magazin R
06:20 Kraj programa

06:50 RTL Danas, (R)
07:25 Dragon Ball Z, film (R)
07:55 PopPixie, crtani film
08:05 Cobra 11, (dvije epizode)
10:15 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:45 Večera za 5, (R)
11:35 Emperatriz, (dvije epizode)
13:15 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:00 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5, (R)
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Beethoven 2, film,
obiteljska komedija

22:35 Idemo u zatvor, film,
kriminalistička komedija
00:20 RTL Vijesti
00:35 Junior, film, komedija (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 15.12.2011.

06:07 Najava programa
06:12 Riječ i život: Što je
ostalo od Božića?,
religijski program (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:57 Ludi od ljubavi 1, serija
10:00 Vijesti
10:10 Na vodenome putu 5:
Ljeto na Grenlandu,
dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:32 Kad zavalim, vrijeme
stane - telenovela
13:20 Dr. Oz, talk show
14:05 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:15 Trenutak spoznaje
14:45 Hrvatska glagoljica -
glagoljaši, dok. film
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
18:05 8. kat: Božićna gozba,
talk show
18:50 Odmori se, zaslužio si
1 - TV serija
19:30 Dnevnik

20:05 Sve u 71, kviz
21:00 Otvoreno
21:45 Pola ure kulture
22:15 Dnevnik 3
22:45 Dubrovački prorok -
Ruder Josip Bošković,
dokumentarni film
23:50 Predsjednik, britansko-
američki film (R)
01:25 CSI: Las Vegas 10, (R)
02:05 Žica 5, serija (R)
03:00 Zalagaonica,
dokumentarna serija (R)
03:20 Skica za portret
03:30 Hrvatska glagoljica -
glagoljaši, dok. film
04:00 Pola ure kulture (R)
04:25 Ludi od ljubavi 1, serija
05:20 8. kat: Božićna gozba,
talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavalim, vrijeme
stane - telenovela (R)
07:05 Pipi Duga Čarapa, (R)
07:30 Gladijatorska akademija
07:55 Mala TV
08:25 Connor na tajnom
zadatku 3, serija za djecu
08:50 Školski sat: Ja sam
došao da imate život
u izobilju
09:35 Crno proročanstvo
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Malo zločest, malo
dobar - američki film
12:10 KS automagazin (R)
12:40 Oko globusa, vanjsko
politički magazin (R)
13:15 Mobitel, američki film

14:45 H2O Uz malo vode! 3
15:10 Edgemont 5, serija
15:35 Školski sat: Ja sam
došao da imate život u
izobilju
16:20 Mala TV (R)
16:50 Hej, Kitty - crtana serija
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 Traumatologija (R)
19:05 Pipi Duga Čarapa, (R)
19:30 Crtani film (R)
19:40 Glazba, glazba... jazz
20:10 Zalagaonica, dok. serija
20:35 Zalagaonica, dok. serija
21:00 Filmovi naših susjeda:
Prije kiše, britansko-
makedonski film
22:50 CSI: Las Vegas 10
23:35 Žica 5, serija
00:30 Retrovizor: Hitna služba
15, serija
01:15 Retrovizor:
Trava zelena 3, (R)
01:45 Retrovizor: Bez traga 7
02:30 Noćni glazbeni program
06:30 Bakugan, crtana serija
07:00 Dječjih deset Božjih
zapovjedi, crtana serija
07:25 Bumba, crtana serija
07:40 Ptica trkačica
08:05 TV izlog
08:20 Nate Berkus Show
09:15 Kad lišće pada, serija R
10:10 Ljubav i kazna, serija R
11:10 Inspektor Rex, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:00 Teresa, serija

15:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provjereno
23:25 Ubojstvo u Greenwichu,
igrani film
01:00 Erin Brokovich, film R
03:10 Nestali, serija
04:00 Sjedi i šuti!, crtana serija
04:30 Ezo TV, tarot show
05:30 Nate Berkus Show R
06:15 Kraj programa

06:50 RTL Danas, (R)
07:25 Dragon Ball Z, (R)
07:55 PopPixie, crtani film
08:05 Cobra 11, (dvije epizode)
10:15 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:45 Večera za 5, (R)
11:35 Emperatriz, (dvije epizode)
13:15 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:00 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5, (R)
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Kralj lavova 2: Simbin
ponos, film, animirani
22:30 Boomerang, igrani film
00:40 RTL Vijesti
00:55 Beethoven 2, film, (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrt-
kom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki
majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock
vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom)
• 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje
dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktuali-
je' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kul-
tur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche
Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«
- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KARATE

Monoštorski karatisti u samom vrhu

BAČKI MONOŠTOR – Bavljenje sportom je nešto što uvijek treba podržati, a osobito razvijanje sporta kod djece i mladih, koje je ispunjeno velikim entuzijazmom i zalaganjem. Među najaktivnijim i najistaknutijim sportašima u Monošturu vodeće mjesto zauzimaju članovi Karate kluba »Nidana«. Pokraj velikog truda i rada na treninzima, značajno je i zalaganje i potpora trenera, kao i roditelja mladih karatista, koji vlastitim sredstvima financiraju opremu i putovanja na

natjecanja. To je značajan problem, budući da je dokazana kvaliteta ovih mladih sportaša i nedopustivo je da ne sudjeluju na turnirima, a svako putovanje zahtijeva troškove koji nisu mali. Na II. otvorenom prvenstvu Vojvodine, održanom u Novom Sadu 4. prosinca, u organizaciji Karate federacije Vojvodine, pod pokroviteljstvom Šotokan karate saveza Srbije, sudjelovalo je 50 klubova iz: Srbije, Crne Gore, Republike Srpske, Mađarske i Rumunjske. Među 820 natjecatelja karatisti »Nidana« iz Monoštora osvojili su pet odličja. U katama su se istaknuli *Tamara Kljajić*, koja je osvojila prvo mjesto, *Jovica Gligorić* drugo mjesto i *Maja Pejak* s osvojenim drugim mjestom. U sportskim borbama drugo mjesto pripalo je *Vladimiru Jovičiću*, a *Jovanu Lukšiću* pojedinačno treće mjesto i ekipno treće mjesto. Treneri *Dejan Kubatov* i *Vlada Cerovčević* zadovoljni su postignutim rezultatima i naglašavaju kako je potrebno još vremena na putu do potpune afirmacije ovih sportaša, čije vrijednosti se ne mjere samo kroz osvojene medalje. Predsjednik kluba *Stevan Šimon* istaknuo je da klub raspolaže skromnim materijalnim sredstvima i da je odlazak na ovo natjecanje omogućen zahvaljujući roditeljima mladih natjecatelja, kojima se ovom prigodom zahvaljuje.

Z. M.

DŽUDO

Klupsko prvenstvo

SUBOTICA – Džudo klub Spartak iz Subotice organizirao je prošle nedjelje, 11. prosinca, klupsko prvenstvo, prvo natjecanje na kojemu su sudjelovali najmlađi članovi i imali priliku iskusiti prve službene borbe. Polaznici džudo škole su se iskazali i potvrdili borbenost, talent i sportski duh.

Rezultati: 1. mjesto – *Vuk Andrić, Noemi Radvanski, Vuk Bošnjak, Milan Vasić*, 2. mjesto – *Aleksa Peić, Aleksandra Jakovčević, Ognjen Skenderović, Miloš Filipović*, 3. mjesto – *Šarolta Smit, Filip Filipović*. Natjecanje je proteklo pod stručnim nadzorom trenera *Pala Raca* i *Atile Radvanskog*, uz suđenje saveznog suca *Zvonimira Radmanića*.

MALI NOGOMET

Prvo mjesto za Suboticu

MORAHALOM – Ženska ekipa Subotice osvojila je naslov pobjednika tradicionalnog malonogometnog turnira u Morahalomu (Mađarska), na kojemu su sudjelovale četiri mađarske ekipe i dvije iz Srbije. Subotičanke su zabilježile četiri pobjede i jedan neodlučen rezultat, a igrale su u sastavu: *Sanja Tumbas, Sanja Ledenski, Edit Molczer, Viktorija Časar, Jasmina Stanković, Aleksandra Tomić, Mirjana Erdei* i *Jovana Zindović*.

RUKOMET

Nova pobjeda

SUBOTICA – Rukometaši Spartak Vojputa zabilježili su još jedan rezultatski uspjeh u 14. kolu Prve lige, svladavši na domaćem parketu Željezničar iz Indije (30-25). Subotičani zauzimaju drugo mjesto na prvenstvenoj tablici s 22 osvojena boda, dok u sljedećem kolu igraju protiv Crvene zvezde u Beogradu.

FLASH VIJESTI

- * NOGOMET, Super liga: Borac – Spartak 0:1
- * ODBOJKA, Super liga, žene: Vizura – Spartak 3:2
- * ODBOJKA, Prva liga: Smederevo – Spartak 1:3
- * KOŠARKA, B liga: Mladost (Z) – Spartak 65:56
- * KOŠARKA, Prva A liga, žene: Spartak – Loznica 73:62

RJEŠAVAMO SVE VAŠE ZDRAVSTVENE PROBLEME

"MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,
GEORGI DIMITROVA 5
Tel: 024/553-959, 024/551-595

HALOTERAPIJA-SLANA SOBA

IVAN BUDINČEVIĆ, ČLAN STRUČNOG STOŽERA NOGOMETNE REPREZENTACIJE HRVATA IZ SRBIJE

ŽDRIJEB ZA EUROPEADU 2012

Veliko nogometno natjecanje europskih manjina

Razgovor vodio: Dražen Prčić

»Kao momčad koja brani finale od prije četiri godine imamo želju opravdati odličan rezultat s prošle Europeade, svakog protivnika respektiramo i prvi cilj nam je izboriti plasman u četvrtinu finala. Kao član stručnog stožera naše reprezentacije mogu reći kako je zainteresiranost za sudjelovanje u ekipi izuzetno velika, baš kao što je i konkurencija za mjesto na popisu igrača koji kandidiraju za odlazak na Europeadu, također golema. Našu momčad posebice krase izuzetna borbenost i zalaganje, što se očituje na svakom nastupu i zbog čega su i postignuti svi dosadašnji zapaženi rezultati na prijašnjim natjecanjima.«

DOMAĆINI

Organizaciju Europeade, uz FUEN, kao domaćin preuzela je »Domovina«, krovna organizacija lužičkih Srba na čijem će se teritoriju održavati nogometna natjecanja prijavljenih manjinskih reprezentacija. Nogometni susreti po skupinama igrat će se u nekoliko mjesta na potezu između gradova Bautzena (Budišin) i Kamenza (Kamjenc) koji imaju travnata nogometna igrališta: Panswitz – Kuckau, Ralbitz, Neswitz, Radwar i Wittichena, a koji se svi nalaze na teritoriju na kojemu već stoljećima živi manjinska skupina lužičkih Srba.

»Prema programu natjecanja susreti po skupinama igrat će

se od 17. do 19. lipnja, a pet prvoplasiranih i po tri najbolje drugoplasirane momčadi iz svake skupine izborit će pravo igranja u četvrtfinalu (21. lipnja). Polufinalni ogledi igrat će se 22. lipnja, dok je veliko finale i susret za treće mjesto na rasporedu 23. lipnja 2012. godine u Bautzenu.«

SUDIONICI

Uz reprezentativnu selekciju domaćina, još 19 manjinskih momčadi iz 13 europskih država borit će se za što bolji plasman i sportsku afirmaciju svog naciona. Na službenom popisu prijavljenih momčadi nalaze se još : Ladini (Italija), Rhaeto-Romansch (Švicarska), Occitanci (Francuska), Velšani (Velika Britanija), sjeverni Frizijci (Njemačka), Cimbrijani (Italija), Romi iz Mađarske, Nijemci iz Rusije, njemačka manjina iz Danske, danska manjina iz Njemačke, Nijemci iz Mađarske, turska manjina iz Grčke, Slovenci iz Carinthie (Austrija), manjine iz Estonije, Nijemci iz Poljske, Slovaci iz Mađarske, Karachayi (Rusija), Južni Tyrol i reprezentacija Hrvata iz Srbije.

»Prema važećim pravilima nastup na Europeadi imaju svi nogometaši pripadnici manjinskih zajednica iz zemalja sudionika, pod uvjetom da nemaju profesionalni igrački status. Polazi se od fair playa svake ekipe i ponašanja u skladu s navedenim uvjetima, jer ovo bi ipak trebalo biti natjecanje nogometaša koji igraju u nižim ligaškim rangovima. Naša momčad ne bježi od uloge favorita za najviši plasman, a truditi ćemo se opravdati očekivanja svih naših navijača i simpatizera.

Početkom prosinca u Berlinu je održan ždrijeb skupina za drugu Europeadu, Europsko nogometno prvenstvo nacionalnih i jezičkih manjina, kojemu je kao predstavnik nogometne reprezentacije hrvatske manjinske zajednice iz Srbije nazočio član stručnog stožera *Ivan Budinčević*. U pitanju je nogometno natjecanje pod okriljem FUEN-a, krovne organizacije europskih manjinskih nacionalnosti, koje se održava u isto vrijeme kada i EP u Poljskoj i Ukrajini, kao svojevrsna manifestacija promoviranja bogatstva nacionalne šarolikosti naroda koji žive na europskom kontinentu.

»Skupa s predstavnicima svih prijavljenih momčadi sudionica druge Europeade, koja će se održati od 16. do 24. lipnja sljedeće godine u Lužici (Njemačka), sudjelovao sam u ždrijebu natjecateljskih skupina u kojima će se za prolaz u četvrtfinale boriti po četiri reprezentacije. Kao drugoplasirana momčad s prve Europeade, reprezentativna selekcija Hrvata iz Srbije imala je povlašten status nositelja uz pobjednike (Južni Tirol), polufinaliste i selekciju domaćina, lužičkih Srba«, započeo je svoje izvješće s održanog ždrijeba Ivan Budinčević.

SKUPINA C

Voljom ždrijeba, tijekom natjecanja po skupinama Europeade 2012, Hrvati iz Srbije igrat će u skupini C koju još čine reprezentacije turske manjine u zapadnoj Trakiji (Grčka), Ladina, jezičke manjine koja živi u oblasti Bolzano, Trento i Belluno (Italija) i sjeverne Frizije (Njemačka).

Financije

Osiguravanje potrebnih sredstava je uvijek najveći problem i putem sponzora nastojimo zatvoriti financijsku konstrukciju za nastup na Europeadi u Njemačkoj.

Prvenstvo autohtonih hrvatskih manjina

»Početkom lipnja, kao svojevrsna uvertira nastupu na Europeadi, očekuje nas sudjelovanje na turniru autohtonih hrvatskih manjina u Beču, na kojemu, također, imamo pretenzija za najviši plasman«, dodao je Ivan Budinčević.

POGLED S TRIBINA

Minus 19

Zima stiže idućega tjedna, a s njom, vrlo vjerojatno, i duboki ledeni minus. Nažalost, Dinamov nastup u netom završenom prvom dijelu sezone u Ligí prvaka 2011./12. okončan je s o osvojenih bodova i negativnom gol razlikom -19. U ledenom rezultatskom minusu.

Krunoslav Jurčić više nije trener Dinama. Dinama više nema u Europi i na proljeće ostaje, kako to već desetljećima biva, jedino u 1. HNL. U domaćem ligaškom natjecanju »Modri« su neprikosnoveni, unatoč nekoliko kikseva u posljednjim susretima, ali euro dueli protiv Reala, Lyona i Ajaxa ipak su pokazali stvarno stanje stvari. Vjerojatno niti najveći skeptici nisu početkom rujna mogli »predvidjeti« scenarij u kojemu će hrvatski prvak postati jedan od neslavnih rekordera najjačeg klupskog nogometnog natjecanja na svijetu. Samo tri postignuta pogotka (Beqiraj, Tomečak i Kovačić), uz dvadeset i dva u Kelavinoj mreži, zauvijek će ostati upisano u statistiku i svjedočiti o nemoći jedne hrvatske momčadi. Istina, skupina D je realno bila vrlo jaka, neprikosnoveni Real Madrid se prošetao s maksimalnih 18 bodova, dok su Francuzi i Nizozemci nakon posljednjeg susreta ostali poravnati istim brojem osvojenih bodova, a Lyon prošao u osminu finala zahvaljujući »maksimiskom torpediranju«. Upravo taj posljednji Dinamov rezultat (1-7) na domaćem travnjaku kompletirao je potpuni rezultatski debakl i ostavio golemi prazan prostor za buduće spekulacije. Da li neka hrvatska momčad uopće ima potencijala za igru u Ligí prvaka ili je nastup u Ligí Europe ipak mnogo realnija opcija. Lošim nastupom u ovoj sezoni, bez osvojenih bodova, Dinamo je pokvario euro koeficijent i sljedeće godine, ukoliko bude prvak Hrvatske, bit će nositelj

jedino u trećem kolu kvalifikacija (ukoliko i do njega stigne). Naravno, u ovom lošem trenutku ne treba sve previše gledati crno, jer ima i lijepih trenutaka koji će ostati zabilježeni u povijesti najtrofejnijeg hrvatskog kluba. Plasman u natjecanje po skupinama donio je izdašnu financijsku injekciju, mnogi mladi nogometaši su osjetili izazov igranja na velikoj euro sceni, a hrvatski nogomet je ponovno bio fokusiran u očima brojnih medija.

Život ide dalje...

D. P.

KOŠARKA

Tri pobjede

Jedanaesto kolo ABA lige donijelo je uspjeh svim trima hrvatskim momčadima koje nastupaju u regionalnom košarkaškom

natjecanju. Cedevita je pobijedila na svom terenu Široki (74-60), Zagreb CO svladao je Maccabi (81-74), a Cibona je bila bolja od Crvene zvezde (87-73). Na tablici vodi Cedevita s 20 osvojenih bodova, Cibona je šesta s 18, a Zagreb CO sedmi s 17 bodova.

RUKOMET

Hrvatska u četvrtfinalu

Velikom pobjedom protiv Rumunjske (28-27) u osmini finala Svjetskog prvenstva u Brazilu, rukometašice Hrvatske plasirale su se među osam najboljih i izborile plasman na olimpijske kvalifikacije. Najbolje u redovima pobjednica bile su Penezić (6 postignutih golova) i Franić (5), a uspjeh dobiva na snazi uzimajući u obzir činjenicu kako je ovo prva pobjeda nad Rumunjka nakon 15 godina.

HOKEJ

Medveščak protiv Dinama

Hokejaši hrvatskog prvaka zauzimaju treću poziciju na tablici HEBEL lige s 36 osvojenih bodova u 28 odigranih susreta. Reprezentativnu stanku u regionalnoj ligi Medveščak će iskoristiti za odigravanje prijateljskog susreta protiv Dinama iz Moskve, koji je na programu u subotu, 17. prosinca.

VATERPOLO

Mladost osvojila kup

Zadar je u bazenu dvorane Višnjik bio domaćin završnog turnira na kome su, uz finaliste Mladost i Jug, sudjelovale i momčadi Primorja i Jadrana. Visokom pobjedom protiv dubrovačkog Juga od 15-7 u finalnom susretu vaterpolo kupa Hrvatske, zagrebačka Mladost je osvojila osmi naslov u ovom natjecanju. Opravdanje za gubitak naslova Dubrovčani imaju u zamoru nakon maratonskog polufinalnog duela koji su nakon produžetaka dobili tek boljim izvođenjem peteraca.

Rezultati polufinala: Mladost – Jadran 15-7, Jug – Primorje 18-17

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem sobu za brućoša, ulica Petra Lekovića 13/13. Tel.: 024 522 794.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972.

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257.

Prodaju se razna bunjevačka ruva, svile, sefiri, žoržet, svilene i druge marame, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za sunokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Prodajem svježe vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Proizivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015.

Čamci od bijelog slavonskog hrasta po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056 ; www.okrugic-camci.co.rs

Izdajem dvosoban namješten stan u centru Subotice. Tel.: 064-9699933.

Prodajem prirodne rakije od dunje, šljive i miješanog voća. Tel.: 024-532-179; 0628170152.

Prodajem stan 42 m² u Kerskom naselju. Može zamjena za poljoprivredno zemljište (okolica Starog Žednika, Đurđin, Mala Bosna, Verušić). Cijena: 20.500 eura. Tel.: 069 2355039.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisa-ma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daruju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer) potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnjak krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutoj ulici, preko puta Blaškovo križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za

učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

Jeftino se prodaje sljedeća dječja oprema: dječji krevetac, dječja kolica, ljetna kolica, hodalica, hranilica, igračka Kengur, ruksak za nošenje bebe. Tel.: 24-525-232

U najljepšem dijelu Kertvaraša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mlađu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35355000000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

Svečano euharistijsko slavlje u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske na Materice uživo je u nedjelju prenosila Hrvatska televizija

foto-klapim

Kad Ivan prutu udahne dušu

Na samom ulazu u sončansku uličnu tržnicu, svake subote se može vidjeti veseo i razgovorljiv umirovljenik *Ivan Miličić* sa svojim proizvodima od pruča. Pletenje uporabnih predmeta od ove prirodne sirovine nekome je profesija, nekome hobi, a Miličiću je i jedno i drugo.

»Ovim sam se poslom susreo davne 1953./54. godine. U Sonti se proizvodnjom predmeta od pruča tada profesionalno bavio *Stevan Čoban*, pa kako nisam imao drugih mogućnosti, opredijelio sam se za izučavanje te vještine. Do odlaska u vojsku svladao sam posao, pa sam ga nastavio raditi i poslije vojske. Vremenom sam ga i zavolio«, kaže Ivan.

I ova je vještina, poput mnogih starih zanata, gotovo izumrla. Uvođenje vrlo jeftinih predmeta od plastike u svakodnevnu uporabu, »naježda« Kineza na naše tržište i otvaranje njihovih brojnih trgovina, a osobito »aureola jeftinoće« koju su stvorili, bez obzira na veliku razliku u kvaliteti, potisnula je u zaborav mnoge stare zanate i vještine. Zaboravili smo na proizvode izrađene od drveta, trske, šaša, pruča i ostalih materijala iz našega okruženja, pa je sve manje onih kojima je izrada te vrste potrepština osnovna djelatnost. Ivan Miličić, jedan od njih, bio je uporan.

»Za nas, tadašnju mladost Sonte, šezdesete godine prošloga stoljeća donosile su nova, povoljnija vremena. Puno nas se upošljavalo, a redovite mjesečne plaće omogućavale su nam lagodniji život. Uposlio sam se 1963. godine na željeznici. No, prut nije nestao iz mog života. Nakon odlaska u mirovinu 1987. godine vratio sam se svojoj omiljenoj zanimaciji. Istina, ovo je naporan posao, a mnogi kažu da je umjetnost. Vrlo je bitno odabrati pravi materijal. Prut se siječe i donosi u listopadu. Mora biti savršeno zdrav, kako se ne bi već prije vremena lomio. Prije kuhanja, sortira se po debljini i duljini i veže u tanke snopiće. Što je tanji i dulji, prut je kvalitetniji. Kuha se i po dva dana, prekuhati se ne može, ali ukoliko nije dovoljno kuhan, krt je i nije pogodan za pletenje. Prije pletenja opet se namače, a tijekom pletenja mora biti obložen folijom, kako ne bi izgubio svu vlagu«, pojašnjava Ivan.

I pokraj bogate ponude razne »kičerajske« robe, Miličićevi proizvodi nalaze put do kupca. »Do prije nekoliko godina bila je umjetnost prodati i jednu košaru, ljudi su kupovali jeftine plastične replike, koje su se jako brzo habale. Kada su to uvidjeli, ponovno su se počeli okretati tradiciji i kupovati ono što su proizvodili i naši stari. U posljednje vrijeme raste potražnja za mojima rukotvorinama, tako da mi je prihod od ovog hobija lijepa dopuna kućnoga proračuna«, završava priču Ivan Miličić i pozdravlja novoga potencijalnog kupca.

16. prosinca 2011.

U NEKOLIKO REDAKA

Tko nauči djecu da se zadovolje malim stvarima, ostavlja im više od bogatstva.

Zadovoljstvo onim što imaš najveće je bogatstvo.

Mudar čovjek ne kaže sve što misli, ali misli sve što kaže.

Prolaznost je kantar na kome se najtočnije premjere sve ljudske laži i površnosti.

Anonimni autori

FOTO KUTAK

Ne dam se!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Petar Matković

Koje godine i gdje se rodio hrvatski geograf i akademik Petar Matković?

Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?

U kojim gradovima je radio kao gimnazijski profesor?

Što je, kao prvi, bio od 1883. do 1893. godine?

Koja je bila njegova uža znanstvena specijalnost?

Što je osnovao skupa s M. Zoričićem?

Koju je funkciju obnašao u JAZU?

Kada i gdje je umro Petar Matković?

Roden je 18. lipnja 1830. godine u Senju.
Studirao je u Beču, Pragu, Berlinu i Göttingenu, a doktorirao u Grazu.
U Grazu, Varaždinu i Zagrebu.
Profesor na katedri za geografiju na Sveučilištu u Zagrebu.
Povijesna geografska i statistika.
Statistički ured za Hrvatsku i Slavoniju.
Od 1874. do 1892. bio je tajnik.
Umro je 25. ožujka 1898. godine u Beču.

VIGEMI

Ivica je opomenut zbog ponašanja u školi, pa njegova mati piše ravnatelju:

- Poštovani, molim vas nemojte kazniti moga sina. To je jedno divno, nježno dijete. Doma ga nikada ne tučemo, izuzev u samoodbrani.

Pita mali Perica oca:

- Tata, koliko košta ženidba?
- Ne znam sine, još uvijek je otplaćujem.

Ušla Marica u trgovinu i pita:

- Imam svega 150 dinara, što bi mi mogli preporučiti?
- Drugu trgovinu – odgovori trgovac.

Na koncu večere u restoranu Ivičin tata obraća se konobaru:

- Molim vas, ostatak mesa nam zapakirajte za psa.
- Tata, zar ćeš mi konačno kupiti psa? - sav ozaren ispali Ivica.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

PUTUJTE S **JP »SUBOTICA-TRANS«** NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:

SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.

POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA

16.12-
19.12.2011.

Sol 1kg

SAMO U SUBOTU

28.50 ~~29.50~~ din

Brašno T 400 glatko,
1kg

38.90 ~~44.90~~ din

Svinjske nogice 1kg

64.90 ~~69.90~~ din

Lješnjak sirovi rinfuzno 1kg

689.90 ~~729.90~~ din

Plazma 300g

1 kg 524,99 din

157.50 ~~178.90~~ din

Jabuke 1kg

34.90 ~~36.90~~ din

Deterdžent za rublje Merix 12 kg
dječji sapun

1.129.90 ~~1.369.90~~ din

Šampanjac Torley 0.75L :
Charmant, Demi, Gala

289.90 ~~369.90~~ din

Vaga kuhinjska 3kg

369.90 ~~439.90~~ din

Nakladnička djelatnost NIU Hrvatska riječ

2005.

1. Vojislav Sekelj, U izmučenim riječima (rasprodano)
2. Jasna Melvinger, Vaga s anđelima, 140 dinara
3. Petko Vojnić Purčar, Kult kornjače, 140 dinara
4. Milivoj Prčić, I nakon desetljeća, 140 dinara
5. Balint Vujkov, Krilati momak, 210 dinara
6. Dražen Prčić, Wild card, (rasprodano)

2006.

7. Ljubica Kolarić-Dumić, Igrajmo se radosti, 140 dinara
8. Vladimir Bošnjak, Svršetak vražjeg stoljeća, 140 dinara
9. Željka Zelić, Bezdan, 140 dinara
10. Milivoj Prčić, Južno od tranšeja, 140 dinara
11. Andrija Kopilović, Okom svećenika I, 210 dinara
12. Andrija Kopilović, Okom svećenika II., 210 dinara
13. Dražen Prčić, Wild card, drugo izdanje, (rasprodano)
14. Ante Sekulić, Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata, (rasprodano)
15. Lazo Vojnić Hajduk, Andrija Kopilović, Alojzije Stantić, Dužijanica, 1400 dinara

2007.

16. Tomislav Ketig, Velebitski orao, 140 dinara
17. Lazar Merković, U ime pravde, 210 dinara
18. Zvonko Sarić, Prosjački banket, 140 dinara
19. Branko Jegić, Ja, hodočasnik, 140 dinara
20. Ilija Okrugić Srijemac, Glasinke, 140 dinara
21. Ilija Okrugić Srijemac, Tri povijesne drame, 245 dinara
22. Stjepan Bartoš, Upoznavanje, 140 dinara
23. Naco Zelić, Monografija Nešto Orčić, 210 dinara
24. Marija Šeremešić, Tragom sjećanja, 280 dinara
25. Ruža Silađev, Divani iz Sonte, (rasprodano)

2008.

26. Matija Poljaković, Izabrane drame, 210 dinara
27. Ivan Pančić, Natpivavanja, 140 dinara
28. Balint Vujkov, Šaljive narodne pripovijetke, 210 dinara
29. Andrija Kopilović, Okom svećenika III, 280 dinara
30. Vojislav Sekelj, U izmučenim riječima, drugo izdanje, 210 dinara
31. Ruža Silađev, Divani iz Sonte, drugo izdanje, 280 dinara

2009.

32. Sanja Vulić, Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj, 280 dinara
33. Antun Kovač, Na dvoru Pašinog Tuna, 245 dinara

2010.

34. Matija Poljaković, Izabrane drame II, 280 dinara
35. Matija Evetović, Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata, rasprodano
36. Ilija Okrugić Srijemac, Šaljive poeme, 280 dinara
37. Stjepan Bartoš, Igra opasnih pojedinosti, 280 dinara
38. Ante Sekulić, Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata, 280 dinara
39. Balint Vujkov, Bunjevačke narodne pripovijetke, 350 dinara
40. Zsombor Szabó, Crte iz povijesti naselja Bačke u srednjem vijeku, 280 dinara

2011.

41. Matija Poljaković, Izabrane drame III, 280 dinara
42. Ilija Okrugić Srijemac, Hunjkava komedija, 210 dinara
43. Ljubica Kolarić-Dumić, Uz baka je raslo moje djetinjstvo, 210 dinara
44. Stjepan Bartoš, Kuća koja plovi, 210 dinara
45. Dražen Prčić i grupa autora, Priča o fotografiji, 350 dinara

VELIKI BOŽIĆNI I NOVOGODIŠNJI POPUST 30%

